

NATIONALMUSEETS FORSKNING 2010

Indhold

Forord	3
I. NATIONALMUSEETS FORSKNING	4
1.1. Målsætning og vision for Nationalmuseets forskning	4
1.2. Ressourcer anvendt til forskning i 2010.....	5
1.3. Organisering af forskningen	5
1.4. Forskerstillinger og forskningsår	6
1.5. Forskeruddannelse	8
1.6. Publikationer 2010.....	9
1.7. Forskningsprojekter 2010	10
1.8. Forskningskoordinering og rådgivning.....	11
1.9 Nationalmuseets Bibliotekstjeneste.....	12
II. TVÆRGÅENDE FORSKNINGSPROJEKTER	14
III. FORSKNINGSAKTIVITETER	17
Danmarks Oldtid - Arkæologi.....	17
Danmarks Oldtid - Naturvidenskab	29
Danmarks Middelalder og Renæssance	36
Danmarks Nyere Tid	48
Frilandsmuseet.....	53
Frihedsmuseet.....	55
Frøslevlejrens Museum	56
Den Kongelige Mønt- og Medaillesamling.....	59
Antiksamlingen.....	63
Etnografisk Samling	66
SILA – Arktisk Center ved Etnografiske Samling.....	70
Bevaringsafdelingen	74
Bevaringsafdelingens øvrige afdelinger.....	84
Musikmuseet.....	90
Center for Formidling	91

Forord

Forskningsberetning 2010 giver en oversigt over forskningsindsatsen i Nationalmuseets faglige afdelinger med tilhørende forskningsområder og Forskningsadministrationens og Bibliotekstjenestens funktioner i relation til forskningen.

Beretningen indeholder tre hovedafsnit:

I. Nationalmuseets forskning generelt,

II. Oversigt over Nationalmuseets store forskningsprojekter

III. Forskningsområdernes aktiviteter, herunder projekter og publikationer.

Birgit Rønne
Forskningskoordinator

Peter Andreas Toft
Akademisk medarbejder Ph.d.

I. NATIONALMUSEETS FORSKNING

1.1. Målsætning og vision for Nationalmuseets forskning

Nationalmuseets forskning er baseret på den forskningsstrategi, der blev udarbejdet og vedtaget i 2007, efter den Internationale Forskningsevaluering i 2005-2006. Nedenfor følger en opsummering af målsætning, vision og strategien for forskningen som med mindre ændringer også har været gældende i 2010:

Målsætning

Museets forskning er baseret på nationale og internationale samlinger, arkiver, samt det antikvariske arbejde og andre relevante kildegrupper.

Museets forskning skal på denne baggrund bidrage til forståelsen af de historiske sammenhænge mellem:

- samfundsstrukturer og forandringsprocesser
- kultur og identitet
- menneske og miljø

Inden for disse områder skal museet bedrive innovativ forskning for at opnå ny indsigt i historien og kulturhistorien og i bevaring af kulturarven.

Museets forskningsresultater skal formidles både til nationale og internationale forskningsmiljøer, til beslutningstagere og offentligheden.

Museets forskning er en forudsætning for museets udstillingsvirksomhed og øvrige formidling.

Vision

Nationalmuseets forskningsmål er at være blandt de førende, nationalt og internationalt, inden for forskning i kulturarv.

Strategi for Nationalmuseets forskning

Strategiens formål er at opretholde og udvikle forskningsmiljøets kompetencer ved:

- at profilere museets forskningsresultater i samfundsdebatten
- at integrere museets forskning i nationale og internationale programmer inden for de relevante fagområder
- at definere og udvikle 1-3 tværgående satsningsområder i relation til museets kerneområde
- at udvikle nye metoder og tilgange til studiet af kulturarven
- at fremme det tværfaglige forskningssamarbejde mellem enhederne
- at udvikle forskningssamarbejde såvel nationalt som internationalt
- at prioritere forskningsressourcerne med udgangspunkt i satsnings- og fagområdernes styrke og potentiale
- at udvikle forskningsledelse
- at udvikle forskningsformidling

1.2. Ressourcer anvendt til forskning i 2010

Tabel 1.

Finanslovsbevilling anvendt til forskning i 2010 (udgifter)	Eksterne midler anvendt til forskning i 2010 (udgifter)	I alt anvendt til forskning i 2010 (udgifter)
30.476.356	31.532.673 Heraf hidrører 23.235.709 kr. fra private fondsmidler.	62.009.029

1.3. Organisering af forskningen

Kerneområde for Nationalmuseets forskning

Kerneområdet for Nationalmuseets forskning er materiel og immateriel kulturarv - bevaring, fortolkning og fortælling

Forskningen inden for Kerneområdet varetages af museets forskende enheder som tilsammen dækker en række fagområder med tilhørende grundforskning og anvendt forskning:

Forsknings- og Formidlingsafdelingens enheder:

Danmarks Oldtid – Arkæologi
 Danmarks Oldtid - Naturvidenskab
 Danmarks Middelalder og Renæssance
 Danmarks Nyere tid
 Den Kgl. Mønt- og Medaljesamling
 Antiksamlingen
 Etnografisk Samling
 Frihedsmuseet
 Frøslevlejrens Museum
 Frilandsmuseet
 Musikmuseet

Bevaringsafdelingens enhed:

Forskning, analyse & Rådgivning (FA&R)

Status for forskningsområderne

I disse enheder foregår den faglige forskningsindsats sammen med den forskning, der går på tværs af forskningsområderne ved etablering af fælles forskningsprojekter, ofte samtidig med at der er etableret netværk med eksterne, faglige samarbejdspartnere, herunder også internationale samarbejdspartnere. Store projekter omtales kort nedenfor, mens mindre projekter og delprojekter omtales under de enkelte faglige enheder.

Nye store tværgående forskningsprojekter igangsat i 2010 for eksterne forskningsmidler

Den 1. januar 2010 blev Nationalmuseets første tværgående forskningssatsningsområde 'Nordlige verdener' igangsat, takket være en stor bevilling fra Augustinus Fonden på 28 mio. kr. Satsningsområdet omfatter ca. 20 delprojekter og involverer en stor del af museets faste forskerstab plus en række projektforskere, og varer til udgangen af 2013.

Den 1. august 2010 blev projektet 'Førkristne kultpladser' som er forankret i Danmarks Oldtid, igangsat med en bevilling fra A.P. Møller & Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal med et beløb på 11,2 mio. kr. og løber til 2015.

Store forskningsprojekter fortsat fra tidligere år

Samarbejdet mellem Nationalmuseet, Moesgaard Museum og museet på Gottorp Slot, Slesvig, om projektet 'Jernalderen i Nordeuropa 600 f. Kr. – 400 e. Kr.' Projektet er fortsat i 2010. Projektet er igangsat i 2004 med en bevilling fra Carlsbergfondet på 15 mio. kr.

'Jellingprojektet – et kongeligt monument i dansk og europæisk belysning', påbegyndt i 2008 efter at have modtaget en stor bevilling fra Bikubenfonden på 22,7 mio. kr., fortsatte i 2010 sine forsknings- og formidlingsprojekter i samarbejde med forskere fra Aarhus Universitet og Vejle Museum.

'Pots, Potters and Society' er forankret i museets Antiksamling blev påbegyndt i 2008 er fortsat i 2010. Udgangspunktet er Nationalmuseets Antiksamling store og varierede samling af græsk keramik, der er uden sidestykke i Nordeuropa. Projektet er finansieret af Gösta Enboms Fond.

'The Carpenter Meldgaard Endowment', som blev etableret i 2009 i Etnografisk Samling regi, har fortsat projektet i 2010. Projektet varer frem til 2013 og har som formål at analysere og publicere tidligere museumsinspektør Jørgen Meldgaards efterladte arkivalier, som stammer fra arkæologiske undersøgelser i Arktisk Canada og Grønland. Projektet er støttet af The Rock Foundation med ca. 7,5 mio. kr.

'Tranquebar Initiativet' som er et samarbejdsprojekt mellem Nationalmuseet og Tværkulturelle og Regionale Studier, Københavns Universitet, har fortsat sine aktiviteter i 2010. Projektet har gennem en lang række delprojekter sat fokus på de danske kolonier i Indien og deres betydning for dansk historie i det 17. til 19. århundrede. 2010 har været præget af publicering af en række af delprojekternes resultater.

Afsluttede store forskningsprojekter 2010

Nationalmuseets Ghana Initiativ har været et samarbejdsprojekt, der skulle undersøge og bevare Danmarks og Ghanas fælles kulturarv og formidle de to landes fælles historie. Det er blevet afsluttet med udgangen af 2010.

1.4. Forskerstillinger og forskningsår

Forskningen på Nationalmuseet udøves af forskningsprofessorer, seniorforskere, forskere, seniorrådgivere, projektseniorforskere, projektforskere, forskningsassistenter og kandidatstipendiater (om ph.d.-stipendiater, se nedenfor) inden for den videnskabelige stillingsstruktur.

Tabel 2. Fordeling af forskerkategorier på museets forskningsenheder inden for den videnskabelige stillingsstruktur*

Forskningsenhed	Forsker	Forsknings-assistent	Projekt-forsker	Projekt-seniorforsker	Senior-forsker	Seniorrådgiver	Forsknings-professor	I alt
Danmarks Oldtid - Arkæologi		1		1	2	1	1	6
Danmarks Oldtid - Naturvidenskab					2	2		4
Danmarks Middelalder og Renæssance	1				5	1		7
Danmarks Nyere Tid					4			4
Frihedsmuseet					1			1
Den Kongelige Mønt- og Medaillesamling					2			2
Antiksamlingen					1			1
Etnografisk Samling & SILA			2	2	3		1	8
Bevaringsafdelingen	3		1		5	1		10
I alt	4	1	3	3	25	5	2	43

*Tabellen er opgjort som antal ansatte personer i de forskellige stillingskategorier inden for den videnskabelige stillingsstruktur 21. dec. 2010.

** De ph.d.-studerende, i alt 13, er ikke talt med i ovenstående tabel, idet de ikke er indbefattet af den videnskabelige stillingsstruktur for ABM-institutionerne.

AC-ansatte uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Forskning finder også sted blandt AC-medarbejdere uden for den videnskabelige stillingsstruktur, primært blandt redaktørerne på værket Danmarks Kirker og konservatorerne. Desuden er der forskningsaktive blandt såvel afdelingschefer som enhedsledere samt andre i kategorien museumsinspektører. Forskningsindsatsen for disse medarbejdere aftales særskilt ved arbejdsplanlægningen i forbindelse med de årlige arbejdsplaner og kan variere fra år til år.

Forskningsprofessorater

I kraft af stillingsstrukturen og eksterne midler til store forskningsprojekter har museet kunnet oprette to forskningsprofessorater. Det drejer sig om et professorat i Arktisk Arkæologi, tilknyttet Sila – Arktisk Center ved Etnografisk Samling (oprettet i 2009) og et forskningsprofessorat på Danmarks Oldtid, i tilknytning projektet 'Førkristne kultpladser', oprettet i 2010.

Doktorer

Den 10. september 2010 forsvarede seniorforsker Ulla Kjær sin doktorafhandling: 'Nicolas-Henri Jardin - en ideologisk nyklassicist' for den filosofiske doktorgrad. Museet har hermed i alt 6 dr.phil'er.

Forskningsår

Fra 1. januar 2004 har Nationalmuseets seniorforskere og seniorrådgivere ret til et forskningsår hvert tredje år, efter nærmere retningslinier. For gruppen af seniorforskere er det en ret og pligt at holde forskningsår, mens seniorrådgiverne har mulighed for at tilslutte sig ordningen under visse betingelser.

Forskningsåret løber normalt fra den 1. januar til den 31. december. Ved forskningsårets start skal der foreligge en projektbeskrivelse samt mål for aktiviteten (aktiviteterne), ligesom der også skal foreligge en tidsplan for forløbet og en plan for forskningsårets forskningsformidling.

Forskningsåret giver mulighed for at færdiggøre større manuskripter til publikationer, herunder afhandlinger, men også artikler, udstillinger m.m. Derudover vil det også være muligt at benytte forskningsåret til at starte på nye forskningsprojekter, samt

indgå med forskningsårets ressource i fx Forskningsrådsprojekter, EU-projekter samt projekter finansieret af private fondsmidler.

Ved afslutning af forskningsåret foretages en evaluering af de opnåede resultater i relation til de planlagte mål.

I 2010 har 4 forskere haft forskningsår.

Status over forskningsåret i perioden 2004 til 2010.

Ved en kvantitativ evaluering af forskningsåret for perioden 2004 til 2010 kunne der konkluderes følgende:

Antal forskere på forskningsår:

- I alt 30 personer har haft forskningsår i perioden, heraf er 27 seniorforskere og 3 seniorrådgivere.

Antal forskningsår i alt i perioden:

- Der er afholdt i alt 54,5 forskningsår i perioden, hvilket er ca. 7,7 forskningsår i gennemsnit pr. år. Generelt har forskerne afholdt forskningsår hvert 3' de år et helt kalenderår ad gangen, hvilket er i overensstemmelse med de retningslinier, der ligger til grund for afholdelsen af forskningsåret. De fleste forskere haft 2 års forskningsår, enkelte færre af forskellige årsager.

1.5. Forskeruddannelse

I kraft af Nationalmuseets status som en sektorforskningsinstitution (ABM-institution) er der etableret mulighed for forskeruddannelse inden for nogle af museets fagområder.

Nationalmuseet har etableret en pulje på ca. 700.000 kr. pr. år til at medfinansiere ph.d.-projekterne, som derudover er finansieret helt eller delvist ved eksterne midler fra FKK, fra Kulturministeriets ph.d.-pulje og private fonde i relation til museets store forskningsprojekter.

Ingen af de 13 har afsluttet deres ph.d.-studium i 2010, men 1 har pr. 1.dec. afleveret sin afhandling til senere bedømmelse og forsvar i 2011.

Tabel 3. Oversigt over ph.d.-studerende fordelt på faglige enheder i år 2010

Forskningsenhed	Antal ph.d.-studerende
Danmarks Oldtid – Arkæologi	2
Danmarks Middelalder og Renæssance	1
Danmarks Nyere Tid	1
Antiksamlingen	2
Etnografisk Samling & SILA	5
Bevaringsafdelingen	1
F&F – Center for Formidling tidl. U&A	1
I alt	13

Forskerskoler

Nationalmuseets ph.d.-studerende er indskrevet ved de forskellige universiteters ph.d.-skoler, afhængigt af hvor hovedvejlederen findes. I 2010 drejede det sig om 10 på Københavns Universitet, 1 på Aarhus Universitet, 1 på Lunds Universitet og 1 på Konservatorskolen.

1.6. Publikationer 2010

Publikationerne er udtrykt af PURE-registreringssystemet. Publikationerne er opdelt i Forskning, Forskningsformidling og Rådgivning. For de videnskabelige publikationernes vedkommende i en række underkategorier (se Tabel 4 og 5) i relation til de enkelte forskningsenheder.

Tabel 4. Publikationer fordelt på de tre hovedkategorier.

Forskningsenhed	Forskning	Forskningsformidling	Rådgivning	Sum
Danmarks Oldtid - Arkæologi	19	35		54
Danmarks Oldtid - Naturvidenskab	7	1		8
Danmarks Middelalder og Renæssance	26	31		57
Danmarks Nyere Tid	6			6
Frilandsmuseet	2	7		9
Frihedsmuseet		1		1
Frøslevlejrens museum	4	1		5
Den Kongelige Mønt- og Medaillesamling	5	12		17
Antiksamlingen	3	1		4
Etnografisk Samling og SILA	2			2
Bevaringsafdelingen	32	3	1	36
Musikmuseet		2		2
F&F – Center for Formidling	2			2
Total	108	94	1	203

Tabel 5. Videnskabelige publikationer i 2010 fordelt på underkategorier i forhold til museets forskningsenheder.

Forskningsenhed	Artikel, peer reviewet	Artikel	Videnskabelig anmeldelse	Doktor-disputats	Ph.d.-afhandl.	Videnskabelig bog/antologi	Bidrag til videnskab. bog/antologi	Forord/ efterskrift	Tidsskrift-artikel
Danmarks Oldtid - Arkæologi	3	6					4		3
Danmarks Oldtid - Naturvidenskab	4	1					1		1
Danmarks Middelalder og Renæssance	1	6		1		4	9		6
Danmarks Nyere Tid	2					3	2	1	
Frilandsmuseet		2							1
Frihedsmuseet									1
Frøslevlejrens museum						4			5
Den Kongelige Mønt- og Medaillesamling						2	3		3
Antiksamlingen		1	1				1		1
Etnografisk Samling & SILA	2	2			2	4	1	1	1
Bevaringsafdelingen	11	4			1	1			2
Musikmuseet									2
F&F – Center for Formidling (U&A)		1	1						
I alt	23	23	2	1	3	18	21	2	26

Forskningsenhed	Videnskabelig rapport	Bidrag til videnskabelig rapport	Konferenceartikel, peer reviewed	Konferenceartikel	Forskningsformidlende bog/antologi	Forskningsformidlende rapport	Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi
Danmarks Oldtid - Arkæologi	1	1		1	3	1	27
Danmarks Oldtid - Naturvidenskab	1	1					
Danmarks Middelalder og Renæssance			3	2			25
Frilandsmuseet					1		1
Den Kongelige Mønt- og Medaillesamling							9
Etnografisk Samling & SILA		1	1				1
Bevaringsafdelingen	3	1	2	1	1		
I alt	5	4	6	4	5	1	63

Peer reviewed artikler

Af de 57 videnskabelige artikler (inklusive konference artikler) er 29 peer reviewed.

Der er udgivet 1 doktorafhandling i 2010.

1.7. Forskningsprojekter 2010

Nationalmuseets forskning foregår dels gennem den forskning som er en del af basisaktiviteterne på forskningsområdet, dels gennem forskningsprojekter som kan være individuelle forskningsprojekter, samarbejdsprojekter med interne og eksterne samarbejdspartnere, de sidstnævnte også med internationale samarbejdspartnere, samt de store tværgående projekter, der primært er eksternt finansierede.

I 2010 er forskningsprojekterne udtrukket af PURE-databasen og det drejer sig primært om forskningsprojekter, der er arbejdet på mindst 4 uger for igangværende projekter, men ikke for afsluttede og nye projekter. Da opgørelse er foretaget på anden måde end tidligere er der ikke sammenlignet med andre års antal projekter.

Forskningsindsatsen er baseret på den tidsregistrering som den enkelte ansatte har foretaget på det pågældende projekt i årets løb.

Tabel 6. Det samlede antal forskningsprojekter i 2010

	2010
Afsluttede forskningsprojekter	33
Igangværende forskningsprojekter	102
Heraf nye forskningsprojekter	13
Forskningsprojekter i alt	135

1.8. Forskningskoordinering og rådgivning

Koordineringen af museets overordnede forskning ligger hos museumschefen /forskningschefen samt hos forskningskoordinatoren. Forskningskoordinatoren har den overordnede administrative koordinering af ph.d.-stipendierne og forskningsåret, ligesom også udarbejdelse af forskningsredegørelser, handlingsplaner samt den økonomiske styring af de store eksterne forskningsprojekter ligger centralt hos forskningskoordinatoren.

Også kontakter og samarbejde med den øvrige forskningsverden, det være sig universiteter og Forskningsstyrelsen, varetages på det overordnede plan her.

Rådgivningsfunktionen har desuden som mål at rådgive direktionen, den enkelte forsker og forskergruppe med hensyn til ansøgningsprocedure ved forskningsansøgninger samt andre forhold vedrørende forskning. I Forskningsadministrationen er der oprettet en tilskuds- og rådgivningsfunktion vedrørende fondsmidler, herunder forskningsrådsmidler, Nordiske- og EU-midler med det formål at støtte og servicere museets forskere ved udformning og budgetlægning af nye ansøgninger. Der er oprettet en intern mailservice om nye tiltag på forskningsområdet som forskere og andre interesserede kan tilmelde sig på.

I perioden 2009 til 2010 er PURE-registreringssystemet blevet implementeret af Forskningsadministrationen og Bibliotekstjenesten med en selvstændig PURE-portal på museets hjemmeside: <http://forskning.natmus.dk/front.do>

Nationalmuseet har ved forskningskoordinator Birgit Rønne og overbibliotekar Lisbet Holtse været deltagere i forskningsinfrastrukturprojektet DK-Clarin, ledet af Center for Sprogteknologi på Københavns Universitet, på basis af en bevilling fra FKK på 15 mio. kr.

Nationalmuseets Eksterne Forskningsudvalg

I tilknytning til rådgivning om museets overordnede forskning er der på basis af Lov om forskning ved arkiver, biblioteker, museer m.v., marts 1996, etableret et Eksternt Forskningsudvalg (NEF) som er sammensat af 3 eksterne medlemmer og 2 interne medlemmer (seniorforskere) for en 4-årig periode med mulighed for forlængelse i 2 år. De tre eksterne medlemmer indstilles af FKK og FNU og forelægges Kulturministeriets Forskningsudvalg. De interne medlemmer vælges af museets forskerstab inden for stillingsstrukturen som valgberettigede, mens kun seniorforskere er valgbare.

I 2010 er der afholdt 3 møder i NEF, hvoraf det ene var et møde med museets direktion. Sammensætningen af udvalget har været følgende:

- Institutleder, lic. dr. medlem af FKK Ingolf Thuesen, Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier, Københavns Universitet, fra 1. marts 2006.
- Lektor, ph.d., medlem af FKK, Kurt Villads Jensen, fra 1. marts 2006 (formand for NEF)
- Lektor, dr. scient. Kaare Lund Rasmussen, Institut for Fysik og Kemi, Syddansk Universitet, fra 1. januar 2008.

- Seniorforsker, ph.d. Anne Pedersen, Danmarks Middelalder & Renæssance, Nationalmuseet, fra 1. maj 2006.
- Seniorforsker, mag.art. John Lund, fra 1. maj 2006.
- Udvalgets sekretær, mag.art. et BA Birgit Rønne, Forskningsadministrationen, F&F-afdelingen.
- Direktør Per Kristian Madsen og museumschef for Forsknings- og Formidlingsafdelingen Lene Floris er tilforordnet udvalget.

Nationalmuseets Forskningsudvalg

Forskningsudvalget er nedsat af direktionen for en 3-årig periode. Det er udvalgets opgave, i løbende dialog med direktionen at rådgive denne om overordnede forskningsspørgsmål for at sikre et optimalt udbytte af forskningsindsatsen på museet samt en profilering af denne.

Faste medlemmer:

Museumschef Lene Floris, F&F-afdelingen

Medlemmer udpeget af direktionen:

Enhedsleder Mads Chr. Christensen, Forskning, Analyse & Rådgivning (FA&R),
Bevaringsafdelingen

Seniorforsker Vivian Etting, Danmarks Middelalder & Renæssance, F & F-afdelingen.

Seniorforsker Bjarne Grønnow, Etnografisk Samling, F&F-afdelingen.

Seniorforsker Henning Matthiesen, (FA&R), Bevaringsafdelingen.

Enhedsleder, dr.phil. Lisbet Torp, Musikmuseet, F&F-afdelingen.

1.9 Nationalmuseets Bibliotekstjeneste

Nationalmuseets Bibliotekstjeneste, som organisatorisk er en enhed under Forsknings- og Formidlingsafdelingen, koordinerer museets samlede biblioteksområde.

Bibliotekstjenesten indkøber og anskaffer på anden vis museumsfaglig litteratur til dækning af personalets behov. Museets biblioteker befinder sig på mange forskellige fysiske lokaliteter, men Bibliotekstjenesten sørger for, at de kan fungere i et virtuelt fællesskab. Dette sker dels under den fælles biblioteksbase NatKat, dels under en organisatorisk fællesplanlægning med en systematisk og koordineret handlingsplan.

Biblioteksbasen NatKat

Som led i at øge kendskabet til museets bogsamlinger valgte Nationalmuseet fra 2004 at indgå i Det Kongelige Biblioteks systemfællesskab, REX.

Databasen, NatKat, med registrering af museets bogbestand findes på KB, via Nationalmuseets hjemmeside.

På den måde er museets bogsamlingers tilgængelighed blevet øget betragteligt.

Forskere og andre interesserede har nu adgang til at benytte museets bogkatalog via internettet. Der er desuden arbejdet med en forbedret formidling af museets e-ressourcer via NatKat

PURE-registreringssystemet

Bibliotekstjensten har desuden haft det Tekniske og praktiske ansvar for museets forskningsregistreringssystem PURE.

Rådgivning vedrørende museets anvendelse af forskningsregistreringssystemet PURE finder sted i samarbejde med forskningsadministrationen.

II. TVÆRGÅENDE FORSKNINGSPROJEKTER

Nordlige Verdener

Nationalmuseet har iværksat sin hidtil største, tværgående forskningssatsning: Initiativet skal fra 2009-2013 producere og formidle ny viden og indsigt om forholdet mellem menneske og miljø i de sidste 15.000 år med

perspektivering til nutiden, hvor klimaændringerne er mærkbare.

Nordlige Verdeners faglige indhold består af over 20 projekter, der er ledet af forskere fra samtlige forskende enheder på Nationalmuseet. Projekterne er organiseret i tre forskningssøjler, så der skabes tilstrækkeligt store, dynamiske og tværfaglige forskningsmiljøer. De tre forskningssøjler er:

- Klimaændringer og samfund – når klimagrænser flytter sig.
- Landbrug på grænsen – nordlige kulturlandskaber
- Netværk i Nord – Kommunikation, handel og kulturmarkører.

Augustinus Fonden er den primære bidragsyder til satsningsområdet Nordlige Verdener. Satsningsområdet har sin egen hjemmeside:

<http://nordligeverdener.natmus.dk/>

Førkristne Kultpladser

Førkristne Kultpladser er et forskningsprojekt om jernalderens og vikingetidens hedenske religion.

Den nordiske mytologis fascinerende univers var indtil for få årtier siden stort set kun kendt fra den tidlige middelalders skriftlige kilder, hvorimod religionens faktiske samspil med datidens befolkning var ukendt.

Arkæologiske spor på flere stormandsgårde rummer vidnesbyrd om den sene førkristne religion i en periode, hvor den nordiske mytologis gudeverden tager form, og der sker ændringer i den måde man praktiserer religionen. Projektet skal bringe os til en forståelse af religionen og dens ritualer og væsen.

A.P. Møller & Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal har bevilget en millionsum til projektet.

Hjemmeside <http://vikingekult.natmus.dk/index.php?id=1563&L=dk>

Jellingprojektet

Jellingprojektet er et forsknings- og formidlingsprojekt, der tager afsæt i de enestående monumenter i Jelling - et anlæg, der markerer såvel overgangen fra hedenskab til kristendom som etableringen af den danske kongemagt i vikingetiden.

Projektet undersøger den forvandling, det danske samfund gennemgik i løbet af vikingetiden og den tidlige middelalder under stærk påvirkning udefra, ikke mindst fra naboerne syd for grænsen.

Bikubenfonden har bevilget et tocifret millionbeløb til gennemførelse af projektets første del, der løber i perioden 2008 til 2013. <http://jelling.natmus.dk/>

Tranquebar Initiativet

I Tranquebar Initiativet samarbejder indiske og danske forskningsinstitutioner og myndigheder om udforskning af kulturmøder før og nu i Tranquebar. Dertil kommer restaurering af den fælles dansk-indiske kulturarv. Tranquebar, på østkysten af det sydlige Indien, var en dansk handelsstation fra 1620 til 1845.

Det overordnede perspektiv er at udforske historisk materiale om dansk kolonialisme fra både et dansk og et indisk perspektiv samt at bevare og formidle den fælles indisk-danske kulturarv i Tranquebar. Det er tillige et mål at relatere de historiske emner til den nutidige befolknings sociale og kulturelle livsbetingelser.

Tranquebar Initiativet er et samarbejdsprojekt mellem Nationalmuseet og Københavns Universitets afdeling for Tværkulturelle og Regionale Studier (ToRS).

Tranquebarinitiativet er støttet af Bikubefonden.
<http://natmus.dk/forskning/forskningsprojekter/tranquebar-initiativet/>

Pots, Potters and Society in Ancient Greece

Forskningsprojektet Pots, Potters and Society in Ancient Greece er finansieret af Generalkonsul Gösta Enboms Fond og Nationalmuseet. Udgangspunktet er Nationalmuseets Antiksamlings store og varierende samling af græsk keramik, der er uden sidestykke i Nordeuropa. Samlingens kerne er Christian VIII's Vasecabinet, der efter kongens død i 1848 overgik til statseje og blev en del af Nationalmuseet. Den er efterfølgende blevet forøget med udvalgte erhvervelser gennem gaver og køb samt fund fra danske udgravninger på Rhodos (1902-1914).

Lerkar anvendt til opbevaring og transport af fødemidler, samt ved tilberedning og servering af mad og drikke var uundværlige i Middelhavslandenenes oldtidskulturer. Keramiske fund er derfor en af de største og rigeste kildegrupper fra den antikke verden og kan potentielt give svar på en lang række spørgsmål, som skriftlige kilder er tavse om.

<http://natmus.dk/forskning/forskningsprojekter/pots-potters-and-society/>

The Carpenter-Meldgaard Endowment

Med støtte fra The Rock Foundation blev stiftelsen 'The Carpenter-Meldgaard Endowment' etableret i foråret 2009. Stiftelsens formål er at støtte det fire-årige projekt "Arctic Horizons: The Meldgaard Legacy". Projektet løber til 2013.

Projektet har til formål at analysere og publicere tidligere museumsinspektør ved Etnografisk Samling, Jørgen Meldgaards (1927 – 2007) efterladte arkivalier, fotos og film fra de mange arkæologiske undersøgelser, som han gennemførte i Arktisk Canada og Grønland gennem flere årtier.

<http://nordligeverdener.natmus.dk/the-carpenter-meldgaard-endowment/>

III. FORSKNINGSAKTIVITETER

Danmarks Oldtid - Arkæologi

Der foretages udgravninger i hele landet med det formål at sikre og bevare oldtidsminder, som er væsentlige for alle oldtidens perioder fra rensdyrjægetid til vikingetid. Enheden udfører forskning, som øger vor viden om oldtidens kulturer, og formidler resultater i publikationer og udstillinger.

Danmarks Oldtid rummer landets hovedarkiv for indberetninger og rapporter om udgravninger og arkæologiske fund. Samlinger, arkiver og bibliotek stilles til rådighed for studerende og forskere fra ind- og udland. Formidlingen af samlingerne sker endvidere ved deltagelse i udstillingsprojekter i samarbejde med danske og udenlandske museer. Enheden bidrager til Nationalmuseets administration af loven om danefæ.

Projekter

Afsluttede projekter

Projektnummer 9509: Stormandsresidenser, kultsteder og markeder

Målet er at beskrive udviklingen af de aristokratiske centre i Danmark, Gudme og Tissø, og deres funktion i kontinentalt perspektiv. De danske centre sammenlignes med andre nordiske pladser af tilsvarende art, og elitesidenser i Nord- og Centraleuropa vil blive anvendt som grundlag for tolkning af de skandinaviske centres funktion.

Ansvarlig: Lars Jørgensen

Præsentation/rapportering: Afhandling. Delresultater vil dog blive publiceret ved fremlæggelse af fundene fra Gudme og Tissø

Finansiering: UMTS-midler

Projekt: Nydam Mose, prospektering

Gennemføre kortlægning af metalforekomster i Nydam Mose i samarbejde med ekstern partner. Prøveudgravninger blev foretaget 12.-16. april og 22.-25. maj 2007 som opfølgning af gradiometerundersøgelser foretaget af Steve Dobson 2004-05 og til dokumentation af jordbundsforholdene forud for tildækning med geotekstil.

Ansvarlig: Poul Otto Nielsen

Præsentation/rapportering: Intern rapport

Finansiering: Privat fond

Projektnummer 9151: Ph.d.-uddannelse

Senglacial klima- og vegetationsudvikling på basis af pollen- og makrofossilanalyser fra Slotseng-bassinet.

Ansvarlig: Poul Otto Nielsen

Projekt note: Udført af Morten Fischer Mortensen.

Finansiering: Samfinansieret med Den Arkæologiske Forskerskole

Projektnummer 9103: Nationalmuseets Nydamprojekt: Skibsdele (Nydam 1)

Projektet er en fortsættelse af Nationalmuseets udgravninger i Nydam Mose 1989-99 og skal føre frem til publicering af materialet herfra tillige med en nypublicering af de i mosen deponerede fartøjer.

Ansvarlig: Peter Vang Petersen

Præsentation/rapportering: monografier

Finansiering: Finansieret af Carlsbergfondets bevilling til "Jernalderen i Nordeuropa", som er et fælles projekt mellem Nationalmuseet og Moesgård Museum med Jørgen Ilkjær som faglig projektleder.

Igangværende projekter

Projektnummer 505916: Brakteatskattene fra Fuglesang/Sorte Muld II

Guldbrakteater. In: Adamsen, Christian; Lund Hansen, Ulla; Nielsen, Finn Ole; Watt, Margrethe (red.): Sorte Muld. Bornholms Museum, Wormianum & Kulturarvsstyrelsen, Rønne, p. 34-41, 2008.

Skattefundene fra bopladsen Fuglesang/Sorte Muld er blandt de vigtigste nyere skattefund fra Danmarks folkevandringstid. De er kun blevet foreløbigt publiceret, men skal fremlægges internationalt med deres indhold af hjemlige og importerede guld- og sølvgenstande.

Ansvarlig: Morten Axboe

Startdato: 01. jan 2006

Slutdato: 31. dec 2010

Præsentation: Udarbejdelse af artikel

Finansiering: Intern bevilling

Projektnummer 505918: Guldbrakteaterne fra folkevandringstiden

Morten Axboes monografi "Brakteatstudier" udkom i maj 2007 og blev forsvaret som disputats 29.06.07. Fortsat arbejde på bidrag til "Die Goldbrakteaten der Völkerwanderungszeit - Interdisziplinäre Studien". Udarbejdelse af artiklen "Aus der Frühzeit der Goldbrakteatenforschung".

Ansvarlig: Morten Axboe

Præsentation/rapportering: "Aus der Frühzeit" udkommer i årbogen Frühmittelalterliche Studien 40, 2006 ved årsskiftet 2007/8. "Die Goldbrakteaten ..." vil udkomme i serien Ergänzungsbände zum Reallexikon der Germanischen Altertumskunde og samtidigt udgøre 4, 2 af Die Goldbrakteaten der Völkerwanderungszeit.

Finansiering: Interne tilskud: Trykningsudgifter for "Brakteatstudier"

Projektnummer 505918: Guldbrakteaterne fra folkevandringstiden

Løbende forskning omkring guldbrakteaterne. Fortsat arbejde på bidrag til 'Die Goldbrakteaten der Völkerwanderungszeit - Beiträge zur Auswertung und Neufunde' (Monografi i serien RGA-E).

Udarbejdelse af artiklerne 'Syv kobberstukne Tavler om Guldbrakteaterne', 'C.J. Thomsen og guldbrakteaterne: Nationalmuseets første forskningsprojekt'. (Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie), 'The third gold bracteate from Helgö (In: Birgit Arrhenius (ed.): Excavations at Helgö XVIII)

Arbejdet med guldbrakteaterne er en del af et internationalt teamwork omkring udforskning af brakteaternes kronologi, fremstilling, ikonografi og social/religiøs/sproglige kontekst.

Samarbejdspartnere: Prof. emer. Dr. Heinrich Beck, München; Senior Lecturer Dr. Charlotte Behr, Roehampton University, London; Dr. Tania Dickinson, University of York; Prof. emer. Dr. Klaus Düwel, Göttingen; Prof. Dr. Wilhelm Heizmann, Ludwig-Maximilians-Universität, München; Dr. Sean Nowak, Berlin; Prof. Dr. Lutz v. Padberg, Universität Paderborn; Dr. Alexandra Pesch, Zentrum für Baltische und Scandinavische Archäologie, Schloß Gottorf, Schleswig

Ansvarlig: Morten Axboe

Startdato: 01. jan 2003

Slutdato: 31. dec 2010

Projektnummer 5080: Med ryggen til fjellet - dendronkronologisk grundkrurve for Sørlandsk eik (Sydnorge)

Sørlandets kystnære områder hører til de områder egetræer (*Quercus* sp.) naturlige udbredelsesområde i Europa. På grundlag af materiale fra levende træer kan der fremstilles en kronologi for eg, som dækker tilbage til begyndelsen af det 18. århundrede. Ved hjælp af historisk materiale fra Agder fylkerne vil kronologien blive forlænget bagud i tid.

Der er gennemført besigtigelser, prøveudtagning og datering af historisk materiale, dvs. bygninger o.l. I alt er der undersøgt 27 objekter i Vest-Agder. Åringskurverne fra det historiske materiale er sammenført med åringskurver fra recent - nutidigt - materiale. Ydermere er der indenfor projektet lokaliseret materiale (tømmer) i Danmark, Tyskland, Holland, England og Skotland, som kan samkøres med den nye grundkrurve. Det vil sige, at der i de nævnte lande er lokaliseret egetræstømmer som er 'eksporteret' fra Sørlandet i det 16., 17. og 18 århundrede. Dette materiale er selvfølgelig også inddraget i opbygningen af grundkurven. Indtil videre er der opbygget en grundkrurve på materiale, som er indsamlet i Vest-Agder Fylke m.m. Kurven er på i alt 742 år og dækker perioden 1264-2005.

Ansvarlig: Claudia Baittinger

Startdato: 01. jun 2005

Slutdato: 31. dec 2011

Finansiering: Eksterne tilskud

Projektnummer 10871400: "Små træer" som klimaindikatorer

Projektets mål er at forbedre den vedanatomiske analysemetode for polarpil (*Salix arctica*), og det forventes at metoden også kan bruges til langsomt voksende arter generelt. Forskningen vil ikke blot have potentiale til at belyse ændringer i klima med nye proxydata, men også bidrage til anvendelse af den dendroklimatologiske metode på andre træagtige planter fra de arktiske områder.

Ansvarlig: Claudia Baittinger

Startdato: 01. jan 2009

Slutdato: 31. dec 2012

Finansiering: Augustinus Fonden

Projektnummer 3245: Tissøkomplekset. En bebyggelse fra yngre jernalder til tidlig middelalder

Projektet drejer sig om udforskning af aristokratiske eller endda kongelige besiddelser, som afspejler sig i strukturen af de storgårde, der er undersøgt på vestbredden af Tissø 1995-2003. I bearbejdningen af det rige fundmateriale fra Tissø-undersøgelserne deltager en række forskere og studerende fra Danmark og udlandet under Lars Jørgensens koordinering. I 2007 er bl.a. afleveret et MA-speciale af

Josefine Franck Bican med udgangspunkt i pladsens første storgård på Bulbrogård, samt et MA-speciale af Maria Baastrup med udgangspunkt i de karolingiske og insulære metalgenstande fra pladsen. Endvidere har Pia Brejnholt og Josefine Franck Bican påbegyndt arbejdet med billedbehandling af illustrationer til publikation, samt typologisering af materialet i den omfattende genstandsbase (se også projekt 9509).

Ansvarlig: Lars Jørgensen

Præsentation og rapportering: artikler og monografier

Projektnummer 10872000: Agrarsamfundenes ekspansion i Norden

Projektet arbejder med den yderste grænse for landbrugssamfundene i Skandinavien gennem tid og rum. Med indførelsen af en landbrugsøkonomi fulgte en række kulturelle træk af materiel karakter og udformningen af et kulturlandskab, et rituelt landskab. Ekspansioner veksler med recessioner, men det er uvist om de kan knyttes til klimaforandringer eller skal opfattes som kulturelle svar på tidens udfordringer.

Ansvarlig: Flemming Kaul

Startdato: 01. jan 2010

Slutdato: 31. dec 2012

Finansiering: Augustinus Fonden

Projektnummer 3271: Bronzealderens skibe på sten. Helleristningsstudier.

Bronzealderens religion og ikonografi

Projektet udgør en delvis videreførelse af RANE-projektet. Det omfatter fællesnordisk forskningssamarbejde omkring helleristninger, herunder dokumentation. Desuden rapporter omkring allerede indsamlet materiale vedr. bronzealderens skibe på sten i Danmark. Studier af bronzealderens religion og ikonografi i øvrigt, også udenfor Norden. I 2007 studierejse til Nordnorge, Helgeland: studier af helleristninger og gravrøser i landskabet; kan senere indgå i som en del af projekt i "Nordlige Verdener" (artikel forventes i tidsskriftet "Spor", Trondheim, maj 2008). Desuden studier og bearbejdning af helleristninger i Bohuslän (artikel forventes i tidsskriftet "Adoranten", Underslös, Tanumshede forår 2008). Enkelte helleristninger dokumenteret i Danmark, dette er også antikvarisk arbejde.

Ansvarlig: Flemming Kaul

Præsentation/rapportering: Artikler, senere gerne monografi om "Bronzealderens skibe på sten"

Finansiering: Eksterne tilskud, ingen i 2007. Udgifter dækket af basis

Projektnummer 10821922: Die Funde der älteren Bronzezeit des nordischen Kreises in Dänemark, Schleswig-Holstein und Niedersachsen

'Die Funde' er en fuldstændig publikation af alle grav- og depotfund fra den ældre bronzealder, tillige med alle enkeltfund og depoter med tidlige metalsager fra yngre stenalder fra Danmark og Nordvesttyskland. Manuskripter er udarbejdet af den tidligere, nu afdøde hovedredaktør Karl Kersten. De opdateres med tilvæksten siden 1976. Præcise illustrationer udarbejdes af et dansk og et tysk hold af tegnere. Udgivelse af samtlige 23 bind (14 om danske og 9 om nordtyske fund).

Ansvarlig: Eva Koch

Projektnote: Hovedredaktør / chief editor: Prof.Dr. K.-H. Willroth, Seminar für Ur- und Frühgeschichte der Georg-August-Universität, Göttingen

Startdato: 01. jan 1958

Slutdato: 31. dec 2019

Finansiering: Nationalmuseet, Carlsbergfondet, Akademie der Wissenschaften und der Literatur, Mainz

Projektnummer 10872100: Shetlandsøerne: Landbrug på grænsen, 4000 - 3000 f.v.t.

I forbindelse med landbrugssamfundenes ekspansion 4000 f.v.t. udgør øerne den ultimative nordgrænse. Shetland blev neolitiseret med samtlige aspekter af landbrugssamfundene som andre steder: monumental anlæg, slebne redskaber og ornamenteret keramik. Hermed var den neolitiske befolkning del af det ideologiske og økonomisk fællesskab i hele megalitkulturens udstrækning. Det arkæologiske materiale spejler det skandinaviske og skal uddybe vores forståelse af samfundsprocesserne.

Ansvarlig: Ditlev L. Dall Mahler

Startdato: 01. jan 2010

Slutdato: 31. dec 2012

Finansiering: Augustinus Fonden

Projektnummer 11051202: BA tekstilprojekt

Projektansvarlig: Ulla Mannering

Projektnummer 5020: Jernalderen i Nordeuropa - Nydam bind 5: Jernalderens våbenofre i Nydam Mose. Bemalede skjolde og udskårne træsager.

Arkæologiske, geologiske og bevaringsmæssige undersøgelser 1989-99

Færdiggørelse af publikation vedr. arkæologiske og naturvidenskabelige resultater af Nationalmuseets udgravninger i jernalders offermose i Nydam i perioden 1989-1999. Afpuddning af tekst og illustrationer.

Fremlæggelse af de væsentligste arkæologiske og naturvidenskabelige resultater af Nationalmuseets udgravninger i våbenoffermodsen Nydam i perioden 1989-1999.

Stratigrafisk påvisning af gentagne, kronologisk forskellige ofringer. Fremlæggelse af vidnesbyrd om hidtil ukendt anvendelse af bemalede skjolde og dekorerede sværdskeder. Redegørelse for jernalderens træteknologi og for perspektiverne mht. bevaring af resterende offerlag i mosen.

Ansvarlig: Peter Vang Petersen

Startdato: 01. jun 2006

Slutdato: 01. jul 2011

Præsentation/rapportering: Nydam bind 4: Jernalderens våbenofre i Nydam Mose.

Bemalede skjolde og udskårne træsager. Arkæologiske, geologiske og bevaringsmæssige undersøgelser 1989-99

Finansiering: Carlsbergfondet

Projektnummer 10303016: Kongemosen - Settlement, Technology and Art

Færdiggørelse af manuskript og illustrationer til en publikation af fundene fra Nationalmuseets udgravning af bopladsen Kongemosen i den vestsjællandske Åmose, som fandt sted i 1955-56, og som har givet navn til den atlantiske Kongemosekultur.

Ansvarlig: Peter Vang Petersen

Startdato: 01. apr 1999

Slutdato: 31. dec 2011

Finansiering: Intern støtte

Projektnummer 5023: Jernalderen i Nordeuropa: Nydam IV-fundet

Delprojekt af "Jernalderen i Nordeuropa" (5070) til publikation af Nydam IV-fundet, som

blev udgravet 1990-91, og som er det rigeste våbenofferfund fra germansk jernalder i Danmark. Trods forventning om afslutning lykkedes det kun at få afviklet 8 uger, dvs. halvdelen af den planlagte 4 måneders indsats i 2007 på grund af udstillingsarbejde. Ved udgangen af 2007 reterer fortsat 2 måneder af den til delprojektet afsatte tid.

Ansvarlig: Peter Vang Petersen

Præsentation/rapportering: Bidrag til Nydam-publikationen (Nydam 2)

Finansiering: Eksterne tilskud, Carlsbergfondet.

Projektnummer 10871300: Sen-istidens Danmark: menneske og naturmiljø

Forskningsprojektet har til formål at belyse menneskets indvandring og etablering under sidste istids afslutning. Perioden dækker næsten 5000 år og er præget af voldsomme og ofte dramatiske klimatiske ændringer, som jægersamfundene responderer på. Mekanismer i det globale klimatiske system bevirkede gentagne skift mellem varme og kuldeperioder. For eksempel ændres gennemsnitstemperaturen inden for få årtier med mere end 10 °C.

Ansvarlig: Peter Vang Petersen

Startdato: 01. jan 2009

Slutdato: 31. dec 2012

Finansiering: Privat fond

Forskningsprogram: Augustinus Fonden

Projekt. Agrarsamfundets ekspansion i neolitikum

Projektets formål er at fokusere på samfundets dynamik i perioden 4000-2400 f. Kr. I projektet diskuteres spørgsmålet om relationer mellem interne og eksterne faktorer indenfor agrarsamfundets udvikling i Skandinavien, hvilket vil føre til nye vinkler på det tidlige agerbrug i Sydsandinavien.

Ansvarlig: Lasse Sørensen

Startdato: 01. sep 2010

Slutdato: 01. sep 2013

Publikationer

Andersen, Michael (Redaktør); Nielsen, Poul Otto (Redaktør). / **Danefæ: skatte fra den danske muld.** Gyldendal, 2010. 277 s.

Formidling: Forskningsformidlende bog/antologi

Axboe, Morten; Lagerqvist, Lars O.. / **En guldbrakteat från myntsamlingen på Ericssberg slott.** I: Fornvännen - tidskrift för svensk antikvarisk forskning. 2010; nr. 105, s. 96-103.

Forskning: Artikel

Axboe, Morten; Grinder-Hansen, Poul; Horsnæs, Helle; Pentz, Peter. / **"Finder en Mand Sølv eller Guld ... da skal Kongen have det"**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red.

Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 11-20.

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Axboe, Morten; Jørgensen, Lars. / **Gudme**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red.

Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 115-119.

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Axboe, Morten. / **Hvem ofrede Hannenov-ringen, og hvorfor?** I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 120-124.

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Bican, Josefine Franck. / **Bulbrogård, the first aristocratic complex at Tissø - and a new approach to the aristocratic sites: Bulbrogård, der erste Befund von Herrschaftsarchitektur in Tissø - und ein neuer Zugang zu Herrschaftsplätzen**. I: Herrenhöfe und die Hierarchie der Macht im Raum südlich und östlich der Nordsee von der Vorrömischen Eisenzeit bis zum frühen Mittelalter und zur Wikingerzeit: Gedächtnis-Kolloquium Werner Haarnagel (1907-1984). / red. Erwin Strahl. Rahden/Westf.: Marie Leidorf, 2010, s.147-154 (Siedlungs- und Küstenforschung im südlichen Nordseegebiet; 33).

Forskning: Bidrag til videnskabelig bog/antologi

Baastруп, Maria Panum; Vang Petersen, Peter. / **Røvet gods eller gode gaver?: detektorfund fra fjerne egne**. I: Nationalmuseets Arbejdsmark. 2010; s. 84-99.

Forskning: Artikel

Baastруп, Maria Panum. / **Skattefundet fra Duesminde**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 155-159.

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Gebauer Thomsen, Lone. / **Grubehusene som væverum?: overvejelser om funktionsbestemmelse af grubehuse**. I: Værkstedet: Smedens Rum 1. / red. Henriette Lyngstrøm; Martin Winter Olesen; Lone Gebauer Thomsen. Kbh.: Københavns Universitet, Saxo-Instituttet, 2010. s. 107-122 (Arkæologiske skrifter; 9).

Forskning: Bidrag til videnskabelig rapport

Juul Pedersen, Vibeke; Axboe, Morten. / **Rugbjerg-fundet - guldbrakeater og nordisk mytologi**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 129-133.

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Jørgensen, Lars. / **A brief history of the National Museum of Denmark 1807-2007**. I: The National Museums in a globalised world: a conference on the bicentenary of the National Museum of Denmark, Copenhagen May 21-22 2007. / red. Per Kristian Madsen; Lars Jørgensen. Kbh.: Nationalmuseet, 2010. s. 113-117.

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Jørgensen, Lars. / **Gudme and Tissø: two magnates' complexes in Denmark from the 3rd to the 11th century AD**. I: Trade and communication networks of the first millennium AD in the northern part of Central Europe: central places, beach markets,

landing places and trading centres. / red. Babette Ludowici. Stuttgart: Konrad Theiss, 2010. s. 273-286 (Neue Studien zur Sachsenforschung; Bd. 1).
Forskning: Bidrag til videnskabelig bog/antologi

Jørgensen, Lars (Redaktør). / **Selected exhibitions from the National Museum of Denmark c. 1880-2010. I: The National Museums in a globalised world: a conference on the bicentenary of the National Museum of Denmark, Copenhagen May 21-22 2007.** / red. Per Kristian Madsen; Lars Jørgensen. Kbh.: Nationalmuseet, 2010. s. 118-218.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Jørgensen, Lars. / **Sølvmedens skat fra Tissø. I: Danefæ: skatte fra den danske muld.** / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 160-164.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Jørgensen, Lars; Jørkov, Marie Louise; Lynnerup, Niels. / **Uniform Diet in a diverse Society. Revealing New Dietary Evidence of the Danish Roman Iron Age Based on Stable Isotope Analysis. I: American Journal of Physical Anthropology.** 2010; vol. 43, nr. 4, s. 523-533.
Forskning: Artikel, peer reviewed

Kaul, Flemming. / **Der Kessel von Gundestrup. I: Die Kelten: Druiden, Fürsten, Krieger : das Leben der Kelten in der Eisenzeit vor 2500 Jahren.** / red. Meinrad Maria Grevenig. Völklingen: Springpunktverlag, 2010. s. 266-270.
Forskning: Bidrag til videnskabelig bog/antologi

Kaul, Flemming. / **En helleristningssten fra Rughaven. I: Danefæ: skatte fra den danske muld.** / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 65-68 .
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Kaul, Flemming. / **En kultøkse fra Nordsjælland. I: Danefæ: skatte fra den danske muld.** / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 80-84.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Kaul, Flemming. / **Erik Pontoppidans og Ove Høegh-Guldbergs udgravninger af jættestuer - Jægerspris 1744 og 1776.** 2010. s. 37-56 Konferencen: Nationalmuseets 200 års jubilæumssymposium, København, Danmark, 24. maj 2007 - 25. maj 2007. (Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie; 2007).
Forskning: Conferenceartikel

Kaul, Flemming. / **Guldringe fra Boeslunde. I: Danefæ: skatte fra den danske muld.** / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 69-74.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Kaul, Flemming. / **Helleristninger ved Madsebakke. I: Dronning Margrethe og arkæologien.** / red. Jesper Laursen; Lars Jørgensen. Kbh.: Gads Forlag, 2010. s. 153-159.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Kaul, Flemming. / **Hjortetaksøkse fra Bonderup Bro**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 85-89.

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Kaul, Flemming. / **Hjulkorset: et enkelt, men mangetydigt symbol**. I: Fund & Fortid - arkæologi for alle. 2010; nr. 2, s. 34-39.

Forskning: Artikel

Kaul, Flemming. / **Ragekniv fra Neder Hvolris**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 60-64.

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Kaul, Flemming; Warmind, Morten. / **San Giorgio di Valpolicella : om kedlens brug og betydning**. I: Sfinx.2010; vol. 33, nr.1, 2010. s.10-16.

Formidling: Tidsskriftsartikel

Kaul, Flemming. / **The sun image from Trundholm ("The Chariot of the Sun"): a commented history of research**. I: Der Griff nach den Sternen: wie Europas Eliten zu Macht und Reichtum kamen: internationales Symposium in Halle (Saale) 16. - 21. Februar 2005. / red. Harald Meller; François Bertemes. Halle (Saale): Landesmuseum für Vorgeschichte, 2010. s. 521-536 (Tagungen des Landesmuseums für Vorgeschichte Halle (Saale); 5).

Forskning: Bidrag til videnskabelig bog/antologi

Kaul, Flemming. / **Træhjelmene fra Uglemose**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 90-94.

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Klassen, Lutz; Nielsen, Poul Otto. / **En skolæstøkse fra Åmosen**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 34-38.

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Klingenberg, Susanne. / **En situla fra Tinghøj**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 95-99.

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Koch, Eva. / **Kirkens forgængere: de hellige søer og moser**. I: Fund & Fortid - arkæologi for alle. 2010; nr. 2, s. 40-59.

Forskning: Artikel

Laursen, Jesper (Redaktør); Jørgensen, Lars (Redaktør). / **Dronning Margrethe og arkæologien**. Gads Forlag, 2010. 227 s.

Formidling: Forskningsformidlende bog/antologi

Lyngstrøm, Henriette (Redaktør); Martin, Winther Olesen (Redaktør); Gebauer Thomsen, Lone (Redaktør). / **Værkstedet: Smedens Rum 1**. Kbh.: Københavns Universitet, Saxo-Instituttet, 2010. 155 s.

Formidling: Forskningsformidlende rapport

Madsen, Per Kristian (Redaktør); Jørgensen, Lars (Redaktør). / **The national museums in a globalised world: a conference on the bicentenary of the National Museum of Denmark, Copenhagen** May 21-22 2007. Kbh.: Nationalmuseet, 2010. 219s.

Formidling: Forskningsformidlende bog/antologi

Mannering, Ulla (Redaktør); Nosch, Marie-Louise B. (Redaktør). / **The Danish National Research Foundation's Centre for Textile Research: 2005-2010**. Kbh.: Centre for Textile Research, 2010. 52 s.

Forskning: Videnskabelig bog/antologi

Moesgaard, Jens Christian; Pedersen, Anne; Vang Petersen, Peter. / **Nuværende danefæpraksis**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 21-24.

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Nielsen, Poul Otto. / **En økse af rav fra Ejerslev Vang**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 49-53.

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Nielsen, Poul Otto (Redaktør); Lund Hansen, Ulla (Redaktør). / **Oldsagskommissionens tidlige år: forudsætninger og internationale forbindelser: Nationalmuseets 200 års jubilæumssymposium 24.-25. maj 2007, arrangeret af Nationalmuseet og Wormianum i samarbejde med Kulturarvsstyrelsen**. Kbh.: Det Kongelige Nordiske Oldskriftselskab, 2010. 288 s. (Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie; 2007).

Forskning: Videnskabelig bog/antologi

Nielsen, Poul Otto. / **Ti slebne flintøkser fra Maglehøjs Vange**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 44-48.

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Pauli Jensen, Xenia. / **Som brødre vi dele: ny tolkning af Vimoses våbenofre**. I: Nationalmuseets Arbejdsmark. 2010; s. 22-35.

Forskning: Artikel

Pentz, Peter. / **Danefæ i et grænseland - to sønderjyske guldfund**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 125-128.

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Pentz, Peter. / **Et orakel på Stevns?** I: Køge Museum. 2010; vol. 2010, s. 7-13.

Formidling: Tidsskriftsartikel

Pentz, Peter. / **Fra Romernes grænse**. I: Skalk. 2010; nr. 5.

Formidling: Tidsskriftsartikel

Pentz, Peter. / **Omstigning til underverdenen. I: Weekendavisen. 2010; 9. marts.**
Formidling: Avisartikel

Pentz, Peter. / **Verden på et fad: sølvskatten fra Vålse. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 179-182.**

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Ringgaard, Maj Gudrun (Redaktør); Mannering, Ulla (Redaktør); Andersson Strand, Eva (Redaktør); Munkholt, Cherine (Redaktør); Gleba, Margarita (Redaktør). / **North European Symposium for Archaeological Textiles X. Oxford. 2010. (Ancient Textiles Series; 5).**

Forskning: Videnskabelig bog/antologi

Schmidt, Niels C.; Baittinger, Claudia; Kollmann, Johannes; Forchhammer, Mads C.. / **Consistent Dendrochronological Response of the Dioecious Salix arctica to Variation in Local Snow Precipitation across Gender and Vegetation Types. I: Arctic, Antarctic, and Alpine Research. 2010; vol. 42, nr. 4, s. 471-475.**

Forskning: Artikel, peer reviewed

Vang Petersen, Peter. / **En hjortetaksøkse fra Værebro Å. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 25-28.**

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Vang Petersen, Peter. / **Guddommelige fugle. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 139-143.**

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Vang Petersen, Peter. / **Magical Music - Mesolithic Mouthbow and Drumsticks: Offentligt aftenforedrag på sessionen: Arbeitsgemeinschaft Mesolithikum på Gottorp slot i Slesvig 19.-21. februar 2010. 2010.**

Forskning: Foredragsmanuskript/ppt

Vang Petersen, Peter. / **Ravbjørn fra Fanø. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 29-33.**

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Vang Petersen, Peter. / **Valkyrier og bersærker: mytologien i smykkekonsten. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 134-138.**

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Vang Petersen, Peter. / **Våben- og skibsofringer i Nydam Mose. I: Dronning Margrethe og arkæologien. / red. Jesper Laursen; Lars Jørgensen. Kbh.: Gads Forlag, 2010. s. 169-175.**

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Vang Petersen, Peter Albert. / **Kunst og magi i jægerstenalderen. I: Fund & Fortid - arkæologi for alle. 2010; nr. 2, s. 14-33.**

Forskning: Artikel

Ørsted Brandt, Louise; Tranekjer, L. ; Mannering, Ulla ; Ringgaard, Maj Gudrun ; Frei, Karin ; Gleba, Margarita ; Gilbert, M. T. P. / **Characterising the potential of sheep wool for ancient DNA analyses**. I: Archaeological and Anthropological Sciences. 2010; vol. 3, s. 209-221.

Forskning: Artikel, peer reviewed

Danmarks Oldtid - Naturvidenskab

Nationalmuseets Naturvidenskabelige Undersøgelser (NNU) har siden sin grundlæggelse i 1940 udført selvstændige undersøgelser, samt deltaget i lokalmuseernes arkæologiske udgravninger og forskningsprojekter. NNU huser en række fagområder og specialister indenfor det miljøarkæologiske forskningsområde og bidrager med viden om fortidige natur- og kulturforhold og tids- og stedfæstelse af genstande og begivenheder gennem forskning og metodeudvikling. NNU's referencesamlinger er blandt Europas største og dækker Nordeuropa, Grønland og den Nære Orient.

Afsluttede projekter

Projektnummer 510518: Geobotaniske undersøgelser ved det tidlig middelalderlige skibsværft ved Fribrødre Å på Falster

Publikation af resultaterne af naturvidenskabelig medvirken i de mangeårige udgravninger. Fremlægning af ådalens geologiske udvikling, fundsituationen i skibsværftsperioden, besejlingsforholdene til værftet samt den lokale og regionale vegetationsudvikling.

To pollendiagrammer er udarbejdet, et fra fundområdet og et fra en boring i bredningen nord her for. I tilknytning til sidstnævnte er der udført makrofossilanalyse og glødetabsbestemmelse. Disse har medvirket til belysning af besejlingsforholdene i værftsperioden i den smalle ådal. Resultaterne bliver i foråret 2009 fremlagt i et bidrag til en samlet publikation af fundet.

Ansvarlig: Charlie Christensen

Startdato: 01. feb 2008

Slutdato: 01. mar 2010

Finansiering: Bikubenfonden

Projektnummer 10911100: Jægere/samlere i nyt land - menneske, natur og klima i sen-istiden Danmark

Menneskets indvandring og etablering i Danmark er stærkt koblet til klima- og vegetationsudviklingen under sidste istids afslutning. Traditionelt har man opfattet vegetationsudviklingen som en gradvis overgang fra et åbent istidslandskab til lukket birke/fyrreskov i slutningen af istidens sidste varmeperiode.

Nye undersøgelser af det senglaciale naturmiljø viser en anden og langt mere kompleks udvikling hvor lokale forhold som geologi og jordbundsforhold er afgørende for om der dannes skov eller om den åbne tundra vedbliver. Ligeledes viser rekonstruktioner at temperaturforholdene under Bølling/Allerød perioden har varieret med op imod 10 °C fra det nordlige til sydlige Danmark.

Disse undersøgelser har affødt den teori, at forskelle i klima og jordbundsforhold i Allerød perioden har skabt et fragmenteret og mosaikpræget landskab med skovdannelse i de beskyttede vådområder, hvor jordbunden har været mest fremskreden, mens de tørre og eksponerede områder har ligget hen som steppetundra gennem hele den senglaciale periode. Brydningszonen mellem disse forskellige biotoper har fostret et rigt og varieret dyreliv med store byttedyr som rensdyr, elg og kæmpebjort.

Målet med forskningsprojektet er at rekonstruere de naturgivne forudsætninger, som var til stede da mennesket indvandrede og etablerede sig i Danmark samt at af- eller bekræfte teorien om den diverse vegetationsudvikling.

Ansvarlig: Charlie Christensen

Startdato: 01. jan 2009

Slutdato: 31. dec 2012

Finansiering: Forskningsråd

Forskningsprogram: Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation

Projektnummer 9103: Nationalmuseets Nydamprojekt: Skibsdele (Nydam 1)

Projektet er en fortsættelse af Nationalmuseets udgravninger i Nydam Mose 1989-99 og skal føre frem til publicering af materialet herfra tillige med en nypublicering af de i mosen deponerede fartøjer.

Ansvarlig: Charlie Christensen

Præsentation/rapportering: monografier

Finansiering: Finansieret af Carlsbergfondets bevilling til "Jernalderen i Nordeuropa", som er et fælles projekt mellem Nationalmuseet og Moesgård Museum med Jørgen Ilkjær som faglig projektleder.

Projektnummer 9151: Ph.d.-uddannelse

Senglacial klima- og vegetationsudvikling på basis af pollen- og makrofossilanalyser fra Slotseng-bassinet.

Ansvarlig: Charlie Christensen

Projekt note: Udført af Morten Fischer Mortensen.

Finansiering: Samfinansieret med Den Arkæologiske Forskerskole

Projekt: Menneskets tilpasning til klimaforandringer i senpalæolitikum. Belyst ved analyser af udgravede bopladser

I senlacial tid gennemgår landskabet dramatiske forandringer. Disse forandringer satte høje krav til menneskets evne til at tilpasse sig. Traditionelt er der en tendens til at Brommekulturens pladser, der var beboet i varmetiden Allerød, og Ahrensburgkulturens, der henføres til kuldeperioden Yngre Dryas, er indrettet forskelligt, og varierer hvad angår topografisk placering.

Projektet har til formål at undersøge hvordan disse forskelle kommer til udtryk.

Ansvarlig: Morten Fischer Mortensen

Startdato: 01. sep 2009

Slutdato: 01. mar 2010

Samarbejdspartner: Kristoffer Buck Pedersen, Museerne Vordingborg

Projektnummer 9151: Ph.d.-uddannelse

Senglacial klima- og vegetationsudvikling på basis af pollen- og makrofossilanalyser fra Slotseng-bassinet.

Ansvarlig: Morten Fischer Mortensen

Projekt note: Udført af Morten Fischer Mortensen.

Finansiering: Samfinansieret med Den Arkæologiske Forskerskole

Samarbejdspartnere: Poul Otto Nielsen, Lars Kjølhede Christensen

Projektnummer 4136: Agrar 2000 - det agrare landskab fra Kristi fødsel til det 21. århundrede

Hovedprojektet har til formål at belyse det agrare landskab fra Kristi fødsel til det 21. århundrede. NNU har ansvar for delprojektet: "Forhistorisk og tidlig historisk agrarøkonomi baseret på makrofossildata". I løbet af året 2007 blev de sidste proxydata indtastet i databasen ARBOREG.

Ansvarlig: Sabine Karg

Samarbejdspartner: Bent Odgaard

Projektnummer 4164: The Hansa-network : medieval food traditions in Northern Europe

Ansvarlig: Sabine Karg

Præsentation/rapportering: Artikler og en monografi.

Finansiering: Eksterne tilskud: Nordisk Ministerråd

Igangværende projekter

Projektnummer 5080: Med ryggen til fjellet - dendronkronologisk grundkrurve for Sørlandsk eik (Sydnorge)

Sørlandets kystnære områder hører til de områder egetræer (*Quercus* sp.) naturlige udbredelsesområde i Europa. På grundlag af materiale fra levende træer kan der fremstilles en kronologi for eg, som dækker tilbage til begyndelsen af det 18. århundrede. Ved hjælp af historisk materiale fra Agder fylkerne vil kronologien blive forlænget bagud i tid.

Der er gennemført besigtigelser, prøveudtagning og datering af historisk materiale, dvs. bygninger o.l. I alt er der undersøgt 27 objekter i Vest-Agder. Åringskurverne fra det historiske materiale er sammenført med åringskurver fra recent - nutidigt - materiale. Ydermere er der indenfor projektet lokaliseret materiale (tømmer) i Danmark, Tyskland, Holland, England og Skotland, som kan samkøres med den nye grundkrurve. Det vil sige, at der i de nævnte lande er lokaliseret egetræstømmer som er 'eksporteret' fra Sørlandet i det 16., 17. og 18 århundrede. Dette materiale er selvfølgelig også inddraget i opbygningen af grundkurven. Indtil videre er der opbygget en grundkrurve på materiale, som er indsamlet i Vest-Agder Fylke m.m. Kurven er på i alt 742 år og dækker perioden 1264-2005.

Ansvarlig: Niels Bonde

Startdato: 01. jun 2005

Slutdato: 31. dec 2011

Finansiering: Eksterne tilskud

Projektnummer 5070: Jernalderens krigsbytteofre

Publikation af geobotaniske undersøgelser i offermoserne Illerup, Ejsbøl og Nydam (Charlie Christensen). Vedatomiske undersøgelser og publikation af trægenstande fra Vimose og Nydam (Claus Malmros). dendrokronologiske undersøgelser (Niels Bonde).

Ansvarlig: Niels Bonde

Præsentation/rapportering: Artikler til flere monografier.

Finansiering: UMTS-midler, Carlsberg-fonden, Humanistiske Forskningsråd

Samarbejdspartner: Jørgen Ilkjær, Moesgård

Projektnummer 510217: Bioarkæologiske undersøgelser af jernalderfundpladsen Fuglsøgårds Mose, Randers, DK

Den arkæologiske fundplads Fuglsøgårds Mose ved Mariager Fjord i Østjylland er enestående for anlæggene og det arkæologiske fund: Gruber der har været brugt som tørvegrave og senere til ofring, eller opbevaring af madvarer. Intakte lerkar stammer fra midten af den førromerske jernalder. Bioarkæologiske fund som frø, pollen og insekter er blevet analyseret af forskellige specialister. Disse analyser hjælper til at forstå, hvordan de enkelte lag er opstået og med hvilket materiale lerkarene har været fyldt. I de kommende år, vil den afsluttende publikation af de naturvidenskabelige resultater bliver forberedt.

Der er gennemført prøveudtagning og analyser af bioarkæologisk materiale af forskellige gruber. SK har koordineret de enkelte analyser og organiseret et første møde, hvor alle specialister kunne udveksle og diskutere deres resultater. Der er store muligheder for at rekonstruere et detaljeret billede af miljøet omkring fundpladsen. Der foreligger rapporter og allerede fire publikationer. En samlet publikation af alle naturvidenskabelige analyser er nu i planlægningsfasen.

Relevant information og PDF-filer med publikationerne kan downloades på www.nnu.dk (plantemakrofossil).

Ansvarlig: Charlie Christensen

Startdato: 01. maj 2003

Slutdato: 31. dec 2011

Finansiering: KUAS og University of Innsbruck. Plus intern finansiering

Projektnummer 10298025: Bjerre Enge - "Thy-projektet"

Claus Malmros: Ressourceproblemer i det træfattige kulturlandskab: undersøgelse af bygningstræ og trækul. Peter Steen Henriksen: Makrofossilanalyser fra bopladserne. Charlie Christensen og Kristian Søgaard: Pollenanalyser fra Bjerre Sø, jordbundsprofiler og strandvolde.

Ansvarlig: Charlie Christensen

Præsentation/rapportering: Bidrag til en monografi om udgravningerne ved Bjerre, redigeret af Jens-Henrik Bech, Museet for Thy og Vester Hanherred

Finansiering: Eksterne tilskud: Kulturministeriets Forskningspulje 2006, KUAS' rådighedssum

Projektnummer 5105-18: Fribrødre Å; miljøbeskrivelse omkring et tidligt middelalderskibsværft på Falster

Ådalens geologiske udvikling fastlægges på grundlag af mange års feltarbejde. Vegetationsudviklingen beskrives ud fra to pollendiagrammer i ådalen.

Præsentation/rapportering: Monografi fra Moesgård Museum

Ansvarlig: Charlie Christensen

Finansiering: Ekstern, Bikubenfonden

Samarbejdspartner: Jan Skamby Madsen, Moesgård Museum

Projektnummer 10971100: Jelling-højene. Pollenanalyser

Ansvarlig: Charlie Christensen

Projektnummer 5070: Jernalderens krigsbytteofre

Publikation af geobotaniske undersøgelser i offermoserne Illerup, Ejsbøl og Nydam (Charlie Christensen). Vedanatomiske undersøgelser og publikation af trægenstande

fra Vimose og Nydam (Claus Malmros). dendrokronologiske undersøgelser (Niels Bonde).

Ansvarlig: Charlie Christensen

Præsentation/rapportering: Artikler til flere monografier

Finansiering: Eksterne tilskud: UMTS-midler, Carlsberg-fonden, Humanistiske Forskningsråd

Samarbejdspartner: Jørgen Ilkjær, Moesgård

Projektnummer 10871300: Sen-istidens Danmark: menneske og naturmiljø

Forskningsprojektet har til formål at belyse menneskets indvandring og etablering under sidste istids afslutning. Perioden dækker næsten 5000 år og er præget af voldsomme og ofte dramatiske klimatiske ændringer, som jægersamfundene responderer på. Mekanismer i det globale klimatiske system bevirkede gentagne skift mellem varme og kuldeperioder. For eksempel ændres gennemsnitstemperaturen inden for få årtier med mere end 10 °C.

Ansvarlig: Charlie Christensen

Startdato: 01. jan 2009

Slutdato: 31. dec 2012

Finansiering: Privat fond

Forskningsprogram: Augustinus Fonden

Projektnummer 5076 (3146): Skelhøj, bronzealder gravhøj, naturvidenskabelige analyser

Udgravning af Skelhøj, en stor bronzealdergravhøj med unikke bevaringsforhold. Vegetation på højen blev registreret før udgravningens begyndelse. Prøver fra højens græstørv samt jordbunden under højen er analyseret for pollen, plantemakrofossiler og trækul. Manuskripter er udarbejdet.

Ansvarlig: Charlie Christensen

Præsentation/rapportering: Artikler i stor monografi. Artikel om makrofossilanalyse publiceret i *Veget. Hist. Archaeobot.*

Finansiering: Eksterne tilskud; SHF og Eilschou Holms Legat

Samarbejdspartner: Carsten U. Larsen

Projektnummer 4173: Slotseng, dødishul: sen-glacial klima- og vegetationshistorie

Under udgravningerne 1999-2000 af dødishullet ved Slotseng blev en større prøvemængde hjembragt til forskellige naturvidenskabelige undersøgelser. Et ph.d-projekt omfattende pollen- og makrofossilanalyser er nu afsluttet (se projekt nr. 9151). Flere andre naturvidenskabelige undersøgelser er igangsat, se samarbejdspartnere.

Ansvarlig: Morten Fischer Mortensen

Finansiering: Eksterne tilskud; SHF, Augustinus-fonden, Den arkæologiske Forskerskole

Samarbejdspartner: Jørgen Holm

Projektnummer 5103: Arkæobotanik; agerbrugets udvikling og ressourceudnyttelse i Danmarks Oldtid

Arkæobotaniske undersøgelser af materiale fra arkæologiske udgravninger. Der er arbejdet med lokaliteter fra Thy, Vesthimmerland, Skive, Vorbasse, Hornsherred og St. Åmose.

Ansvarlig: Morten Fischer Mortensen

Præsentation/rapportering: NNU-rapporter, artikler, bidrag til monografier.

Finansiering: Eksterne tilskud: KUAS

Projektnummer 10872410: Nordboernes agerbrug i Grønland ; et agerbrug på nordgrænsen

Nordboerne i Sydvestgrønland var bønder, der ernærede sig ved husdyrbrug og fangst, men skriftlige kilder fortæller også om forsøg på korndyrkning. Hvilken udstrækning agerbruget havde, ved vi dog stort set intet om. Nordboerne kom til Grønland med en tusindårig tradition som agerbrugere; hvorledes tilpassede de sig da de nye og anderledes forhold? Forsøgte de at opretholde et agerbrug, ligesom de opretholdt kvægbruget på trods af besværet med det barske klima eller opgav de hurtigt at dyrke jorden? Nærværende projekt prøver at besvare disse spørgsmål ud fra dels makrofossilanalyser af affaldslag, hvor eventuelle rester af afgrøderne kan være bevaret, dels fosfat-analyser af jordbunden i og omkring bosættelserne med henblik på at belyse gødningsøkonomien i nordbosamfundet.

Ansvarlig: Peter Steen Henriksen

Website: <http://nordligeverdener.natmus.dk/forskningsinitiativer/samlet-projektoversigt/nordboernes-agerbrug-i-groenland-et-agerbrug-paa-nordgraensen/>

Startdato: 01. feb 2010

Slutdato: 31. dec 2012

Finansiering: Augustinusfonden

Projektnummer 10871300: Sen-istidens Danmark: menneske og naturmiljø

Forskningsprojektet har til formål at belyse menneskets indvandring og etablering under sidste istids afslutning. Perioden dækker næsten 5000 år og er præget af voldsomme og ofte dramatiske klimatiske ændringer, som jægersamfundene responderer på. Mekanismer i det globale klimatiske system bevirkede gentagne skift mellem varme og kuldeperioder. For eksempel ændres gennemsnitstemperaturen inden for få årtier med mere end 10 °C.

Ansvarlig: Morten Fischer Mortensen

Startdato: 01. jan 2009

Slutdato: 31. dec 2012

Finansiering: Augustinus Fonden

Projektnummer 5465: Deltagelse i Galathea ekspedition

Diffusions/innovationsstudier af dansk-indiske madtraditioner i Tranquebar.

Ansvarlig: Sabine Karg

Finansiering: Bikubefonden

Projektnummer 5131-41: History of cultivated plants in Denmark

Part 1: Prehistoric and historic finds of textile plants

Ansvarlig: Sabine Karg

Præsentation/rapportering: Artikler.

Projektnummer 5104-14: Vorbasse: træ og andre organiske materialer i jordfæstegrave fra yngre romersk jernalder

Laboratorieundersøgelser af træ, horn og læder fra våben og knive samt prøver af kistetræ, tekstil- og planterester fra bunden af gravene.

Ansvarlig: Claus Malmros

Præsentation/rapportering: Bidrag til monografi om Vorbasselandshøjens gravpladser.

Finansiering: Forskningsråd

Samarbejdspartner: Ulla Lund Hansen, Københavns Universitet

Publikationer

Bonde, Niels. / **Dendrokronologisk datering af Nyborg Slot: "viden skabes der, hvor meninger brydes, næppe der hvor meninger harmoniseres, affejes eller trakasseres"**. I: *Bygningsarkæologiske studier*. 2010; vol. 2006/2008, s. 121-126.
Forskning: Artikel, peer reviewed

Breuning-Madsen, Henrik; Holst, Mads Kähler ; Henriksen, Peter Steen. / **Brønden på toppen af Nordhøjen i Jelling**. I: *Nationalmuseets Arbejdsmark*. 2010; s. 192-203.

Forskning: Artikel

Charles, Michael; Pessin, Hugues ; Hald, Mette Marie. / **Tolerating change at Late Chalcolithic Tell Brak : responses of an early urban society to an uncertain climate**. I: *Environmental Archaeology*. 2010; vol. 15, nr. 2, s. 183-198.

Forskning: Artikel, peer reviewed

Christensen, Charlie; Fischer Mortensen, Morten. / **Fribrødre Å : palaeoecological investigations**. I: *Fribrødre Å: a late 11th century ship-handling site on Falster*. Højbjerg: Jutland Archaeological Society, 2010. s. 23-60 (*Jysk Arkæologisk Selskabs skrifter*; 69).

Forskning: Bidrag til videnskabelig rapport

Hald, Mette Marie. / **Distribution of crops at late Early Bronze age Titiş Höyük, southeast Anatolia: towards a model for the identification of consumers of centrally organised food distribution**. I: *Vegetation history and archaeobotany*. 2010; nr. 19, s. 69-77.

Forskning: Artikel, peer reviewed

Karg, Sabine. / **Food from the gardens in Northern Europe: archaeobotanical and written records dated to the medieval period and early modern times**. I: *Van planten en slakken: bundel aangeboden aan Wim Kuijper als dank voor veertig jaar lesgeven en determineren*. / red. Corrie Bakels; Kelly Fennema ; Welmoed A. Out ; Caroline Vermeeren. Leiden: Sidestone Press, 2010. s.115-125.

Forskning: Bidrag til videnskabelig bog/antologi

Schmidt, Niels C.; Baittinger, Claudia; Kollmann, Johannes; Forchhammer, Mads C.. / **Consistent Dendrochronological Response of the Dioecious *Salix arctica* to Variation in Local Snow Precipitation across Gender and Vegetation Types**. I: *Arctic, antarctic, and alpine research*. 2010; vol. 42, nr. 4, s. 471-475.

Forskning: Artikel, peer reviewed

Skuldbøl, Tim Boaz Bruun; Hald, Mette Marie. / **Massegravene på Tell Brak**. I: *Tværkultur*. 2010; vol. 2009, s. 81-87. Formidling: Tidsskriftsartikel.

Danmarks Middelalder og Renæssance

Danmarks Middelalder og Renæssance dækker perioden fra jernalder/vikingetid til nutid, når det gælder runologi og kirkearkæologi. Generelt dækker Danmarks Middelalder og Renæssance dog alene perioden ca. 1000-1660.

Forskningsområderne har fokus på samlingerne og på de antikvariske dækningsområder, og de afspejler i væsentlig grad Nationalmuseets funktion som landets kulturhistoriske hovedmuseum.

Fokusområderne udgør for Danmarks Middelalder og Renæssances vedkommende danefæ, runologi, kirker, borge og voldsteder samt Grønlands norrøne fortid. Til enheden hører bogværket Danmarks Kirker, Nationalmuseets grundlæggende beskrivelse af de danske kirker, deres kalkmalerier, inventar og gravminder. Værket, som er Danmarks største bogværk, har været under udgivelse siden 1933 og dækker mere end halvdelen af landet.

Projekter

Afsluttede projekter

Projektnummer 10353015: An analysis of the major royal castles with special regard to their functions and strategic importance

Initially the book sums up the research up to now in the royal castles of Denmark during the 14th century, seen in an European context. New analysis is carried out on special topics as: the keep, the layout of the main castle, the buildings on the bailey, finds etc. During the last few years the National Museum has carried out several excavations on castles from the 14th century: Gurre, Kalø, Gl. Brattingsborg and Kelstrup. The results from these investigations will be presented in a broader context. Separate chapters will deal with the administrative functions of the royal castles as well as their strategic importance.

The book will present the results of many years work with the royal castles of Denmark, based on both the written sources as well as archaeological investigations. By tradition there has been a sharp distinction between the two scholarly disciplines, which to a certain degree has curbed on the research up to now. The book gives an overall view on the extensive material, and draw up the development of the castles during the century. At the same time it focuses on the special role of the castles in the administration of the royal fiefs and their importance for the political ambitions of the Crown.

The results are compared to investigations and research in other European countries.

Ansvarlig: Vivian Etting

Startdato: 01. jan 2005

Slutdato: 31. dec 2010

Finansiering: Various foundations will be applied for financial support to language revision, printing and publication of the manuscript.

Projektnummer 5313-20: Søren Abildgaard - en patriotisk antikvar fra 1700-årenes Danmark

En monografi om den antikvariske tegner Søren Abildgaard (1718-91), hans liv og virksomhed, samt en publikation af de omkring 850 tegninger fra hans hånd, der befinder sig i Nationalmuseets Antikvarisk-Topografiske arkiv.

Præsentation/Rapportering: Manuskriptet publiceres i bogform i 2009.

Tegningerne er indscannet og vil foruden i bogen også blive publiceret på nettet i løbet af 2009.

Ansvarlig: Poul Grønder-Hansen

Startdato: 01. feb 2007

Slutdato: 31. dec 2010

Finansiering: Interne midler plus beløb til trykning er bevilget fra Knud Nørgaard og hustru Grethe Nørgaards Fond

Projektnummer 10353130: Kirke og kirkestruktur i middelalderens Danmark

Arbejdshypotesen er, at kirkerne og kirkestrukturen udviklede sig dynamisk i middelalderen igennem, og ikke var så uforanderlig og statisk, som det ser ud, når man i dag kigger tilbage. For at kunne verificere eller falsificere skal en række undersøgelser sættes i værk. Den samlede arbejdshypotese er opdelt i flere delhypoteser, og undersøgelser er tilsvarende beskrevet. De danske undersøgelser skal suppleres med sammenligninger med udenlandske forhold.

Ansvarlig: Jakob Kieffer-Olsen

Startdato: 01. nov 2008

Slutdato: 31. okt 2011

Finansiering: Veluxfonden

Projektnummer 10353101: Nicolas-Henri Jardin (1720-99).

En monografi (disputats) om den franskfødte arkitekt, der under sit ophold i Danmark 1755-71 indførte nyklassicismen og lagde grundstenen til den danske guldalderstil.

Ansvarlig: Ulla Benedicte Kjær

Startdato: 01. jan 2000

Slutdato: 10. sep 2010

Projektnummer 5036: Fysiske levn fra danske koloniseringsforsøg på Nicobarerne

(Delprojekt under hovedprojektet "Som de så det, som vi ser det")

Formålet med projektet har været at kortlægge, beskrive og dokumentere de danske kolonianlæg på Nicobarerne 1756-1848. Undersøgelsen omfatter dels bygninger og andre faste anlæg fra de tidlige koloniseringsforsøg, dels anlæg fra det sidste forsøg i forbindelse med Galathea I's besøg i 1846. Et gennemgående tema er kolonisternes planlægning og forsøg på udnyttelse og underlægning af landskabet samt overvindelse af klimaet, der opfattedes som den største hindring for en egentlig kolonisering.

Projektet er afsluttet med rapporten "Danske koloniseringsforsøg på Nicobarerne. En kommenteret kildesamling med fokus på de danske kolonianlæg."

Ansvarlig: Kjeld Borch Vesth

Finansieringskilde: Privat fond

Igangværende projekter

Projektnummer 10353151: Kirke, Kristendom og Storbønder i det norrøne Grønland

Ansvarlig: Jette Arneborg Pedersen

Phd-projekt

Kommunikation, kulturmøde og kulturel identitet - tingenes rejse i Skandinaviens vikingetid

Formålet med projektet er at analysere den kontakt, der har været mellem Skandinavien og det engelsk/irske område samt det europæiske kontinent i vikingetiden (750-1050 e.Kr.). Det sker ved at analysere og dokumentere de genstande, der er produceret i de engelsk/irske og kontinentale områder, men som siden hen findes i Skandinavien. Forekomsten af disse "fremmede" genstande afslører de parter, der har været i kontakt samt nogle af de ressourcer, der er blevet udvekslet. Afhængigt af hvilke genstandstyper det drejer sig om, samt i hvilke kontekster de findes, kan det afdækkes, om de forskellige kontakter var konfliktprægede eller ej. Eksempelvis kan forekomsten af irske fragmenter af kirkeinventar på en vikingetids boplads afspejle de kontakttyper, der formentlig var konfliktprægede. Modtagelsen eller afvisning af forskellige genstandstyper repræsenterer bevidste valg, der kunne skyldes f.eks. ideologi eller økonomi.

Nogle typer genstande, eksempelvis en stor del af de kontinentale, efterlignes af de skandinaviske håndværkere, mens andre ødelægges og omsmeltes. Disse handlinger afslører hvilket formsprog man foretrak, og hvilke "fremmede" sociale grupper man tilstræbte at efterligne. Således giver det arkæologiske materiale en mulighed for at tolke og forklare forekomsten af udenlandske genstande i Skandinavien samt mulighed for at afdække den kontakt, der har været, ligesom det giver et enestående indblik i vikingernes tankegang og forestillingsverden. Forekomsten af de "fremmede" genstande er et resultat af bevidste valg.

Hovedvejleder: Henriette Lyngstrøm, Københavns Universitet, SAXO-Instituttet, Forhistorisk arkæologi

Medvejledere: Lars Jørgensen, Nationalmuseet, Forsknings- og Formidlingsafdelingen & Mats Roslund, Lunds Universitet, Institutionen för arkeologi och antikens historia, Historisk Arkeologi

Ansvarlig: Maria Panum Bastrup

Forskerskole: Dansk Arkæologisk Forskerskole

Startdato: 01. jul 2008

Slutdato: 30. jun 2011

Finansiering: Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation, FKK

Projektnummer 10318008: Danske ødekirker

Ansvarlig: Nils Engberg

Projektnummer 10353121: Borgene på Samsø

Formålet med projektet er at få et samlet overblik over borgene på Samsø - deres anlæggelse, datering, bebyggelse, ejerforhold og indbyrdes relationer. Borgene skal ikke ses som isolerede anlæg, men indgå i en vurdering af magtforholdene på Samsø gennem middelalderen, herunder også deres relationer til øens øvrige bebyggelse og infrastruktur. I fire år gennemføres udgravninger fra øens fem middelalderlige voldsteder: Gl. Brattingsborg, Vesborg, Hjortholm, Bisgård og Blafferholmen. Præsentation/Rapportering: Resultaterne af projektet publiceres i en større monografi.

I sommeren 2008 gennemførtes udgravningen på Gl. Brattingsborg voldsted i Tranebjerg, hvis historie hidtil har været ukendt. Her blev der på toppen af borgbanken fundet rester af en stor tårnbygning. Banken var omgivet af en voldgrav og udenfor denne dukkede resterne af en kirkebygning op med tilhørende kirkegård. Borgens levetid har strakt sig fra 1100-tallet op til omkring 1300, og den er formentlig blevet ødelagt under marsk Stigs plyndringer i 1289. En notits i Sjællandske Krønike omtaler, at kongens borg på Samsø blev ødelagt.

Disse overordentligt spændende resultater fra den første gravning er særdeles lovende for det samlede projekt. I sommeren 2009 gennemføres en udgravning på Vesborg.

Ansvarlig: Nils Engberg

Startdato: 01. jan 2008

Slutdato: 31. dec 2012

Finansiering: Danneskiold-Samsøes Familielegat, Beckett Fonden. Der ansøges om yderligere midler.

Samarbejdspartner: Hans Skov, Moesgård Museum

Projektnummer 10318005: Gavegivning i dansk renæssance

Undersøgelse af gavegivnings sociale funktion i det danske renæssancesamfund, set på en international baggrund.

Ansvarlig: Poul Grinder-Hansen

Startdato: 01. jan 2010

Slutdato: 31. dec 2013

Projekt: Grønlandske runeindskrifter

Der findes omkring 100 runeindskrifter i det norrøne materiale fra Grønland, som aldrig er blevet behandlet samlet. Initiativet sætter fokus på fire basale spørgsmål: Indskrifternes rolle, den sociale dimension, ortografi eller dialekt og endelige den grønlandske skriftkultur. Desuden behandles indskrifternes betydning, funktion og ændringer over tid i datidens nordligste skriftbrugende samfund.

Ansvarlig: Lisbeth Mogensen Imer

Finansiering: Kulturministeriets Forskningspulje

Projektnummer: 10318003: N.L. Høyen's note books

A publication of the note books written by the father of Danish art/history N. L. Høyen in the first half of the 19th C. The note books are to be found in the Antikvarisk Topografisk Archive in the National Museum. The publication of a scientific monograph.

Ansvarlig: Ulla Benedicte Kjær

Startdato: 01. jan 2008

Slutdato: 01. Dec 2010

Finansiering: Research year, granted by the National Museum

Projektnummer 5294:Anglo-Skandinaviske forbindelser - en undersøgelse af to ryttergrave fra Svend Tveskægs tid, deres kulturelle miljø og håndværksmæssige baggrund

Projektets formål er at analysere de bevarede dele af to fund fra hhv. Velds i Jylland og Loose i Schleswig fremkommet i midten af 1800-årene. De to fund er ikke tidligere sat i direkte relation til hinanden, og hensigten er at belyse detaljer ved ornamentik og fremstillingsteknik for derigennem at indkredse genstandenes stilistiske og håndværksmæssige oprindelse. Resultaterne skal i videre perspektiv indgå i en

generel vurdering af de materielle (arkæologiske) vidnesbyrd om kulturkontakt og kommunikation mellem England og Danmark og forudsætningerne herfor i årtierne omkring år 1000.

Projektet støtter indtrykket af tætte forbindelser mellem Danmark og England, forbindelser der førte til parallel udvikling af genstandsforsamling og ornamentik. De indledende undersøgelser af hesteudstyret underbygger, at de to fund fra Veld og Loose er beslægtede rent teknisk, og at innovative elementer adskiller dem fra det traditionelle udstyr anvendt i 900-årene.

Ansvarlig: Anne Pedersen

Startdato: 01. jul 2007

Slutdato: 31. dec 2010

Finansiering: Kulturministeriets Forskningspulje.

Projektnummer 5007: Jellingprojektet - et kongeligt monument i dansk og europæisk belysning

I 1994 blev de to runesten, rejst af kongerne Gorm og Harald, de vældige høje og kirken i Jelling optaget på UNESCO's liste over særligt bevaringsværdige historiske mindesmærker - et udtryk for monumenternes status som et af de væsentligste mindesmærker fra vikingetiden overhovedet. Med udgangspunkt i monumenterne vil Jellingprojektet sætte fokus på det danske samfunds udvikling og dets kulturelle forbindelser til omverdenen i vikingetiden og den tidlige middelalder. I projektet indgår feltarkæologiske og naturvidenskabelige undersøgelser af monumentområdet og det omgivende landskab samt kulturhistoriske analyser rettet mod fænomener og processer i samtiden. I hele projektperioden ledsages forskningen af en intensiv formidlingsindsats.

Ved hjælp af nye udgravninger, naturvidenskabelige og kulturgeografiske undersøgelser forventer projektet at kunne udbygge den eksisterende viden om Jellingmonumenterne og derigennem nå en større forståelse af deres kompleksitet og funktion. Samtidig sættes monumenterne ind i en bredere nordisk og europæisk kontekst, hvor der lægges vægt på bl.a. Jellings rolle i transformeringen af europæiske kulturelle værdier, normer og praksis til Danmark og til Norden. Ved at kombinere de forskningsmæssige initiativer med en bredt facetteret formidlingsoffensiv sigter projektet mod, at dets resultater når ud til flest mulige interessenter, både alment interesserede og professionelle, og at disse omvendt får mulighed for, at følge og engagere sig i projektet.

Ansvarlig: Anne Pedersen

Startdato: 01. sep 2008

Slutdato: 31. dec 2011

Finansiering: Bikubefonden

Projektnummer 10872510: Kulturkontakter over Skagerrak og Kattegat i vikingetiden - materielle vidnesbyrd om dansk hegemoni

Projektet tager udgangspunkt i et udvalgt arkæologisk kildemateriale fra perioden ca. 800-1050 ud fra antagelsen, at der heri kan findes yderligere spor af de kulturelle og politiske relationer mellem Danmark, Viken i Sydnorge og Vestsverige, som de samtidige skriftlige kilder vidner om, og som også de geografiske forhold lægger op til. Resultaterne af den arkæologiske analyse vil danne grundlag for en generel vurdering af de materielle vidnesbyrd om kommunikation og magtstrukturer på tværs af Skagerrak og Kattegat i vikingetiden og kan i videre perspektiv indgå i

en sammenlignende analyse af tilsvarende vidnesbyrd om kulturkontakt på tværs af Nordsøen før og under Knud den Stores regeringstid i begyndelsen af 1000-årene. Studiebesøg på Bohusläns Museum, Göteborg Stadsmuseum og Riksantikvarieämbetet UV Väst i 2008 har vist adskillige fund relevante for projektets problemstilling. Mange af fundene er gamle, idet de fremkom allerede i 1800- eller begyndelsen af 1900-årene. Flere er desuden ufuldstændige eller utilstrækkeligt dokumenteret. Fundene er derfor hidtil blevet overset, men fortjener ikke desto mindre opmærksomhed, idet indholdet (og den formodede rolle, de døde og deres familier spillede i datidens samfund) støtter tanken om social og politisk kontakt over Skagerrak og Kattegat blandt 900-årenes samfundselite. Gravenes potentiale understreges ved sammenligning med tilsvarende danske og norske fund. Som led i projektet planlægges et arbejdsseminar blandt forskere, der kan belyse projektets tema ud fra andre samtidige kildegrupper.

Ansvarlig: Anne Pedersen

Startdato: 01. jan 2008

Slutdato: 31. dec 2011

Finansiering: Nordic Centre for Medieval Studies Bergen (til 1 md. studieophold i Gøteborg)

Projektnummer 531313: Smykker fra ældre middelalder - et spørgsmål om tro?

I de senere år er antallet af smykker fra 1000-/1100-årene steget væsentligt som følge af en intensiv detektorsøgning af bopladsarealer. Nogle smykker følger vikingetidens traditionelle dyreornamentik, mens andre viser nye kristne motiver. Projektet sigter mod at identificere inspirationskilderne og baggrunden for motivvalget og sætte smykkerne ind i en bredere samtidig kontekst. Motiverne genfindes i langt større målestok i kirkernes stensulptur, kalkmalerier og altertavler. Dette tyder på, at opførelsen af kirker overalt i landet fra omkring år 1050 og brugen af kristne motiver i udsmykningen af kirkebygningen og dens inventar var ledsaget af en tilsvarende tilpasning og kreativ udfoldelse af ornamentikken på smågenstande fremstillet til personlig brug.

Indsamling af det arkæologiske materiale fra Danmark er indledt. En foreløbig præsentation og respons på projektets hovedlinjer på et forskerseminar ved Centre for Medieval studies i Bergen danner grundlag for den kommende forskningsindsats. Projektet forventes at føre til en videnskabelig artikel, ligesom resultaterne vil blive fremlagt, bl.a. på en konference i maj 2010 i Bergen.

Ansvarlig: Anne Pedersen

Startdato: 01. jan 2008

Slutdato: 31. dec 2011

Finansiering: 1 md. studieophold, Nordic Centre for Medieval Studies Bergen Intern og ekstern finansiering

Publikationer

Andersen, Kasper H.; Etting, Vivian. / **Springeren fra Kristen Bernikowsgade. I:** Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 238-241.

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Andersen, Michael. / **Middelalderlige seglstamper fra Køgeegnen**. I: Køge Museum. 2010; vol. 2010, s. 14-24.
Formidling: Tidsskriftsartikel

Arneborg, Jette. / **Brattahlids beliggenhed**. I: Grønland. 2010; vol. 58, nr. 4, s. 320-328.
Forskning: Artikel

Asingh, Pauline; Engberg, Nils. / **Marsk Stig og de fredløse på Hjelm**. I: Dronning Margrethe og arkæologien. / red. Jesper Laursen; Lars Jørgensen. Kbh.: Gads Forlag, 2010. s. 209-215.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Axboe, Morten; Grønder-Hansen, Poul; Horsnæs, Helle; Pentz, Peter. / **"Finder en Mand Sølv eller Guld ... da skal Kongen have det"**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 11-20.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Bagge, Mikala; Plathe, Sissel F.. / **Jomfru Maria eller Skt. Birgitta af Vadstena?: Nordens ældste lærredsmaleri under lup**. I: Nationalmuseets Arbejdsmark. 2010; s. 160-173.
Forskning: Artikel

Bendtsen, Lasse Jonas. / **Memento mori**. I: Skalk. 2010; nr. 6, s. 7-10.
Formidling: Tidsskriftsartikel

Bertelsen, Thomas; Kristiansen, Rikke Ilsted ; Kaaring, David Burmeister. / **Kirken i Middelfart : Skt. Nikolaj Kirke**. I: Danmarks Kirker, Odense Amt. Bd. 9, h. 23/24 Nationalmuseet, 2010. 201 s.
Forskning: Bidrag til videnskabelig bog/antologi

Bertelsen, Thomas. / **Teglstensformater og forbandter i Danmarks middelalder og renæssance**. I: Flensborgsten: om murstensformater, teglhandel og arkitektur. / red. Kirsten H. Clausen ; Torben A. Vestergaard. Broager: Museum Sønderjylland Cathrinesminde Teglværk, 2010. s. 58-65.
Forskning: Bidrag til videnskabelig bog/antologi

Bøggild Johannsen, Birgitte; Johannsen, Hugo. / **Dresden og København - by og hof: kongelige residenser fra Christian 3. til Frederik 4.**. I: Tro, styrke, kærlighed: Danmark og Sachsen - ægteskaber, politiske og kulturelle forbindelser (1548-1709). / red. Jutta Kappel; Claudia Brink. Kbh.: De Danske Kongers Kronologiske Samling, 2010. s. 41-47.
Forskning: Bidrag til videnskabelig bog/antologi

Bøggild Johannsen, Birgitte; Johannsen, Hugo. / **Gudum, Fabjerg, Resen, Humlum, Venø**. I: Danmarks Kirker, vol. 18: Ringkøbing Amt. Bd. 12 Kbh.. 2010. s. 1025-1240.
Forskning: Bidrag til videnskabelig bog/antologi

Bøggild Johannsen, Birgitte; Kristiansen, Rikke Ilsted. / **Svendborg Amt: indledning, introduction, fagordbog, arkivalier og forkortelser**. I: Danmarks kirker, bd. 10 : Svendborg Amt. Bd. 1 Kbh.: Nationalmuseet, 2010. s. 7-64.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Bøggild Johannsen, Birgitte. / **Visual Strategies for Staging a coup d'état: Ritual and Pictorial Communication of the Absolutist Revolution in Denmark 1660**. I: Die Bildlichkeit symbolischer Akte. Münster: Rhema, 2010. s. 313-350 (Symbolische Kommunikation und Gesellschaftliche Wertesysteme; 28).
Forskning: Konferenceartikel, peer reviewed

Baastrup, Maria Panum; Vang Petersen, Peter. / **Røvet gods eller gode gaver? : detektorfund fra fjerne egne**. I: Nationalmuseets Arbejdsmark. 2010; s. 84-99.
Forskning: Artikel

Baastrup, Maria Panum. / **Skattefundet fra Duesminde**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 155-159.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Engberg, Nils. / **The king's castle on Kalø Island, Denmark: one among several examples of new archaeological excavations leading to different or more balanced interpretations**. 2010. s. 77-86 Konferencen: Colloque Chateau Gaillard, nr. 24, Storbritannien, 30. august 2010 - 5. september 2010, (Château Gaillard; 24).
Forskning: Konferenceartikel, peer reviewed

Engberg, Nils. / **Tolv apostle strandet ved Skagen**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 262-267.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Engberg, Nils. / **Værktøjskisten fra Kildebakken**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 210-215.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Etting, Vivian; Pedersen, Anne. / **En uventet fangst - sværdene fra Sjørring**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 192-197.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Etting, Vivian. / **Kongens store borge; middelalderens magtsymboler**. I: I krigens fodspor: forsvarsbyggerier i Danmark. / red. Mette Bom. Kbh.: Kulturarvsstyrelsen, 2010. s. 27-33.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Etting, Vivian. / Riberhus. I: **Ribe bys historie: 710-1520**. / red. Søren Bitsch Christensen. Århus: Dansk Center for Byhistorie, 2010. s. 82-90 (Skrifter om dansk byhistorie; 7).
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Etting, Vivian. / **Skatten fra Slagelse**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 242-245.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Etting, Vivian. / **The royal castles of Denmark during the 14th century: an analysis of the major royal castles with special regard to their functions and strategic importance**. Kbh.: Nationalmuseet, 2010. 217 s. (Publications from the National Museum; 19).
Forskning: Videnskabelig bog/antologi

Etting, Vivian; Engberg, Nils; Frandsen, Jørgen; Nymark, Lis; Skov, Hans. / **Vesborg : kongeborgen med den korte historie**. I: Nationalmuseets Arbejdsmark. 2010; s. 36-53.
Forskning: Artikel

Grinder-Hansen, Poul. / **Kong Haakons messingheste**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 246-249.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Grinder-Hansen, Poul. / **Kristne fingerringe**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 250-253.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Grinder-Hansen, Poul. / **Pilgrimstegn**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 233-237.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Grinder-Hansen, Poul. / **Rasmus Nyerup som antikvarisk rejsende**. I: I gamle bøger, i oplukte høje: Rasmus Nyerup 1759-1829. / red. Rasmus Agertoft. Assens: Museerne på Vestfyn, 2010. s. 73-93.
Forskning: Bidrag til videnskabelig bog/antologi

Grinder-Hansen, Poul. / **Rosenblommen: en gave, der var en kongesøn værdig**. I: Nationalmuseets Arbejdsmark. 2010; s. 100-115.
Forskning: Artikel

Grinder-Hansen, Poul. / **Skatten fra Munkebo**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 258-261.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Grinder-Hansen, Poul. / **Søren Abildgaard (1718-1791): fortiden på tegnebrættet**. Kbh: Nationalmuseet, 2010. 672 s.
Forskning: Videnskabelig bog/antologi

Imer, Lisbeth. / **Arkæologien i Han Herred**. I: Ja, hwans æ dialegt?: lajje imæl haw å fywwer. / red. Anders Jørgen Brander. Brovst: Han Herred Mål, 2010. s. 72-91.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Imer, Lisbeth. / **Faaborg-stenen og de ældste danske runesten**. I: Beretning fra det otteogtyvende Tværfaglige Vikingesymposium. 2009; nr. 28, s. 35-43.

Forskning: Artikel, peer reviewed

Imer, Lisbeth. / **Faaborg-stenen og de ældste danske runesten**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010.

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Imer, Lisbeth. / **Lille Myregård og blyamuletter fra middelalderen**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 228-232.

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Imer, Lisbeth. / **Rosetfiblen fra Værløse og håndværkere i romertid**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 111-114.

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Johannsen, Hugo; Andersen, Michael (Redaktør); Nyborg, Ebbe (Redaktør); Vedsø, Mogens (Redaktør). / **Masters, meanings & models: studies in the art and architecture of the Renaissance in Denmark: essays published in honour of Hugo Johannsen**. Kbh.: Nationalmuseet, 2010. 239 s.

Forskning: Videnskabelig bog/antologi

Kjær, Ulla. / **Den glemte fest**. I: Skalk. 2010; nr. 6, s. 11-15.

Formidling: Tidsskriftsartikel

Kjær, Ulla. / **Frederik Münter og S. Petri kirke**. 2010. s. 149-160 Konferencen: Nationalmuseets 200 års jubilæumssymposium, København, Danmark, 24. maj 2007 - 25. maj 2007. (Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie; 2007).

Forskning: Conferenceartikel

Kjær, Ulla. / **Nicolas-Henri Jardin: en ideologisk nyklassicist**. Kbh.: Nationalmuseet, 2010. 1421 s.

Forskning: Doktordisputats

Kjær, Ulla. / **Rasmus Nyerup og grundlæggelsen af det danske nationalmuseum**. I: I gamle bøger, i oplukte høje: Rasmus Nyerup 1759-1829. / red. Rasmus Agertoft. Assens : Museerne på Vestfyn, 2010. s. 99-118.

Forskning: Bidrag til videnskabelig bog/antologi

Koch, Hanne Dahlerup; Pedersen, Anne. / **Skælskørkrucifikset**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 216-220.

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Krarup Andersen, Cecil; Plathe, Sissel F.; Trampedach, Kirsten. / **Ildløs i Herstedøster: restaureringsarbejde efter en kirkebrand**. I: Nationalmuseets Arbejdsmark. 2010; s. 174-191.

Forskning: Artikel

Moesgaard, Jens Christian; Pedersen, Anne; Vang Petersen, Peter. / **Nuværende danefæpraksis**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 21-24.

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Nyborg, Ebbe; Poulsen, Niels Jørgen. / **Administrationshistorisk indledning til landsbykirkerne. Uth, Nebsager, Bjerre**. I: Danmarks kirker, bd. 17: Vejle Amt. Bd. 3, h. 12 Kbh.: Nationalmuseet, 2010. s. 1015-1156.

Forskning: Bidrag til videnskabelig bog/antologi

Nyborg, Ebbe. / Kirker og klostre. I: **Ribe bys historie: 710-1520**. / red. Søren Bitsch Christensen. Århus: Dansk Center for Byhistorie, 2010. s. 54-68 (Skrifter om dansk byhistorie; 7).

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Nyborg, Ebbe. / **Prinsessebortførelse: om en "prinsessebortførelse" fra Horsens 1261 - og begivenhedens stedlige scene**. I: Lokalhistorie fra Sydøstjylland. 2010; s. 35-42

Formidling: Tidsskriftsartikel

Nyborg, Ebbe. / **Retables with two spires: a contribution on the early development of the altarpiece**. I: The altar and its environment, 1150-1400. / red. Justin E. A. Kroesen; Victor M. Schmidt. Turnhout: Brepols, 2009. s.183-201 (Studies in the visual cultures of the Middle Ages; 4).

Forskning: Bidrag til videnskabelig bog/antologi

Nyborg, Ebbe. / **The altar silver from Tingvoll, and its place in the goldsmiths' art of the 13th century**. I: "Luft unter die Flügel ...": Beiträge zur mittelalterlichen Kunst: Festschrift für Hiltrud Westermann-Angerhausen. / red. Andrea von Hülsen-Esch; Dagmar Täube. Hildesheim : Georg Olm, 2010. s. 153-165 (Studien zur Kunstgeschichte; 181).

Forskning: Bidrag til videnskabelig bog/antologi

Pedersen, Anne. / **Bridging the distribution gap: inscribed swords from Denmark**. 2010. s. 309-321 Konferencen: Viking Congress, nr. 15, Cork, Irland, 18. august 2005 - 27. august 2005.

Forskning: Konferenceartikel

Pedersen, Anne. / **Gorm den Gamle og Jelling**. I: Dronning Margrethe og arkæologien. / red.

Jesper Laursen; Lars Jørgensen. Kbh.: Gads Forlag, 2010. s. 183-189.

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Pedersen, Anne. / **Jelling und das Jellingprojekt - Neues Licht auf ein tausendjähriges Monument**. I: Archäologie in Deutschland. 2010; nr. 1, s. 26-27.

Formidling: Tidsskriftsartikel

Pedersen, Anne; Trudsø, Susanne. / **Runesten som reklamesøjler, gaver og dokumentation**. I: Lokalhistorie fra Sydøstjylland. 2010; s. 73-86.

Formidling: Tidsskriftsartikel

Pedersen, Anne. / **Smykkesættet fra Bjæverskov**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 221-227.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Pedersen, Anne. / **Unika og masseproduktion**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 206-209.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Plathe, Sissel F.; Bruun, Jens. / **Danmarks middelalderlige altertavler: og anden billedbærende kirkeudsmykning af betydning for liturgien og den private andagt : et katalog**. Odense: Syddansk Universitetsforlag, 2010, 1388 s. (University of Southern Denmark studies in history and social sciences; 392).
Forskning: Videnskabelig bog/antologi

Sveinbjörnsdóttir, Árný E. ; Heinemeier, Jan ; Arneborg, Jette ; Lynnerup, Niels ; Ólafsson, Gudmundur ; Zoëga, Gudný. / **Dietary reconstruction and reservoir correction of 14C dates on bones from pagan and early Christian graves in Iceland**. I: Proceedings of the 20th International Radiocarbon Conference. 2010. s. 682-696 (Radiocarbon; 52:2/3).
Forskning: Konferenceartikel, peer reviewed

Danmarks Nyere Tid

Nationalmuseets enhed Danmarks Nyere Tid beskæftiger sig med danskernes historie fra 1660 til i dag. Alle samfundsgrupper i alle egne af landet skal kunne genkende dele af deres egen historie i enhedens samling og i dens arbejde med denne.

De mange kulturhistoriske genstande i samlingen belyser livet og hverdagen i Danmark fra enevældens indførelse i 1660 og frem til i dag. Samlingen består af alt fra legetøj til torturinstrumenter, møbler, nips, køkkenredskaber, modetøj og meget andet.

Danskernes historie omfatter også indbyggere i de tidligere danske områder Skåne, Halland, Blekinge, Sydslesvig, Holsten, Norge og Island. Endvidere Færøerne, Grønland og den tidligere danske koloni Dansk Vestindien.

Projekter

Igangværende projekter

Projektnummer 10279604: Samlebånd og socialisme - den tekniske og politiske reception af Fordismen i Danmark 1919-39

Ansvarlig: Lars Kjølhede Christensen

Projektnummer 1027-9605: Farve, mønster og rumlighed. Dansk tapet i det 20. århundrede

Projektet vil behandle udviklingen inden for det dansk tegnede tapet fortrinsvis inden for perioden 1930'erne til 1950'erne, med vægten lagt på de såkaldte kunstnertapeter. Projektet tager udgangspunkt i de tapetsamlinger, både tapeter og forlæg, som er indgået i Danmarks Nyere Tids samling. Der vil blive sat fokus på tapeternes udvikling i mønsterbrug og farvesammensætning, på tapeternes betydning for rumvirkning og rumoplevelse og på de enkelte typers popularitet og udbredelse. Det overvejes at udvælge enkelte tapettegnere til særskilt behandling.

Ansvarlig: Vibeke Andersson Møller

Præsentation/Rapportering: Artikler eller videnskabelig monografi

Projektnummer 5380-10: Farvens betydning i dansk funktionalistisk byggeri ca. 1925-1940

Undersøgelsen af farvebrug og -holdning i dansk funktionalistisk byggeri skal kaste lys over dette stort set uudforskede felt indenfor byggeri og indretningspraksis. Emnet er generelt aktuelt inden for europæisk arkitekturhistorisk forskning, hvor nye undersøgelser er i færd med at korrigere den hidtidige viden. Det forventes, at nærværende forskningsprojekt vil medvirke til at bringe dansk forskning på niveau såvel som i dialog med den udenlandske.

Bogen er i færd med at blive tilrettelagt.

Ansvarlig: Vibeke Andersson Møller

Præsentation/Rapportering: Videnskabelig monografi

Finansiering: UMTS-midler , Eilschou Holms Legat (Privat)

Projektnummer 5391: Modtagelsen af sorte dansk-vestindere 1880-1920

Undersøgelsen sigter mod at klarlægge, hvor mange sorte dansk-vestindere der kom til Danmark i perioden, hvor de opholdt sig, hvad de beskæftigede sig med, og hvor længe de blev i landet. Der arbejdes ud fra følgende grupper: Repræsentanter ved udstillinger, politikere, tjenestefolk, søfolk, uddannelsessøgende, fanger og familiemedlemmer. For de fastboende undersøges det, om de stiftede familie, og om muligt hvordan vestinderne såvel som deres familier klarede sig inden for perioden. Endelig undersøges det, hvilket sprog myndigheder, presse og privatpersoner brugte om sorte vestindere med henblik på at karakterisere i hvilken udstrækning interessen knyttede sig til udseendet, racen eller den kulturelle baggrund. På det samlede grundlag skal modtagelsen af vestindere karakteriseres.

Ansvarlig: Vibeke Andersson Møller

Præsentation/Rapportering: Videnskabelig monografi

Finansiering: Løn i 12 måneder fra Kulturministeriet

Projektnummer 10142851: Kulturmøder ved Kap Farvel

Publicering af projektet Kulturmøder ved Kap Farvel i form af en engelsksproget monografi og en dansksproget e-bog.

Ansvarlig: Einar Lund Jensen

Startdato: 01. jan 2010

Finansiering: Nationalmuseet

Projektnummer 10871800: Samfundsændringer i Sydgrønland 1900-1950 - overgangen fra fangst til fiskeri

Ændringer i klimaet betød, at Grønland fra omkring 1900 gik over fra fangst til fiskeri, som førte til markante ændringer i det grønlandske samfund.

Forskningsprojektet sigter mod at belyse migration og politik i Sydgrønland i første halvdel af 1900 årene og skabe ny viden og indsigt i de faktorer, som var bestemmende for de centrale samfundsændringer. Det er tillige ønsket at bidrage med nye indfaldsvinkler til dansk kolonihistorie og den kolonihistoriske debat.

Ansvarlig: Einar Lund Jensen

Startdato: 01. jan 2009

Slutdato: 31. dec 2012

Finansiering: Augustinus Fonden

Projektnummer 10273031: Au pair i Danmark

Ansvarlig: Lykke Lafarque Pedersen

Projektnummer 10279603: Det daglige brød

Med udgangspunkt i et enestående kildemateriale fra Københavns første brugsforening, Østerbro Husholdningsforening fra 1868-1984, analyseres den ramme om de mindst bemidledes hverdagsliv, samtidens filantroper lagde gennem oprettelsen af Lægeforeningens Boliger og de dertil knyttede institutioner og foreninger.

Lægeforeningens Boliger blev et af de første store planlagte boligområder efter koleraepidemien i 1853, hvor europæiske ideer om hygiejnes betydning og boligens indretning blev omplantet til danske forhold. Over for intentionerne om at forbedre de fattiges sundhed, men også deres moral gennem oprettelsen af en på alle måder

kontrolleret mønsterby, stod de fattiges brug af og opfattelse af disse tilbud. Dette projekt vil inddrage det levende liv gennem erindringer og kildekombinationer.

Ansvarlig: Lykke Lafarque Pedersen

Præsentation/Rapportering: Videnskabelig monografi, artikel

Projektnummer 9702: Riget på den anden ende. Dokumentation af danskerne og kronprinsbrylluppet 14. maj 2004

Samarbejdsprojekt med en lang række kulturinstitutioner, universitetsinstitutter og museer.

Præsentation/rapportering: Forskellige populære artikler samt tv/radioprogrammer.

Hjemmeside med præsentation af projektet. Monografi 2009. Statusrapport til Kulturarvsstyrelsen nov. 2004

Ansvarlig: Lykke Lafarque Pedersen

Finansiering: Kulturarvsstyrelsens hastesum.

Phd-projekt

Projektnummer 10232011: København 1900: Offentlig kultur, teknologiske systemer og Den Gode By

Formålet med ph.d.- projektet er at give en samlet analyse af den kulturhistoriske forandring i det offentlige rum, der opstod med Københavns centrumdannelse ved Rådhuspladsen omkring år 1900. Området udvikles i dag som Metropolzonen. Denne forandring belyses som ændringer i det fysiske byrum, den urbane praksis og diskursen om området, der forstås som "laboratorium" for væsentlige forhandlinger om den moderne by. Projektet følger fire spor:

Skift i tyngdepunktet for det offentlige rum. Inden for en kort årrække opbygges fra 1880'erne et nyt centrum omkring den nuværende rådhusplads. Opbygningen indbefatter det nye underholdnings- og natteliv, knudepunkter for ny offentlig og privat trafik, forretnings- og virksomhedsbygninger, hovedsæder for den ny presse og industrisamfundets interesseorganisationer. Dette offentlige rum undersøges som ramme for en ændring af den offentlige kultur.

Socioteknisk udvikling af den Indre By. Gasbelysningen fik konkurrence fra elektriciteten, kloaksystemet blev udviklet, sporvogns- og telefonnettet åbnede for en ny mobilitet. Genstande og installationer i det offentlige rum ændres: lys i butiksruder og automater, elektriske ure og telefonkiosker vinder frem.

'Offentliggørelse' og regulering af hverdagslivet. Den offentlige praksis og synet på denne ændrede sig i perioden . Dele af det selskabelige liv foregik i højere grad offentligt. Det offentlige blik, flanøren og "offentlighedssygdomme" som neurastheni og agorafobi er i centrum, og myndighederne regulerer aktiviteter i byrummet. Politiet får rollen som håndhæver af offentlig orden, og byen organiseres i zoner med forskellig regulering. Disse forhold gør sig særlig gældende i området omkring Indre By.

Intensivering af diskursen omkring Den Gode By. Netop det offentlige liv og diskussionen om regulering af byen til samfundets bedste var genstand for voksende opmærksomhed omkring 1900 i Danmark og Vesten. De diskursive spor omkring byens udvikling spænder over hygiejne, kriminalitet, byplanlægning og politik, og der sker en voldsom udvikling i alle disse spor, der på hver sin vis behandler forestillinger om Den Gode By. De diskursive spor kommer til at "forhærdes" som dele af det fysiske rum, og denne sammenhæng undersøges i projektet. Undersøgelsen baseres på diskussioner i Borgerrepræsentationen og diverse udvalg, tekniske arkiver i Stadsarkivet, kort- og billedmateriale samt erindringsmateriale fra Det Kongelige

Bibliotek, Stadsarkivet og Danmarks Nyere Tid. Offentlig debat, videnskabelige tekster og skønlitterære kilder benyttes også.

Ansvarlig: Mikkel Thelle

Startdato: 01. feb 2010

Slutdato: 31. jan. 2013

Finansiering: Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation

Projekt. At sætte verden i system - den grønne registrant, tilblivelse, baggrund og kontekst

Ansvarlig: Annette Vasström

Startdato: 01. aug 2010

Finansiering: Kulturministeriets Forskningssum

Projektnummer 10279614: Colonial connections. Koordinering og udvikling af center/"clusters" af projekter

Ansvarlig: Mikkel Venborg Pedersen

Startdato: 01. apr 2010

Projektnummer 99901007: Colonial consumption in early modern Denmark

En del af danskernes arv er fortiden som kolonimagt. For den almindelige befolkning betød det nye og andre vaner. I den internationale kulturhistoriske forskning er studier i genstande og mentale verdener igen levende. Ikke mindst kom i tidlig-moderne tid et nyt forbrugsmønster præget af mange genstande, der kom fra den store (koloniale) verden. De nye konsumptionsstudier er netop befattet på at forstå strømninger, betydninger og baggrunde for genstande og deres erhvervelse - og brug. Projektets ledende spørgsmål er således: Hvad betød de koloniale forbindelser for den hjemlige konsumtion? Dette studeres på baggrund af fem interieurer i Nationalmuseets samlinger og kontekstualiseres gennem overvejende administrative kilder som f.eks. toldregnskaber, sterbolister mv.

Ansvarlig: Mikkel Bennedsen Venborg Pedersen

Startdato: 01. jun 2010

Slutdato: 31. okt 2011

Finansiering: Intern støtte (Offentlig)

Projektnummer 11211103: HERA - Fashioning the Early Modern

Ansvarlig: Mikkel Venborg Pedersen

Startdato: 01. jun 2010

Slutdato: 01. jun 2013

Publikationer

Andersson Møller, Vibeke. / **Møbeltegninger af Frits Schlegel: en nyopdaget scrapbog.** I: Architectura - arkitekturhistorisk årsskrift. 2010; vol. 32, s. 54-76.
Forskning: Artikel, peer reviewed

Christensen, Lars K.. / **Den moderne arbejderklasse: bidrag til en skabelsesberetning.** I: Arbejderhistorie. 2010; vol. 2009-2010, nr. 3/1, s. 55-74.
Forskning: Artikel, peer reviewed

Christensen, Lars K.. / **Institutions in textile industry: guilds, unions and states**. I: The Ashgate companion to the history of textile workers: 1650-2000. / red. Lex Heerma van Voss ; Els Hiemstra-Kuperus ; Elise van Nederveen Merkerk. Farnham: Ashgate, 2010. s. 749-771

Forskning: Bidrag til videnskabelig bog/antologi

Christensen, Lars K.. / **Producing Society - Fordism and Social Democracy in Denmark, 1919-39**. 2010. Konferencen: Reusing The Industrial Past, Tampere, Finland, 10. august 2010 - 15. august 2010.

Forskning: Publiceret abstrakt

Christensen, Lars K.. / **The textile industry and the forming of modern industrial relation in Denmark**. I: The Ashgate companion to the history of textile workers: 1650-2000. Farnham : Ashgate, 2010. s.141-169.

Forskning: Bidrag til videnskabelig bog/antologi

Pedersen, Lykke. / **Kulturarvspolitik og Europamuseer**. I: Kulturelle processer i Europa. / red. Lene Otto; Astrid Jespersen; Flemming Hemmersam. Kbh.: Museum Tusulanum Press, 2010.

Forskning: Forord/efterskrift

Frilandsmuseet

Frilandsmuseet er Nationalmuseets største udstillingssted. Det ligger placeret på ca. 75 tønder land nord for Lyngby og rummer en omfattende samling af gårde, huse, møller og værksteder.

Frilandsmuseet undersøger og formidler landbokultur, bygningshistorie, boligkultur, tekstil- og dragthistorie og danskernes liv i hverdag og fest fra 1650 og frem.

Frilandsmuseets samlinger og arkiver rummer genstande og kilder til bygningshistorie, landbohistorie, hverdagsliv, kulturhistorie og folkløse.

På Frilandsmuseet udføres både forskning og rådgivning, og enheden indgår i større og mindre forsknings- og formidlingssamarbejder.

Projekter

Ingen

Publikationer

Henningsen, Peter. / **Egennyttens og det fælles bedste. Moral og spekulation i 1700-tallets København.** I: København. Kultur og Historie. 2010; vol. 2, s. 79-105.
Forskning: Artikel

Henningsen, Peter. / **En velindrettet tiggerstat. Tiggeriets og armodens kulturhistorie. En kildesamling.** I: København. Kultur og Historie. 2010; vol. 2, s. 42-78.
Formidling: Tidsskriftsartikel

Henningsen, Peter. / **Et Problema Politicum. Generalprokurør Henrik Stampe om de københavnske handels- og håndværkerlaug.** I: København. Kultur og Historie. 2010; vol. 2, s. 107-140.
Formidling: Tidsskriftsartikel

Henningsen, Peter. / **Grådighed.** I: 1700-tallet. Parykker, profit og pøbel. / red. Ulrik Langen. 1. udg. København: Politikens Forlag, 2010. s. 107-125.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Henningsen, Peter; Langen, Ulrik. / **Hundemordet i Vimmelskafte og andre fortællinger fra 1700-tallets København.** Kbh.: Jyllandspostens Forlag, 2010. 286 s.
Formidling: Forskningsformidlende bog/antologi

Henningsen, Peter. / **Snart med klap, men mest med stok. Carl Vilhelm Petersen på Det Kgl. Opfostringshus i 1890'erne.** I: København. Kultur og Historie. 2010; vol. 2, s. 169-218.

Formidling: Tidsskriftsartikel

Henningsen, Peter. / **Vinterens hårde hjerte. Suk og hulen i 1700-tallets København.** I: København. Kultur og Historie. 2010; vol. 2, s. 5-39.
Forskning: Artikel

Pyndiah, Boum. / **Maskinerne fra Løgstør Klædefabrik: og deres lange rejse.** I: Lyngby-bogen. 2010; s. 139-156.
Formidling: Tidsskriftsartikel

Ruhe, Rikke Bengtha; Jensen, Charlotte S.H. ; Petersen, Inge-Mette. / **Stegt flæsk og kakaosuppe; sociale medier og kulturhistorisk formidling.** I: Nationalmuseets Arbejdsmark. 2010; s. 204-219.
Formidling: Tidsskriftsartikel

Frihedsmuseet

Frihedsmuseet har sin oprindelse i udstillingen Det kæmpende Danmark, som Danmarks Frihedsråd arrangerede i befrielsessommeren 1945. Som følge af den store interesse, som denne udstilling vakte, nedsatte Frihedsrådets efterfølgerorganisation Frihedbevægelsens Samråd et præsidium med den opgave at skabe forudsætninger for etableringen af et permanent museum om modstandskampen 1940-1945. Dette mål blev nået med indvielsen af Frihedsmuseet i 1957 som en enhed under Nationalmuseet.

Frihedsmuseet udviklede sig gennem årene fra alene at være en udstillingsbygning til at blive et fuldt fungerende museum med egne samlinger, herunder bibliotek, dokumentarkiv og fotoarkiv. Parallelt hertil knyttedes en videnskabelig stab til institutionen.

Udforskningen af besættelsestidens historie har haft sit udspring på universiteterne. Men i kraft af at være en permanent institution specialiseret i perioden er Frihedsmuseet med tiden blevet et fast kontaktpunkt for det vidtforgrene forskningsmiljø, som beskæftiger sig med perioden. Samtidig har museets medarbejdere markeret sig med egne forskningsbidrag, som i pagt med museets baggrund og karakter har centreret sig om modstandsbevægelsens historie og de museologiske aspekter af formidlingen af perioden.

Projekter

Ingen

Publikationer

Sørensen, Jakob. / **Frihedsmuseets modstandsdatabase**. I: Nationalmuseets Arbejdsmark. 2010; s. 220-233.
Formidling: Tidsskriftsartikel

Frøslevlejrens Museum

Med udgangspunkt i det kulturhistoriske område og de autentiske bygninger dokumenterer Frøslevlejrens Museum primært lejrens anvendelse som tysk fangelejr 1944-45 samt deportationerne af danske til tysk kz-lejr, sekundært lejrens anvendelse som internerings- og straffelejr under retsopgøret 1945-49 under navnet Fårhuslejren. Museet fastholder og fremmer lejrområdets kulturhistoriske autenticitet for derigennem at styrke formidlingen af museets kerneområder. Museet markerer sig forskningsmæssigt nationalt som internationalt.

Den faste udstilling er i lejrens hovedvagtårn og den tidligere fangebarak H 4. Begge bygninger er originale og ejes af Nationalmuseet. Det samlede udstillingsareal i de to bygninger er ca. 900 kvadratmeter.

Frøslevlejrens Museums udstilling belyser alle væsentlige facetter af lejrens historie 1944-45, og der arbejdes pt. på en permanent udstilling om Fårhuslejren 1945-49, som etableres i museets tredje bygning.

Projekter

Afsluttet projekt

Projekt. Grethe Bartram. Fra kommunist til Gestapoagent.

Ansvarlig: Henrik Skov Kristensen

Slutdato: 26. aug 2010

Igangværende projekter

Projekt. De tyske politifangelejre Horserød og Frøslev 1943-45 og deportationsproblematikken i det besatte Danmark

En undersøgelse af det tyske sikkerhedspolitis interneringslejre samt deportationsproblematikken i det besatte Danmark. Analysen vil være komparativ i forhold til tilsvarende lejre og deportationsproblematikken i det øvrige tysk-besatte Europa.

Ansvarlig: Henrik Skov Kristensen

Projekt. Dødsdømt. Flemming Helweg-Larsens beretning

En annoteret og kommenteret publicering af et manuskript, som Flemming Helweg-Larsen skrev under retsopgøret efter Besættelsen, medens han afventede sin henrettelse. Udgivelsen analyserer og problematiserer en dansk SS-soldats selvforståelse, dels af sin krigsdeltagelse dels af retsopgøret.

Samarbejdspartner: Ditlev Tamm, Københavns Universitet

Ansvarlig: Henrik Skov Kristensen

Projekt. Faarhuslejren 1945-1949. Internerings- og straffelejr for landssvigere

En undersøgelse af Faarhuslejren, som Frøslevlejren blev omdøbt til under retsopgøret efter 2. Verdenkrig, hvor lejren blev anvendt som først interneringslejr under modstandsbevægelsen, siden som statslig straffelejr for landssvigere. Projektet

sigter mod at resultere både i en permanent udstilling om Faarhuslejren og en monografi herom.

Webside: <http://natmus.dk/besoeg-museerne/froslevlejren/lejrens-historie/faarhuslejren-1945-1949/>

Ansvarlig: Henrik Skov Kristensen

Startdato: 01. jan 2005

Slutdato: 31. dec 2011

Finansiering: Intern støtte (Offentlig)

Projekt. Fårhuslejren og retsopgøret 1945-49

En undersøgelse af Fårhuslejren, som Frøslevlejren blev omdøbt til under retsopgøret efter Besættelsen, hvor lejren blev anvendt som først interneringslejr og siden statslig straffelejr for landssvigere. Undersøgelsen, som også vil beskæftige sig med lejrens symbolværdi for de dømte og deres pårørende helt op til vore dage, vil have en komparativ tilgang, især i forhold til tilsvarende lejre i Norge.

Ansvarlig: Henrik Skov Kristensen

Projektnummer 3141-3: Tyske politifangelejre i Danmark 1943-1945 og deportationerne til kz-lejre

En undersøgelse af Det tyske Sikkerhedspolitis interneringslejre i Danmark 1943-1945 samt deportationsproblematikken i det besatte Danmark. Undersøgelsen sigter på en komparativ analyse til det øvrige tysk-besatte Europa. Projektet sigter mod en monografi samt at de indvundne erkendelser kan anvendes til justeringer af den eksisterende udstilling om Frøslevlejren.

Ansvarlig: Henrik Skov Kristensen

Startdato: 01. jan 2004

Finansiering: Intern støtte (Offentlig)

Publikationer

Larsen, Dennis. / **Fortrængt grusomhed; danske SS-vagter 1941-45.** Kbh.: Gyldendal, 2010. 258 s.

Forskning: Videnskabelig bog/antologi

Skov Kristensen, Henrik. / **Eine Station auf dem Weg in die Hölle. Harrislee-Bahnhof und die Deportation dänischer Gefangener aus Frøslev in deutsche Konzentrationslager. En station på vej til helvede. Harreslev banegård og deportationen af danske fanger fra Frøslev til tyske koncentrationslejre.** 2. udg.

Flensborg/Aabenraa/Padborg. 2010. 156 s.

Forskning: Videnskabelig bog/antologi

Skov Kristensen, Henrik. / **Grethe Bartram: fra kommunist til gestapoagent.** Kbh.: Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck, 2010. 200 s.

Forskning: Videnskabelig bog/antologi

Skov Kristensen, Henrik. / **Ladelund-koncentrationslejren.** I: Nationalmuseets Arbejdsmark. 2010; s. 8-21.

Formidling: Tidsskriftsartikel

Skov Kristensen, Henrik (Redaktør); Herreborg Thomsen, Birgitte (Redaktør). /
Sønderjylland i 1933. Aabenraa. 2010. 153 s.
Forskning: Videnskabelig bog/antologi

Den Kongelige Mønt- og Medaillesamling

Den Kongelige Mønt- og Medaillesamling dækker perioden fra jernalder/vikingetid til nutid.

Forskningsområderne har fokus på samlingerne og på de antikvariske dækningsområder, og de afspejler i væsentlig grad Nationalmuseets funktion som landets kulturhistoriske hovedmuseum.

Fokusområderne for Den kgl. Mønt- og Medaillesamling udgør danefæ, herunder romerske, kufiske og andre udenlandske mønter fundet i Danmark. Hertil kommer den danske og dansk-norske møntproduktion gennem tiderne.

Projekter

Afsluttede projekter

Projektnummer 9103: Nationalmuseets Nydamprojekt: Skibsdele (Nydam 1)

Projektet er en fortsættelse af Nationalmuseets udgravninger i Nydam Mose 1989-99 og skal føre frem til publicering af materialet herfra tillige med en nypublicering af de i mosen deponerede fartøjer.

Ansvarlig: Helle Winge Horsnæs

Præsentation/rapportering: monografier

Finansiering: Finansieret af Carlsbergfondets bevilling til "Jernalderen i Nordeuropa", som er et fælles projekt mellem Nationalmuseet og Moesgård Museum med Jørgen Ilkjær som faglig projektleder.

Projekt. Nord-syd netværk; møntefterligninger som kilde til analyser af netværk i sen romersk kejsertid

De inter-germanske eller inter-'barbariske' relationer har været stedmoderligt behandlet i dansk arkæologi. En del af årsagen skal nok søges i Koldkrigsperiodens opsplitning af Europa. Studier har vist, at de inter-germanske relationer har spillet en stor rolle. De barbariske møntefterligninger og deres geografiske distribution er eksempler på dette netværks forbindelser. Forskningsinitiativet vil kortlægge en speciel gruppe indenfor de mange forskellige typer efterligninger, nemlig "guld"mønter" fra det europæiske Barbaricum, af hvilke ikke mindre end 10 stammer fra danske fund.

Ansvarlig: Helle Winge Horsnæs

Finansiering: Kulturministeriets Forskningspulje

Projekt. Fra guld og sølv til kobber og sedler - rigets pengevæsen 1757-1813

Nutidens pengevæsen, hvor mønters og sedlers værdi er baseret på tillid frem for ædelmetal, udspringer af udviklingen i pengevæsnet i 1700-1800-tallet - ikke mindst pengesedlernes vigtige indtog i 1700-tallet. Det foregik i Danmark-Norge især fra 1757 og var en vanskelig og konfliktfyldt proces, der ledte til Statsbankerotten i 1813. Trods den langtrækkende betydning haves der ingen moderne historiske fremstillinger af pengevæsnets udvikling i perioden 1757-1813.

Projektets formål er at foretage en kontekstuel historisk undersøgelse af pengevæsnets udvikling i den danske konges europæiske rige 1757-1813 med udgangspunkt i møntproduktionen og seddeludstedelsen.

På grund af pengevæsnets store samfundsmæssige betydning vil projektet øge forståelsen af og sætte både datidens samfund og grundvilkår i nutidens pengevæsen ind i et større historisk perspektiv.

Ansvarlig: Michael Märcher

Startdato: 01. jan 2011

Slutdato: 01. jan 2012

Finansiering: Kulturministeriets Forskningspulje

Igangværende projekter

Projektnummer 3544: Normandiets møntomløb

Arbejder med Normandiets møntomløb.

Ansvarlig: Jens Christian Moesgaard

Præsentation/rapportering: Monografi og artikler

Finansiering: Eksterne tilskud: Amsarkæologen i Eure. Kulturministeriets forskningsfond

Samarbejdspartner: Laurent Guyard

Projektnummer 9622: Produktion af 6 monografier

Karolingiske møntfund i Danmark og Grisebjerggårdskatten.

Ansvarlig: Jens Christian Moesgaard

Præsentation/rapportering: Monografi og artikler

Finansiering: Eksterne tilskud, Davids Fond

Publikationer

Axboe, Morten; Grinder-Hansen, Poul; Horsnæs, Helle; Pentz, Peter. / **"Finder en Mand Sølv eller Guld ... da skal Kongen have det"**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 11-20.

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Horsnæs, Helle. / **Crossing boundaries : an analysis of Roman coins in Danish contexts**. Cph.: Nationalmuseet, 2010. (Publications from the National Museum: Studies in archaeology & history; 18).

Forskning: Videnskabelig bog/antologi

Horsnæs, Helle; Ingvardson, Gitte. / **Detektortræf i Thy**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 100-104.

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Horsnæs, Helle. / **Et grænseoverskridende fund**. I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 105-110.

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Horsnæs, Helle. / **Roman coins from Bornholm: a preliminary overview**. I: *Worlds apart? : contacts across the Baltic Sea in the Iron Age*. / red. Ulla Lund Hansen; Anna Bitner-Wróblewska. Kbh.: Det Kongelige Nordiske Oldskriftselskab, 2010. s. 433-447 (Nordiske fortidsminder; Serie C, vol. 7).
Forskning: Bidrag til videnskabelig bog/antologi

Ingvardson, Gitte; Märcher, Michael. / **Christian 4.s guldmønt fra Esrum Møllegård**. I: *Danefæ: skatte fra den danske muld*. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 254-257.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Ingvardson, Gitte. / **Møntbrug: fra vikingetid til vendertogter**. Århus: Aarhus Universitetsforlag, 2010. 131 s.
Forskning: Videnskabelig bog/antologi

Ingvardson, Gitte. / **Nørremølleskatten**. I: *Danefæ: skatte fra den danske muld*. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 198-201.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Moesgaard, Jens Christian. / **Enkeltfundne mønter: et nyt kildemateriale til vikingetidens møntbrug**. I: *Årsberetning (Nordjyllands Historiske Museum)*. 2010; vol. 2009, s. 37-43.
Formidling: Tidsskriftsartikel

Moesgaard, Jens Christian; Uldum, Otto. / **Havsmarken**. I: *Danefæ: skatte fra den danske muld*. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 165-169.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Moesgaard, Jens Christian; Pedersen, Anne; Vang Petersen, Peter. / **Nuværende danefæpraksis**. I: *Danefæ: skatte fra den danske muld*. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 21-24.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Moesgaard, Jens Christian. / **Opsigtvækkende fund af korsmønter: Er hypotesen om "Tyskervældet" i Hedeby 974-983 forkert?** I: *Nordisk Numismatisk Unions medlemsblad*. 2010; nr. 4, s. 143-150.
Formidling: Tidsskriftsartikel

Moesgaard, Jens Christian. / **Skattefundene fra Grågård og Pilhus**. I: *Danefæ: skatte fra den danske muld*. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 187-191.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Moesgaard, Jens Christian. / **Vikings on the continent : the numismatic evidence**. I: *Viking trade and settlement in continental Western Europe*. / red. Iben Skibsted Klæsøe. Kbh.: Museum Tusculanum Press, 2010. s. 123-144.
Forskning: Bidrag til videnskabelig bog/antologi

Märcher, Michael. / **Danish banking before and after the Napoleonic wars : a survey of Danish banking, 1736-1857.** I: Monetary boundaries in transition: a North European economic history and the Finnish War 1808-1809. / red. Tuukka Talvio ; Cecilia von Heijne. Stockholm: Statens historiska museum, 2010. s. 127-143 (Studies).

Forskning: Bidrag til videnskabelig bog/antologi

Märcher, Michael. / **Den Kgl. Mønt og dens første reduktionsmaskine.** I: Årbog. 2009; s. 14-21.

Formidling: Tidsskriftsartikel

Märcher, Michael. / **Fra Lund til Kirke Hyllinge i 1000-tallet.** I: Danefæ: skatte fra den danske muld. / red. Michael Andersen; Poul Otto Nielsen. Kbh.: Gyldendal, 2010. s. 202-205.

Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Antiksamlingen

Nationalmuseets Antiksamling rummer arkæologisk materiale fra oldtidskulturerne i Middelhavslandene, Ægypten og Mellemøsten. Samlingens rødder rækker langt tilbage i tiden. De tidligste sikre eksempler på bevidst indsamling af oldsager i Middelhavslandene fra dansk side skal søges blandt skaren af pilgrimme, lærdomssøgende og eventyrere, der rejste mod syd i 15- og 1600-tallet. Nogle af disse etablerede efter hjemkomsten samlinger, der senere - i lighed med lægen Ole Worms "Museum Wormianum" - indgik i Det kgl. Kunstkammer, som Frederik III oprettede omkring 1650. I 1700-tallet satte Danmark sit præg på udforskningen af Middelhavets østlige egne i form af Frederik Ludvig Nordens rejse til Ægypten i 1737 samt Carsten Niebuhrs videnskabelige ekspedition til Arabien 1761-1767, og Antiksamlingen rummer et mindre antal antikker, som Norden og Niebuhr indsamlede på deres rejser. I 1800-tallet indgik disse genstande i Det Kongelige Kunstkammer, der blev slået sammen med Christian VIII's Vasecabinet efter kongens død. Samlingerne er siden da blevet forøget gennem danske udgravninger, bl.a. på Rhodos i Grækenland og i Hama i Syrien samt gennem gaver fra private og fonde, der har gjort det muligt at etablere en udstilling, der giver et overblik over Middelhavskulturenes udvikling fra de tidligste tider til slutningen af Senantikken, ca. 700 e.Kr.

Samlingens medarbejdere har altid søgt at udnytte dens store potentiale for forskning indenfor Antikkens kulturhistorie og kunst - ofte med udgangspunkt i Nationalmuseets egne genstande. Målet er dels at øge vor viden om de pågældende civilisationer, dels at øge bevidstheden om betydningen af arven fra antikken for dagens Danmark. Af samme grund deltager Antiksamlingen aktivt og gerne i nationale og internationale forskningsnetværk.

Projekter

Afsluttet projekt

Projekt: Cirkulation af keramik på Cypern fra det 3. årh. f.Kr. til det 3. årh. e.Kr.

Ansvarlig: John Lund

Slutdato: 31. dec 2011

Igangværende projekter

Projektnummer 9514: Pottery Circulation and Use in the Eastern Mediterranean, ca. 200 BC-AD 200

Projektets mål er en analyse af centrale aspekter af produktion, udbredelse og brug af keramik i det østlige Middelhavsområde i de pågældende århundreder samt en metodisk diskussion om hvilke historiske slutninger, der kan udledes heraf.

Undersøgelsen ligger i forlængelse af projekt nr. 3981 og tager udgangspunkt i cirkulation af lokalt fremstillet og importeret keramik på Cypern, herunder fund fra to danske feltarkæologiske projekter på henholdsvis den vestlige (ved Aarhus Universitet) og den østlige (ved Københavns Universitet) del af øen.

Ansvarlig: John Lund

Præsentation/rapportering: Resultaterne sammenskrives og afrapporteres i en afhandling.

Finansiering: UMTS-bevilling

Projektnummer 3984: ROCT, ‘Roman Crafts, Subsistence and Trade in urban and rural contexts. Regional perspectives’

Netværk etableret af det belgiske forskningsråd (the National Fund of Scientific Research, Belgium). ROCT står for “Roman Crafts and Trade”. Netværket blev i 2005 forlænget frem til 2010 med et nyt fokusområde. Formålet er at skabe et forum for belgiske og udenlandske forskere på post.doc niveau med forskellige specialer inden for romersk kunstindustri (keramik, metal, glas) med henblik på at udvikle fælles forskningsstrategier og analysemetoder.

Ansvarlig: John Lund

Finansiering: Eksterne tilskud: Netværket (herunder kongresser) finansieres fuldt ud af det belgiske forskningsråd

Ph.d projekt: Græsk ikonografi i Syditalien

Fra det 8. årh. f.Kr. - 5. årh. f.Kr. anlagde grækerne en række bosættelser i Syditalien og på Sicilien, en historisk udvikling, som i dag kendes under betegnelsen ‘den græske kolonisering’. På disse lokaliteter udvikledes en kultur, der tydeligvis var græsk, men samtidig under påvirkning af det lokale italiske miljø. Mens skriftlige kilder kun sparsomt dokumenterer dette, er det arkæologiske materiale en væsentlig kilde til at forstå den græske kultur i Syditalien. Ph.d.-projektet tager udgangspunkt i dette tema og fokuserer på figurfremstillingerne på den såkaldte rødfigurskeramik, karakteristisk ved dens afbildninger af såvel den mythologiske verden som hverdagslivet. Gennem en komparativ ikonografisk analyse af syditalisk rødfigurskeramik og importeret attisk rødfigurskeramik fundet i Syditalien i den klassiske periode (480-330 f.Kr.), er det målet, at projektet skal bidrage til en større viden om, hvordan og under hvilke sociale og kulturelle omstændigheder et selvstændigt formsprog blev udviklet i de græske kolonier. Derudover er det hensigten at forstå, hvordan producenternes og købernes forestillingsverden i det italiske område adskilte sig fra den attiske. Analysen baseres først og fremmest på materiale fra veldokumenterede kontekster i de to centrale områder, Lukanien og Apulien. Til at belyse dette inddrages attisk og syditalisk rødfigurskeramik uden proveniens.

Ansvarlig: Stine Schierup

Hovedvejleder: docent dr. phil. Lise Hannestad, afdeling for Klassisk Arkæologi, Århus Universitet

Medvejleder: Overinspektør Bodil Bundgaard Rasmussen, Antiksamlingen, Nationalmuseet

Forskerskole: Den Arkæologiske Forskerskole

Startdato: 01. sep 2008

Slutdato: 31. dec 2011

Finansiering: Generalkonsul Gösta Enboms Fond og Århus Universitet

Publikationer

Haslund Hansen, Anne. / **Billeder fra Nilen. I: Sharjah: kunst fra Emiraterne.** / red. Christel Braae; Else Marie Bukdahl. Kbh.: Nationalmuseet, 2010. s. 40-44.
Forskning: Bidrag til videnskabelig bog/antologi

Lund, John. / **The Roman pottery of Argos and its trade patterns: Anmeldelse af Abadie-Reynal, Catherine: La céramique romaine d'Argos (fin du IIe siècle avant J.-C. - fin du IVe siècle après J.-C.).** I: Journal of Roman Archaeology. 2010; vol. 23, s. 728-730.
Forskning: Videnskabelig anmeldelse

Lund, John. / **Vin på sæk.** I: Sfinx. 2010; nr. Temahæfte, s. 42-45.
Formidling: Tidsskriftsartikel

Schierup, Stine. / **Amazonernes kamp mod grækerne?: fortolkningen af et krigerisk motiv fra Syditalien.** I: Nationalmuseets Arbejdsmark. 2010; s. 132-149.
Forskning: Artikel

Etnografisk Samling

Etnografisk Samling har, sammen med Antiksamlingen, ansvar for samlinger fra alle ikke-europæiske kulturområder fra oldtid til vore dage - herunder også ikke-europæiske folk i Europa så som russo-fenno-skandinaviske samer og sibiriske folk.

Etnografisk Samling foretager feltarbejde, indsamlings- og undersøgelsesvirksomhed, arkæologiske udgravninger, forvalter samlinger samt nationale og internationale udlån, bevarer og udforsker relevant kildemateriale, besvarer spørgsmål fra forskere og publikum vedr. de kulturområder vi har ansvar for, udøver rådgivning og driver landets eneste etnografiske forskningsbibliotek med særlig fokus på materiel kultur.

SILA, Etnografisk Samlings arktiske forskningscenter, er organiseret som en centerdannelse under Etnografisk Samling. ES har det administrative og økonomiske ansvar for SILA.

Projekter

Afsluttede projekter

Ph.d projekt

Frederiksgave - nye muligheder for en topografisk antropologi

På en bjergskrånning 30 km nord for Accra i Ghana ligger ruinen af den tidligere danske plantageejendom, Frederiksgave. Nationalmuseet, der i disse år ønsker at kaste nyt lys over Danmarks historiske forbindelser i verden, har siden 2005 været i gang med at udgrave og restaurere Frederiksgave. Den restaurerede plantageejendom blev i efteråret 2007 indviet som et museum, der fortæller om datidens dagligdag på plantagen. Formålet med dette ph.d. projekt er at undersøge, hvordan betydninger af fortiden konstrueres og forhandles i tilblivelsen af 'Frederiksgave' - både som fysisk og diskursivt rum. Udover at fokusere på tale og skrift ønsker jeg at undersøge mulighederne for at inddrage et topografisk perspektiv, hvor landskab, materialer, former, klima m.m. forstås som aktanter og dermed som aktive medskabere af 'Frederiksgave'. Jeg håber dermed at kunne udfordre perspektiver hvor menneskelig ageren privilegeres og hvor man i værste fald levnes med et monologisk og instrumentelt syn på verden. Med projektets kombination af et topografisk og historisk perspektiv, ønsker jeg at bevæge mig hinsides en forståelse af kulturarv som enten et essentialiseret fortidigt fænomen eller som ren nutidig konstruktion. Vejleder: Professor Kirsten Hastrup, Institut for Antropologi, Københavns Universitet.

Ansvarlig: Nathalia Brichet

Forskerskole: Kulturarvens Forskerskole

Præsentation/rapportering: Ph.D. afhandling

Startdato: 01. okt 2007

Slutdato: 18. juni 2012

Finansiering: Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation, FKK

Projektnummer 5036: Fysiske levn fra danske koloniseringsforsøg på Nicobarerne

(Delprojekt under hovedprojektet "Som de så det, som vi ser det")

Formålet med projektet har været at kortlægge, beskrive og dokumentere de danske kolonianlæg på Nicobarerne 1756-1848. Undersøgelsen omfatter dels bygninger og andre faste anlæg fra de tidlige koloniseringsforsøg, dels anlæg fra det sidste forsøg i forbindelse med Galathea I's besøg i 1846. Et gennemgående tema er kolonisternes planlægning og forsøg på udnyttelse og underlægning af landskabet samt overvindelse af klimaet, der opfattedes som den største hindring for en egentlig kolonisering. Projektet er afsluttet med rapporten "Danske koloniseringsforsøg på Nicobarerne. En kommenteret kildesamling med fokus på de danske kolonianlæg."

Ansvarlig: Simon Rastén

Finansiering: Privat fond

Projektnummer 5434: Forsænkede marker i Perus ørkensand

Før den spanske kolonisering af Sydamerika havde indianerne i de tørre ørkenområder langs Stillehavets kyster udviklet en avanceret dyrkningsteknik med forsænkede marker, som stadig er i brug ganske få steder. Detaljerede arkæologiske og antropologiske undersøgelser af disse kan give os ny indsigt i den præ-columbianske landbrugshistorie.

Ansvarlig: Inge Rigmor Schjellerup

Projektnummer 5464: A study of Peter Anker's collection of Temple bronzes from Tranquebar

The aim of this project is to invite an Indian specialist on South Indian temple bronzes to Denmark to study and date the collection of 24 temple bronzes found and excavated in Tranquebar in 1799. The historic-stylistic analysis of the Indian guest researcher will be supplemented by archaeometric analysis carried out by a Danish specialist from the School of Conservation or the National Museum.

Ansvarlig: Bente Wolff

Projekt note: Galathea 3 projekt

Finansiering: Eksterne tilskud, Bikubenfonden

Projektnummer 5466: Lavkasterne i Tranquebar

Museumsindsamling med fokus på et nutidigt forhold til kaster og religion

Ansvarlig: Bente Wolff

Finansieringskilde: Privat fond

Finansiering: Eksterne tilskud, Bikubenfonden

Projektnummer 5035: Som de så det - som vi ser det. Historisk komparativ perspektivering af ekspeditionerne Galathea I og Galathea II. Delprojekt 4 Indien, Nicobarerne og Stillehavet - tre forskellige blik på "de andre"

Forskningsformidling om Galathea I-ekspeditionens syn på forskellige folkeslag, der samles med vor tid. Idet et kortere feltstudie indgår i projektet, vil der blive genereret ny etnografisk viden til belysning af Nationalmuseets samlinger fra områderne

Ansvarlig: Bente Wolff

Projekt note: Galathea-projekt

Finansiering: Bikubenfonden

Igangværende projekter

Projektnummer 9622/ 99901007: Nationalmuseets kinesiske lakarbejder

I 2007 er foretaget en videre udarbejdelse af et resonerende katalog over cirka 80 kinesiske lakarbejder i Nationalmuseets samling. Tilsammen dækker disse perioden fra slutningen af 1300-tallet frem til midten af 1900-tallet og fremviser fine eksempler på mange af de forskellige teknikker, der er udviklet i Kina gennem 6000 år. Der redegøres indledningsvis for samlingens historie fra Det Kongelige Kunstkammer over 1800-tallets største giver, købmand Peter Arnt Kjerulff (1838-1909), der 1892-1900 skænkede næsten 140 lakarbejder til museet, til senere erhvervelser fra især danskere, som tidligere havde været udstationeret i Kina. Herefter følger en beskrivelse af det vigtigste kildemateriale og forskningen, et afsnit om den østasiatiske lak, dens karakter, egenskaber og forarbejdningsproces samt lakkernes anvendelse og karakteristiske motivverden. Inden selve kataloget gennemgås desuden udviklingen af de vigtigste teknikker set i historisk perspektiv. Til slut bringes en kort oversigt over de vigtigste teknikker, en tidstavle, et kort med angivelse af de vigtigste fundsteder og centre for lakfremstilling samt noter og anvendt litteratur.

Ansvarlig: Joan Elisabeth Hornby

Præsentation/Rapportering: Monografi

Projekt: Ceja de Montaña, junglens øjenbryn - et forsvindende kulturlandskab

Projektet har til formål at belyse ændringsprocesserne i kulturlandskabet på de østlige skrånninger af Andesbjergene og analysere kultur og økologi mellem Amazonas lavland og Andes højland i kulturmøde situationen. Den kulturelle tilpasning har udviklet flere strategier til forskellige økologiske zoner i Andes, hvor hver kultur har foretaget sit specielle valg med hensyn til bosættelse og udnyttelse. Udgangspunktet tages i Chachapoyas, Huallaga og Rodriguez de Mendoza provinserne i San Martin og Amazonasdepartementerne i det nordøstlige område af Peru. Projektet består af moduler inden for antropologi, arkæologi, botanik og GIS (Geografisk Informations System). Projektet skal ses som en fortsættelse af Inge Schjellerups mange års undersøgelser i naboområdet, som vil kunne give ny viden og en overordnet syntese af hele dette specifikke områdes udvikling, der vil kunne betragtes som en model for en fremtidig udvikling af tilsvarende områder.

Ansvarlig: Inge Rigmor Schjellerup

Præsentation/rapportering: Rapportering årligt, udgives som monografi

Finansiering: Privat fond

Samarbejdspartnere: under Consejo de Ciencias y Tecnología's (CONCYTEC) auspici, Lima, Peru. Universidad Nacional de Trujillo, Universidad Privada Antenor Orrego, Trujillo, Universidad San Augustin, Arequipa, Field Museum of Chicago, GRAS, Institut for Geografi, Københavns Universitet

Projektnummer: 10141809: Registrering af Serampores historiske bygninger

Ansvarlig: Bente Wolff

Publikationer

Braae, Christel. / **Rejsen til Sharjah - og kunsten fra Emiraterne**. I: Sharjah: kunst fra Emiraterne. / red. Christel Braae; Else Marie Bukdahl. Kbh.: Nationalmuseet, 2010. s. 8-13.

Forskning: Bidrag til videnskabelig bog/antologi

Braae, Christel (Redaktør); Bukdahl, Else Marie (Redaktør). / **Sharjah : kunst fra Emiraterne**. Kbh.: Nationalmuseet, 2010. 144 s.

Forskning: Videnskabelig bog/antologi

SILA – Arktisk Center ved Etnografiske Samling

SILA: Research and Education

SILA's research environment is consisting of a research professor, several senior and junior researchers as well as Ph.D. students, depending on external funding. Guest researchers from Greenland, Canada, USA, Norway, France and many other countries are visiting SILA in order to study our collections. They contribute to a dynamic academic atmosphere at the centre. Colloquiums, workshops and seminars dealing with Arctic topics are often held at SILA. The educational activities conducted in collaboration with universities in Denmark, Greenland and abroad include archaeological field schools in Greenland. SILA is an integral part of Ethnographic Collections, and thus the permanent staff at SILA curate our comprehensive historic-ethnographic and archaeological collections.

Projekter

Afsluttet projekt

Ph.d projekt. Handel som kulturmøde - europæiske genstande i historisk thule-kultur

Trade was the main motivation for the cultural meeting between European whalers, merchants and missionaries and the Inuit of the late Thule Culture. The aim of this project is to study the spread and cultural adoption of European trade-goods in order to study the nature of the cultural meeting between Europeans and Inuit in 17th, 18th and 19th century Greenland. The focal point is an archaeological analysis of the reworking of European trade-goods and their context of deposition as means to decipher the social biographies and histories of European artefacts. Further this analysis will be combined with studies of European historical sources on trade and testimonies of trade and trade-goods in Inuit oral tradition in an ethno-historical approach. The project compares three geographical areas with varying degree of access to European trade-goods/traders. The Disco Bay was one of the scenes for the first random meetings with European whalers in the 17th century. In the 18th century the European presence in the bay became permanent, as Danish colonies were established. Further south in the Godthåb Fjord European artefacts are known from several Late Thule settlements. Furthermore both Danish and Moravian missions were founded in the fjord during the 18th century. In complete contrast European artefacts was brought to Eastern Greenland by Inuit middlemen up to the founding of a Danish colony in the late 19th century. The purpose of the comparative approach is to shed light on, how the varying degree of access to European artefacts and different patterns of trade affected the range of trade-goods and the social meaning of the foreign artefacts in the Thule culture.

Hovedvejleder: Lektor Søren Thuesen, Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier, afdeling for Eskimologi og Arktiske Studier, Københavns Universitet.

Medvejleder: Forskningsprofessor dr.phil. Hans Christian Gulløv, SILA - Nationalmuseets Center for Grønlandsforskning.

Forskerskole: Dansk Arkæologisk Forskerskole og Kulturarvens Forskerskole.

Ansvarlig: Peter Andreas Toft

Startdato: 01. dec 2006

Slutdato: 01. dec 2010

Finansiering: Nationalmuseet, Dansk Arkæologisk Forskerskole og Kulturministeriet

Igangværende projekter

Projektnummer 10871700: Kampen om klimaet; nordlige tyske vejrstationer under 2. Verdenskrig

Forskningsprojektets formål er ud fra nye vinkler og kildemateriale at belyse en dramatisk og for Grønland og Danmark afgørende historisk begivenhedsrække, hvor den tyske værnemagt i Nordøstgrønland sikrede sig meteorologiske data til vejrudsigter for Vesteuropa.

Ansvarlig: Jens Fog Jensen

Startdato: 01. jan 2010

Slutdato: 31. dec 2012

Finansiering: Augustinus Fonden, Kulturministeriets Forskningspulje

Ph.d projekt. Projektnummer 10141209: Carpenter-Meldgaard Endowment

Ansvarlig: Bjarne Grønnov

Startdato: 01. mar 2009

Slutdato: 31. dec 2013

Finansiering: Privat fond

Forskningsprogram: Rock Foundation

Projektnummer 10142851: Kulturmøder ved Kap Farvel

Publicering af projektet Kulturmøder ved Kap Farvel i form af en engelsksproget monografi og en dansksproget e-bog.

Ansvarlig: Hans Christian Gulløv

Startdato: 01. jan 2010

Finansiering: Nationalmuseet

Projektnummer 10871700: Kampen om klimaet; nordlige tyske vejrstationer under 2. Verdenskrig

Forskningsprojektets formål er ud fra nye vinkler og kildemateriale at belyse en dramatisk og for Grønland og Danmark afgørende historisk begivenhedsrække, hvor den tyske værnemagt i Nordøstgrønland sikrede sig meteorologiske data til vejrudsigter for Vesteuropa.

Ansvarlig: Tilo Krause

Startdato: 01. jan 2010

Slutdato: 31. dec 2012:

Finansiering: Augustinus Fonden, Kulturministeriets Forskningspulje

Publikationer

Fog Jensen, Jens; Krause, Tilo ; Grønnov, Bjarne ; Hjorth, Morten. / **The German operation Bassgeiger on Shannon Island 1943/44: The "Battle of the Weather"**

2010. / I: ZERO. Zackenberg Ecological Research Operations 16th annual Report 2010. Århus University, Danish Centre for Environment and Energy, 2010. s. 97-98
Forskning: Bidrag til videnskabelig rapport

Gabriel, Mille./ **Objects on the move: the role of repatriation in postcolonial imaginaries.** / Cph.: Københavns Universitet, 2010. 212 s.
Forskning: Ph.d.-afhandling

Grønnow, Bjarne. ; Rasmussen, Morten ; Li, Yingrui ; Lindgren, Stinus ; Pedersen, Jakob Skou ; Anders, Albrechtsen ; Moltke, Ida ; Metspalu, Mait ; Metspalu, Ene ; Kivisild, Toomas ; Gupta, Ramneek ; Bertalan, Marcelo ; Nielsen, Kasper ; Gilbert, M. Thomas P. ; Wang, Yong ; Raghavan, Maanasa ; Campos, Paula F. ; Munkholm Kamp, Hanne ; Wilson, Andrew S. ; Gledhill, Andrew ; Tridico, Silvana ; Bunce, Michael ; Lorenzen, Eline Deidre ; Binladen, Jonas ; Guo, Xiasen ; Zhao, Jing ; Xhang, Xiuqing ; Zhang, Hao ; Li, Zhuo ; Chen, Minfeng ; Orlando, Ludovic ; Kristiansen, Karsten ; Bak, Mads ; Tommerup, Niels ; Bendixen, Christian ; Pierre, Tracey L. ; Morten, Meldgaard ; Andreassen, Claus ; Feodorova, Sardana ; Osipova, Ludmilla P. ; Highham, Thomas F.G. ; Ramsey, Christopher B. ; Hansen, Thomas O. ; Nielsen, Finn C. ; Crawford, Michael H. ; Søren, Brunak ; Sicheritz-Pontén, Thomas ; Villems, Richard ; Nielsen, Rasmus ; Krogh, Anders ; Wang, Jun ; Willerslev, Eske/
Ancient human genome sequence of an extinct Palaeo-Eskimo ; I: Nature. 2010; vol. 463, nr. 7282,11.2.2010. s. 757-762. Forskning: Artikel, peer reviewed

Grønnow, Bjarne./ **The history of archaeological research in North East Greenland : putting the GeoArk Project into perspective.** / I: Danish journal of geography. 2010; s. 117-130.
Forskning: Artikel, peer reviewed

Grønnow, Bjarne; Appelt, Martin; Valgreen, Lisbeth./”De første skridt” : en ny vej i forskningsformidlingen. / I: Grønland. 2010; vol. 1, s. 66-75.
Formidling: Tidsskriftsartikel

Grønnow, Bjarne./ **Foreword til: The Archaeology of Old Nuuliit: Eigil Knuth’s investigations in the Thule Region, North Greenland 1952-1990 / Mikkel Sørensen** / I: Meddelelser om Grønland. Man & society. 2010; vol. 349, nr. 39, s. 5-7.
Forskning: Editorial

Grønnow, Bjarne./ **Foreword.** / I: Meldgaard’s Vinland vision: The Carpenter-Meldgaard Endowment at the National Museum of Denmark. Kbh.: Nationalmuseet, 2010. s. 5
Forskning: Forord/efterskrift

Grønnow, Bjarne./ **Fangstfolk ved Diskobugten.** I: Dronning Margrethe og arkæologien. / red. Jesper Laursen; Lars Jørgensen. Kbh.: Gads Forlag, 2010. s. 217-223.
Formidling: Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi

Gulløv, Hans Christian. / **Commercial hunting activities in the Greenland Sea: the impact of European blubber industry on the East Greenland Inuit societies.** / Kbh.: Det Kongelige Danske Geografiske Selskab, 2011. (Danish journal of geography; 2).

- Forskning: Videnskabelig bog/antologi
Gulløv, Hans Christian. / **Northern Worlds, the interdisciplinary research initiative of the National Museum.** / Cph.: Nationalmuseet, 2011. s. 4-5.
Konferencen: Farming on the edge: cultural landscapes of the North, Lerwick, Storbritannien, 7. september 2010 - 10. september 2010.
Forskning: Konferenceartikel
- Gulløv, Hans Christian. / **The research venture "Northern Worlds"**. 2010. s. 6-9.
Konferencen: Skin clothing from the North, København, Danmark, 26. november 2009 - 27. november 2009.
Forskning: Publiceret abstrakt
- Koch Madsen, Christian; Appelt, Martin. / **Meldgaard's Vinland vision.** Kbh.: Nationalmuseet, 2010. 48 s.
Forskning: Videnskabelig bog/antologi
- Odgaard, Ulla./ **Feeding the Fire in the Circumpolar Hearths.** / Konferencen: **A Circumpolar Reappraisal: The Legacy of Gutorm Gjessing (1906-1979)** Proceedings of an International Conference held in Trondheim, Norway, 10th-12th October 2008, arranged by the Institute of Archaeology and Religious Studies, and the SAK department of the Museum of Natural History and Archaeology of the Norwegian University of Science and Technology (NTNU), Trondheim, Norge, 10. oktober 2008 - 12. oktober 2008. (British Archaeological Reports, International Series; 2154). 2010. s. 225-239.
Forskning: Konferenceartikel, peer reviewed
- Sørensen, Mikkel. / **Thulekulturens anvendelse af bjergarter til fremstilling af redskaber i Nordøstgrønland.** I: Grønland. 2010; vol. 58, nr. 4, s. 288-297.
Forskning: Artikel
- Sørensen, Mikkel./ **The Archaeology of Old Nuulliit. Eigill Knuth's Investigations in the Thule Region, North Greenland, 1952-1990.** København: Museum Tusulanum Press, 2010. 146 s. (Monographs on Greenland, Man and Society; 39).
Forskning: Videnskabelig bog/antologi
- Toft, Peter Andreas./ **Livets Ting - Tingenes Liv Inuit og europæiske genstande i Grønland 1600-1900.** / . Kbh.: Københavns Universitet. Det Humanistiske Fakultet, 2010. 252 s.
Forskning: Ph.d.-afhandling
- Toft, Peter Andreas; Appelt, Martin; Gulløv, Hans Christian. / **Nuuks "grå guld".** I: Nationalmuseets Arbejdsmark. 2010; s. 68-83.
Forskning: Artikel

Bevaringsafdelingen

Forskning, Analyse og Rådgivning

Bevaringsafdelingens enhed for 'Forskning, Analyse og Rådgivning' rådgiver og forsker bl.a. i klimarelaterede emner, herunder: Indeklima i museer (temperatur, luftfugtighed, luftforurening, lys), bygningsfysik (fugt, salt, konstruktioners stabilitet) og valg af gode materialer til magasin- og udstillingsbrug.

Der forskes også i moderne syntetiske materialer som i stigende grad udgør et bevaringsproblem, fordi mange plasticgenstande ikke er fremstillet med henblik på langtidsholdbarhed.

En vigtig opgave er at hjælpe konservatorer med at besvare spørgsmål om kulturarvsgenstandes materialesammensætning, historie og tilstand ved hjælp af natuvidenskabelige analysemetoder.

Laboratoriet analyserer Nationalmuseets egne genstande, men også genstande fra andre arkæologer, museer og konserveringsværksteder i Danmark og det øvrige Skandinavien.

In situ bevaring af den arkæologiske kulturarv: Med et stadigt stigende antal arkæologiske fund, er der et behov for at bevare fundene på stedet uden udgravning. Når kulturarven efterlades in situ kræver det at er materialet sikret og ikke nedbrydes af ugunstige miljøfaktorer.

Vi indsamler og opbygger viden om in situ bevaring af arkæologiske levn og koordinerer indsatsen fra Nationalmuseet på dette område.

Projekter

Afsluttede projekter

Projektnummer 14642-0001: Carlsbergpræparat - et imprægnerings- og retoucheringsmiddel til kalkmalerier i perioden 1916-1932

Kalkmalerikonservatorer i Danmark har i årevis været bekendt med den berygtede substans med navnet Carlsbergpræparat, uden præcis at vide hvad det bestod af. Undertegnede arkivundersøgelser har for nyligt afsløret opskriften på præparatet og dennes komplicerede udvikling. Præparatet blev anvendt på en række betydningsfulde kalkmalerier, bl.a. udsmykningen i Undløse kirke. Projekt sigter på at give en nøjagtig beskrivelse af præparatets indhold, formål og omfanget af dets brug, samt beskrive de implikationer behandlingsmetoden har for kalkmalerier i dag.

Ansvarlig: Isabelle Eve Brajer

Projektnummer 277011: SurveNIR, near infrared spectroscopy tool for collection surveying

Projektets mål er at udvikle et instrument der kan måle i det nærinfrarøde område, frembringe et spektrum der via en software bliver tolket til en bevaringstilstand. I juni

2008 blev en del af museets samling af kisteblade og plakater gennemgået som led i den afsluttende afprøvning af instrument og software

Website: <http://www.science4heritage.org/survenir/>

Ansvarlig: Mads Christian Christensen

Finansieringskilde: EU-program (Offentlig)

Finansiering: EU 6th Framework

Projekt: Milebrænding af birketjære

Slutdato: 01. nov 2010

Ansvarlig: Jens Glastrup

Projektnummer 261111: Mapping navigational hazards as areas of maritime archaeological potential

Vurdering af bevaringstilstand af vrage baseret på GIS

Ansvarlig: David John Gregory

Finansiering: Bournemouth University, Bournemouth University / English Heritage

Projekt: Nydam Mose, prospektering

Gennemføre kortlægning af metalforekomster i Nydam Mose i samarbejde med ekstern partner. Prøveudgravninger blev foretaget 12.-16. april og 22.-25. maj 2007 som opfølgning af gradiometerundersøgelser foretaget af Steve Dobson 2004-05 og til dokumentation af jordbundsforholdene forud for tildækning med geotekstil.

Ansvarlig: David John Gregory

Præsentation/rapportering: Intern rapport

Finansiering: Privat fond

Projektnummer 452224: Udarbejdelse af ternære fase-diagrammer for PEG og SEM-undersøgelser af strukturen for frysetørrede vandige PEG-opløsninger

Projektets formål er at udvikle fase-diagrammer for vandige PEG-opløsninger samt at bestemme fysiske parametre for PEG som: densitet, sorptionsenergi, ligevægtsdamptryk, strukturer (SEM) for at optimere konservering med vandige PEG opløsninger, specielt i forbindelse med vakuumfrysetørring.

Ansvarlig: David John Gregory

Projektnummer 452224: Udarbejdelse af ternære fase-diagrammer for PEG og SEM-undersøgelser af strukturen for frysetørrede vandige PEG-opløsninger

Projektets formål er at udvikle fase-diagrammer for vandige PEG-opløsninger samt at bestemme fysiske parametre for PEG som: densitet, sorptionsenergi, ligevægtsdamptryk, strukturer (SEM) for at optimere konservering med vandige PEG opløsninger, specielt i forbindelse med vakuumfrysetørring.

Ansvarlig: Poul Jensen

Projekt: Nydam Mose, prospektering

Gennemføre kortlægning af metalforekomster i Nydam Mose i samarbejde med ekstern partner. Prøveudgravninger blev foretaget 12.-16. april og 22.-25. maj 2007 som opfølgning af gradiometerundersøgelser foretaget af Steve Dobson 2004-05 og til dokumentation af jordbundsforholdene forud for tildækning med geotekstil.

Ansvarlig: Henning Matthiesen

Præsentation/rapportering: Intern rapport

Finansiering: Privat fond

Projektnummer 10821531: Bevaring af industriel kulturarv, metodeudvikling

Projektet er det første der fokuserer på bevaring af industriel kulturarv i Danmark og handler om aktiv konservering af store jern-, stål- eller kompositte industri-genstande som enten står udendørs eller indendørs men uden klima kontrol. Industri-genstande kan være statiske eller i bevægelse f.eks. kanoner, køretøjer eller udendørs kunst. Projektet fokuserer på genstande der er baseret på jern eller stål men kan indeholde andre materialer primært plast som f.eks. et rat af PVC eller et sædebetræk af plastic i en bil.

Projekt note: Abstract er blevet accepteret til NKF's internationale kongres Alletiders Industri i maj 2009 i Brede.

Ansvarlig: Yvonne Rose Shashoua

Startdato: 01. sep 2007

Slutdato: 31. dec 2010

Finansiering: UMTS II midlerne

Igangværende projekter

Projektnummer 135021: Decomposition and stabilisation of polyethylene glycol (PEG) in the complex structure of the Vasa

Projektet er en del af et større projekt "Cure the Vasa", som skal forsøge at afklare skibets almene tilstand og eventuelle nedbrydningsparametre, som har betydning for bevaringstilstanden af regalskibet Vasa i Stockholm. I bevaringsafdelingens del af projektet har vi undersøgt bevaringstilstanden af den konserveringsvoks, polyethylenglycol (PEG), som har været anvendt som konserverings/stabiliseringsmiddel for skibet.

Ansvarlig: Jens Glastrup

Finansiering: Fondsstøtte via Statens Maritime Museer

Projektnummer 452841: Organic chemical analysis of archaeological material

Ansvarlig: Jens Glastrup

Projektnummer 11051216: Marin Insitu Bevaring

Ansvarlig: David John Gregory

Projektnummer 11051219: Marstrand projekt

Ansvarlig: David John Gregory

Projektnummer 11051220: Nedbrydningshastighed og styrkeegenskaber for konserveret træ

Formålet er at undersøge nedbrydningshastighed og styrkeegenskaber for konserveret træ, for at kunne vurdere klimakrav til opbevaring af træet. Nedbrydningshastigheden vurderes ud fra træets iltforbrug, mens der udvikles et nyt udstyr til in situ måling af træets styrke

Ansvarlig: David John Gregory

Finansiering: KUM's forskningspulje

Projektnummer 261111: Tilstandsvurdering af vraget Belgica

Bevaringsafdelingen blev kontaktet af The Flemish Institute for Cultural Heritage til at lave en tilstandsvurdering af det belgiske polarforskningseskib, Belgica, som ligger i norske farvand

Ansvarlig: David John Gregory

Finansiering: Intern støtte (Offentlig)

Projektnummer 133753: Udvikling af tildækningsmetoder: In situ beskyttelse af Hårbølle vraget

Projektets formål er at udvikle nye metoder til tildækning af undervandskulturarv

Ansvarlig: David John Gregory

Finansiering: KUAS, Vikingeskibsmuseet

Projektnummer 167713: Færdigudvikling og afprøvning af udstyr til non-destruktiv måling af nedbrydningsgraden for vanddrøkkent arkæologisk træ ved hjælp af ledningsevne

Projektets formål er at udvikle ledningsevne målingsudstyr, der kan bestemme ledningsevnen i vanddrøkkent arkæologisk træ og dets omgivelser in situ, for derigennem at kunne vurdere træets bevaringstilstand.

Ansvarlig: David John Gregory

Finansiering: Kulturministeriets forskningspulje

Projektnummer 11071710: Wreck Protect, EU Projekt

Ansvarlig: David John Gregory

Projektnummer 11051214: Bog om frysetørring af vanddrøkkent arkæologisk materiale.

Ansvarlig: Poul Jensen

Projektnummer 270011: Færdigudvikling og afprøvning af udstyr til non-destruktiv måling af nedbrydningsgraden for vanddrøkkent arkæologisk træ ved hjælp af ledningsevne

Formålet med undersøgelserne er at bestemme vandindholdet i forskellige typer af konserverede genstande som funktion af den relative luftfugtighed i området 30 og 90%, og bestemme ligevægts-vandindholdet i genstandene. Undersøgelser af RH/fugtsorption kan sikre, at de færdigkonserverede genstande opbevares og udstilles under klimaforhold, hvor imprægneringsmidlet er stabilt, så man undgår kollaps eller deformation af genstandene.

Ansvarlig: Poul Jensen

Projekt note: Projektet afrapporteres til kulturministeriet i april 2009. Der vil blive publiceret en artikel i et konserveringsfagligt tidsskrift.

Finansiering: Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation

Projektnummer 10871600: Konserverings- og tørringsmetoder tilpasset arkæologiske materialer fundet i nordlige områder

Bevaringsafdelingen vil satse på optimering af konserveringsprocessen i forbindelse med behandling af arkæologiske, organiske oldsager. Projektet skal ændre frysetørringsprocessen, således at metoden også skal kunne anvendes i felten og på institutioner, der ikke har adgang til højteknologisk udstyr.

Ansvarlig: Poul Jensen

Startdato: 01. jan 2009

Slutdato: 31. dec 2012

Finansiering: Augustinus Fonden

Projektnummer 10821525: Fugtmålinger i historiske murkonstruktioner

Ansvarlig: Poul Klenz Larsen

Projektnummer 952612: Konservering og passiv klimatisering af museumsmagasiner

Projektet er opdelt i to dele. Den første del handler fundamentalt om bevaring af murede bygninger. Dette emne er af stor betydning for bevaringen af de kulturværdier, der består af murværk og ikke mindst for den kulturarv, der rummes af bygningerne. Til denne del af projektet er der afsat 1,5 årsværk. Den anden del af projektet skal udmøntes i en ph.d. afhandling. Emnet er: Lavenergi-klimakontrol og konsekvenserne for museumsgenstandenes bevaring på lang sigt.

Ansvarlig: Poul Klenz Larsen

Finansiering: fra UMTS II midlerne

Projektnumre 182915 og 182916: Bryggen, vurdering af bevaringsforhold

Vurdering af bevaringsforhold for kulturlagene under Bryggen i Bergen ud fra jord og vandanalyser

Finansiering: Riksantikvaren (IV arbejde). Bevaringsafdelingen samt Riksantikvaren. Direktoratet for kulturminneforvaltning

Ansvarlig: Henning Matthiesen

Projektnummer 11071611: Oxygenmålinger i træ fra Vasa

Projektet er en del af et større projekt "A future for Vasa", som skal forsøge at afklare Vasaskibets tilstand og eventuelle nedbrydning. I Bevaringsafdelingens del af projektet undersøger vi om iltforbruget kan bruges som indikator for igangværende nedbrydning, ligesom vi prøver at måle iltkoncentration og diffusion ind gennem træet.

Ansvarlig: Henning Matthiesen

Slutdato: 31. dec 2010

Finansiering: Statens Maritime Museer (løn + overhead)

Projektnummer 5020: Jernalderen i Nordeuropa - Nydam bind 4: Jernalderens våbenofre i Nydam Mose. Bemalede skjolde og udskårne træsager.

Arkæologiske, geologiske og bevaringsmæssige undersøgelser 1989-99

Færdiggørelse af publikation vedr. arkæologiske og naturvidenskabelige resultater af Nationalmuseets udgravninger i jernalders offermose i Nydam i perioden 1989-1999. Afpuddning af tekst og illustrationer.

Fremlæggelse af de væsentligste arkæologiske og naturvidenskabelige resultater af Nationalmuseets udgravninger i våbenoffermodsen Nydam i perioden 1989-1999.

Stratigrafisk påvisning af gentagne, kronologisk forskellige ofringer. Fremlæggelse af vidnesbyrd om hidtil ukendt anvendelse af bemalede skjolde og dekorerede sværdskeder. Redegørelse for jernalderens træteknologi og for perspektiverne mht. bevaring af resterende offerlag i mosen.

Ansvarlig: Henning Matthiesen

Projekt note: Dipl. Geogr. Karin Göbel, Schloss Gottorf, goebel@schloss-gottorf.de

Startdato: 01. jun 2006

Slutdato: 01. jul 2009, Faktisk slutdato: 01. jul 2011

Finansiering: Carlsbergfondet, (Privat)

Projektnummer 10871500: Klimaændringer og køkkenmøddinger - når permafrosten forsvinder

Med udgangspunkt i køkkenmøddinger i Diskobugten skal projektet belyse de ændrede bevaringsforhold for organisk materiale ved den globale opvarmning. Dels den fysiske transport af materiale ned gennem møddingen, dels den øgede kemiske og biologiske nedbrydning. Nedbrydningen er afhængig af temperaturen, og forskningsprojektet skal forsøge at modellere nedbrydningshastigheden i fortiden, i dag og fremover samt eventuelle behov for afbødende tiltag.

Ansvarlig: Henning Matthiesen

Startdato: 01. jan 2009

Slutdato: 31. dec 2012

Finansiering: Augustinus Fonden

Projektnummer 452226: Nedbrydningshastighed for kulturlag vurderet ud fra ilttilførsel

Projektets formål er at udvikle målemetoder og beregningsmodeller til at kunne vurdere nedbrydningshastigheden for kulturlag ud fra den aktuelle tilførsel af ilt

Ansvarlig: Henning Matthiesen

Finansiering: KUAS rådighedssum, Københavns Universitet

Projektnummer 11051220: Nedbrydningshastighed og styrkeegenskaber for konserveret træ

Formålet er at undersøge nedbrydningshastighed og styrkeegenskaber for konserveret træ, for at kunne vurdere klimakrav til opbevaring af træet. Nedbrydningshastigheden vurderes ud fra træets iltforbrug, mens der udvikles et nyt udstyr til in situ måling af træets styrke.

Ansvarlig: Henning Matthiesen

Finansiering: KUM's forskningspulje

Projektnummer 274711: Insect pests and climate change: the Attagenus smirnovi project

At undersøge forekomst og spredningsmuligheder samt konsumtionshastighed ved forskellig temperatur for skadeinsektet Attagenus smirnovi, og med udgangspunkt i dette søge at lave en model for fremtidig spredning under hensyntagen til klimaforandringerne. Det undersøgte insekt, som er af tropisk oprindelse er et vigtigt skadeinsekt i samlinger og har en ujævn udbredelse i Europa. Det er et væsentligt skadedyr i mindst et stort nordisk museum. Hypotesen er, at det i et varmere klima kan brede sig udendørs i sommerhalvåret med øget risiko for angreb på kulturarven til følge.

Ansvarlig: Morten Ryhl-Svendsen

Finansiering: Nordisk Kulturfond, Skadedyrlaboratoriet

Projektnummer 11071111: POPART (Preservation of Plastic Artefacts in museums)

(Plastic Artefacts in museums) der skal fokusere på behandlende konserveringsmetoder i 3år. BA er med i fire af working packages i POPART; WP1 handler om samling og identifikation af eksperimentale prøver, WP2 om tilstandsvurdering af plast genstande, WP4 om rengøring, coating og konsolidering af

plast genstande og WP5 om kommunikation af resultater. BA er projekt leder for WP4

Website: <http://popart.mnhn.fr/>

Ansvarlig: Yvonne Rose Shashoua

Startdato: 01. okt 2008

Slutdato: 01. Feb 2012

Finansiering: EU 7th Framework CNRS

Projektnummer 11072111: PRIMI (Plastics Research and Innovation for Museums and Industry)

PRIMI er et nytænkende partnerskab mellem plastindustrien, forskere, kunstnere, designere og kunstkonservatorer, der vil åbne nye veje til vækst og innovation i både plastindustrien, kunst- og museumsverdenen. Det er projektets formål at udnytte kunstneres og designeres ekstreme anvendelse af plastmaterialer i værker/produkter til innovation i plastindustrien. Med udgangspunkt i kunstbevaring vil PRIMI bidrage med viden og innovation til plastindustrien og bidrage til videnskabelig forskning i bevarelse af vores kulturarv.

Ansvarlig: Yvonne Rose Shashoua

Startdato: 01. feb 2010

Slutdato: 31. jan 2012

Finansiering: Anden offentlig støtte

Samarbejdspartnere: Louise Cone, Statens Museum for Kunst, Bevaringsafdelingen

Projekt. Musecorr

Ansvarlig: Michelle Taube

Ph.d projekt. Projektnummer 11051218: Kirkeinventarets farvehistorie

Ansvarlig: Karin Vestergaard Kristiansen

Publikationer

Brajer, Isabelle Eve. / **Reflections on the fate of modern murals : values that influence treatment - treatments that influence values.** 2010. s. 85-100.

Konferencen: Theory and practice in the conservation of modern and contemporary art, Hildesheim, Tyskland, 13. januar 2009 - 14. januar 2009. (Series of publications by Hornemann Institute; 12).

Forskning: Conferenceartikel, peer reviewed

Brajer, Isabelle Eve. / **The simulative retouching method on wall paintings: striving for authenticity or verisimilitude? : postprints from the BRK-APROA colloquium - Reflex or reflection? actors and decision-making in conservation-restoration.** 2010. s. 100-109. Konferencen: Reflex or reflection?: actors and decision-making in conservation-restoration, Bruxelles, Belgien, 19.november 2009 - 20.november 2009. (Journées d'étude APROA-BRK).

Forskning: Conferenceartikel

Dahlin, Elin (Redaktør) ; Grøntoft, Terje ; López-Aparicio, Susana ; Odlyha, Marianne ; Scharff, Mikkel ; Larsen, Tanja ; Andrade, Guillermo ; García, Ana Tabuenca ; Ortega, Antonio ; Mottner, Peter ; Obarzanowski, Michal ; Czop, Janusz ;

Kozłowski, Roman ; Colombini, Maria Perla ; Bonaduce, Ilaria ; Thickett, David ; Hackney, Stephen ; Wadum, Jørgen ; Haack Christensen, Anne ; Ryhl-Svendsen, Morten ; Jakiela, Sławomir. / **PROPAINT, improved protection of paintings during exhibition, storage and transit : final activity report**. Kjeller: Norwegian Institute for Air Research, 2010. 164 s.

Forskning: Videnskabelig rapport

Glastrup, Jens. / **Tjærebrænding i Finland: og limning af jernalderpotteskår i Ringe**. I: Nationalmuseets Arbejdsmark. 2010; s. 150-159.

Forskning: Artikel

Gregory, David John. / **Shipworm invading the Baltic? I: The international journal of nautical archaeology**. 2010; vol. 39, nr. 2, s. 431.

Forskning: Kommentar/debat

Grøntoft, Terje ; Odlyha, Marianne ; Mottner, Peter ; Dahlin, Elin ; Lopez-Aparicio, Susana ; Jakiela, Sławomir ; Scharff, Mikkel ; Andrade, Guillermo ; Obarzanowski, Michal ; Ryhl-Svendsen, Morten ; Thickett, David ; Hackney, Stephen ; Wadum, Jørgen. / **Pollution monitoring by dosimetry and passive diffusion sampling for evaluation of environmental conditions for paintings in microclimate frames**. I: Journal of Cultural Heritage. 2010; vol. 11, nr. 4, s. 411-419.

Forskning: Artikel, peer reviewed

López-Aparicio, Susana ; Grøntoft, Terje ; Odlyha, Marianne ; Dahlin, Elin ; Mottner, Peter ; Thickett, David ; Ryhl-Svendsen, Morten ; Schmidbauer, Norbert ; Scharff, Mikkel. / **Measurement of organic and inorganic pollutants in microclimate frames for paintings**. I: e-Preservation Science. 2010; nr. 7, s. 59-70.

Forskning: Artikel, peer reviewed

Matthiesen, Henning; Wonsyld, Karen. / **In situ measurement of oxygen consumption to estimate corrosion rates**. I: Corrosion, Engineering, Science and Technology. 2010 ; vol. 45, s. 350-356.

Forskning: Artikel, peer reviewed

Matthiesen, Henning; DeBoer, Hans. / **Overvåkningsplan undergrunnen ved Bryggen i Bergen, Norges geologiske undersøgelser**. I: NGU rapport nr. 2010.040. Norges Geologiske Undersøgelser. 2010.

Forskning: Bidrag til videnskabelig rapport

Matthiesen, Henning. / **Preservation conditions in the area bordering the sheet piling at Bryggen, Bergen: Results from new dipwells MB15, 30, 31, 23 and MB33 installed in 2009: Department of Conservation, rapport nr. 11031041**.

Nationalmuseet, 2010.

Forskning: Videnskabelig rapport

Matthiesen, Henning. / **Seawater intrusion beneath the quayfront buildings of Bryggen, Bergen: Results from new dipwells MB28 and MB29, and from repeated measurements of chloride and sulphate in quayfront dipwells during 2009: Department of Conservation, rapport nr. 1829-17**. Nationalmuseet, 2010.

Forskning: Videnskabelig rapport

Remazeilles, C. ; Saheb, Mandana ; Neff, Delphine ; Elminot, E. ; Tran, K. ; Bourdoiseau, J.-A ; Jeannin, M. ; Matthiesen, Henning ; Dillmann, P. ; Refait, P.. / **Microbiologically influenced corrosion of archaeological artefacts; characterisation of iron (II) sulphides by Raman spectroscopy.** I: Journal of Raman Spectroscopy. 2010; vol. 41, nr. 11, s. 1425-1433.

Forskning: Artikel, peer reviewed

Ryhl-Svendsen, Morten; Aasbjerg Jensen, Lars; Klenz Larsen, Poul; Padfield, Tim. / **Does a standard temperature need to be constant?** I: Meddelelser om Konservering. 2010; nr. 1, Lyngby. s. 13-20.

Forskning: Artikel, peer reviewed

Ryhl-Svendsen, Morten; Clausen, Geo; Chowdhury, Zohir ; Smith, Kirk R.. / **Fine particles and carbon monoxide from wood burning in 17th-19th century Danish kitchens: measurements at two reconstructed farm houses at the Lejre Historical-Archaeological Experimental Center.** I: Atmospheric environment. 2010; vol. 44, nr. 6, s. 735-744.

Forskning: Artikel, peer reviewed

Ryhl-Svendsen, Morten. / **The generation of indoor air pollution from surface reactions.** I: IAQ2010 : 9th Indoor Air Quality Meeting, 21-23 april 2010, Chalon-sur-Saône. 2010. s. 89.

Forskning: Publiceret abstrakt

Saheb, Mandana; Decostes, M.; Neff, Delphine; Matthiesen, Henning ; Michelin, A. ; Dillmann, P.. / **Iron corrosion in an anoxic soil: Comparison between thermodynamic modelling and ferrous archaeological artefacts characterised along with the local in-situ geochemical conditions.** I: Applied Geochemistry. 2010; vol. 25, nr. 12, s. 1937-1948

Forskning: Artikel, peer reviewed

Shashoua, Yvonne Rose; Segel, Kathrine. / **Mechanical cleaning of plastics: risks and benefits.** 2010. s. 58 Konferencen: NYCF Conservation Science Annual at EAS (Eastern Analytical Symposium),, Spring Lake, NJ, USA, 15. november 2010 - 18. november 2010.

Rådgivning: Publiceret abstrakt

Shashoua, Yvonne Rose; Matthiesen, Henning. / **Protection of iron and steel in large, outdoor industrial heritage objects.** I: Corrosion, Engineering, Science and Technology. 2010 ; vol. 45, nr. 5, s. 357-361.

Forskning: Artikel, peer reviewed

Urup Kjeldsen, Kasper; Fredlund Jakobsen, Trine; Glastrup, Jens ; Ingvorsen, Kjeld. / **Desulfosalsimonas propionica gen. nov., sp nov. : a halophilic, sulfate-reducing member of the family Desulfobacteraceae isolated from a salt-lake sediment.** I: International Journal of Systematic and Evolutionary Microbiology. 2010; nr. 60, s. 1060-1065.

Forskning: Artikel, peer reviewed

Ørsted Brandt, Louise; Tranekjer, L.; Mannering, Ulla; Ringgaard, Maj Gudrun ; Frei, Karin ; Gleba, Margarita ; Gilbert, M. T. P.. / **Characterising the potential of sheep wool for ancient DNA analyses**. I: Archaeological and Anthropological Sciences. 2010; vol. 3, s. 209-221.

Forskning: Artikel, peer reviewed

Bevaringsafdelingens øvrige afdelinger

Projekter

Afsluttede projekter

Projektnummer 452224: Udarbejdelse af ternære fasediagrammer for PEG og SEM-undersøgelser af strukturen for frysetørrede vandige PEG-opløsninger

Projektets formål er at udvikle fasediagrammer for vandige PEG-opløsninger samt at bestemme fysiske parametre for PEG som: densitet, sorptionsenergi, ligevægtsdamptryk, strukturer (SEM) for at optimere konservering med vandige PEG opløsninger, specielt i forbindelse med vakuumfrysetørring

Ansvarlig: Jan Bruun Jensen

Projektnummer 10821531: Bevaring af industriel kulturarv, metodeudvikling

Projektet er det første der fokuserer på bevaring af industriel kulturarv i Danmark og handler om aktiv konservering af store jern-, stål- eller kompositte industri-genstande som enten står udendørs eller indendørs men uden klima kontrol. Industri-genstande kan være statiske eller i bevægelse f.eks. kanoner, køretøjer eller udendørs kunst. Projektet fokuserer på genstande der er baseret på jern eller stål men kan indeholde andre materialer primært plast som f.eks. et rat af PVC eller et sædebetræk af plastic i en bil.

Ansvarlig: Torben Holst

Startdato: 01. sep 2007

Slutdato: 31. dec 2010

Finansiering: UMTS II midlerne

Projektnummer 277011: SurveNIR, near infrared spectroscopy tool for collection surveying

Projektets mål er at udvikle et instrument der kan måle i det nærinfrarøde område, frembringe et spektrum der via en software bliver tolket til en bevaringstilstand. I juni 2008 blev en del af museets samling af kisteblade og plakater gennemgået som led i den afsluttende afprøvning af instrument og software.

Ansvarlig: Mette Humle Jørgensen

Website: <http://www.science4heritage.org/survenir/>

Finansiering: EU 6th Framework

Projektnummer 452224: Udarbejdelse af ternære fasediagrammer for PEG og SEM-undersøgelser af strukturen for frysetørrede vandige PEG-opløsninger

Projektets formål er at udvikle fasediagrammer for vandige PEG-opløsninger samt at bestemme fysiske parametre for PEG som: densitet, sorptionsenergi, ligevægtsdamptryk, strukturer (SEM) for at optimere konservering med vandige PEG opløsninger, specielt i forbindelse med vakuumfrysetørring.

Ansvarlig: Kristiane Strætkvern

Ph.d projekt 915131: Nedbrydningsfænomener i tekstiler fra omkring 1700 fundet i københavnske byudgravninger

En undersøgelse af nedbrydningsfænomener i tekstilt materiale ved en komparativ analyse af 16-1700 tals tekstiler fra henholdsvis byudgravninger og ikke-arkæologiske tekstiler fra Nationalmuseets samlinger.

Projektets formål er ved en komparativ analyse af samtidige arkæologiske og ikke-arkæologiske tekstiler at få større indsigt i og forståelse af hvilke fysiske forandringer nedbrydningsprocesser i arkæologisk kontekst påfører det tekstile materiale hvilke forbrugsmønstre brug af tekstiler afspejler og i tilknytning hertil, hvilken viden om dagliglivet i København i første halvdel af 1700-tallet disse afspejler.

Projektets overordnede ambition bliver således at forsøge ud fra studiet af materiel kultur at forene bevaringsfaglige metoder med kulturhistoriske tolkninger.

Undersøgelsesmateriale: Det materiale der indgår i undersøgelsen er tekstiler dels fra udgravninger fra en losseplads fra første halvdel af 1700-tallet ved Esplanaden, udgravet i 2002-2003 af Københavns Bymuseum, dels tekstiler fra 16-1700-tallet fra diverse affaldsudgravninger, opgravet i 18-1900-tallet ved byggearbejder i København. Desuden indgår der ikke-arkæologiske tekstiler fra Nationalmuseets dragtsamling fra samme periode, suppleret med skriftlige kilder, prøvesamlinger og samtidige afbildninger.

Undersøgelse af lossepladser og affaldsudgravninger er nye kildetyper inden for forskning af materiel kultur fra nyere tid. De kan give os indsigt i produktion, konsumtion og kredsløb af genstande. Tekstilerne fra lossepladsen afspejler, hvad befolkningen i København valgte at skille sig af med i midten af 1700-tallet. Mens tekstilerne i Nationalmuseets dragtsamling viser hvad man har indsamlet. Museernes indsamlede tekstiler vil ofte være mere spektakulære end de gamle, slidte hverdagsting. Tekstiler omtalt i skrifter viser hvilke og hvor mange dragttekstiler den enkelte havde på det pågældende tidspunkt. I skrifterne oplyses stillingsbetegnelse og dermed social position. Ved at sammenligne sammensætningen af tekstilerne fra de tre kilder vil man kunne få et klarere billede af, hvad de tre typer kilder egentlig kan fortælle.

Det forventes, at erfaringerne fra arbejdet med dette 16-1700-tals materiale, sammen med yderligere forsøg med kunstigt fremstillet "arkæologisk tekstiler"; vil kunne give uvurderlig viden til brug ved fremtidigt arbejde med udgravning og identifikation af andre arkæologiske tekstiler, især tekstiler fra perioder hvor man ikke har et tilsvarende ikke jordfundet materiale at sammenligne med. Dette vil kunne give os kundskaber om hvilke farve-, struktur- og dimensionsforandringer, der sker med tekstilmaterialer under de mange års nedgravning.

Hovedvejleder: Lektor Henriette Lyngstrøm, Saxo-instituttet, Københavns Universitet
Lektor Henriette Lyngstrøm, Saxo-instituttet, Københavns Universitet

Medvejleder: Lektor Kim Pilkjær Simonsen, Konservatorskolen

Forskerskole: Kulturarvens Forskerskole og Danmarks Forskerskole for Historie

Ansvarlig: Ringgaard, Maj Gudrun

Startdato: 15. aug 2007

Slutdato: 14. maj 2010

Finansiering: Dansk Grundforskningsfonds forskningscenter, Centre for Textile Research og Nationalmuseet

Igangværende projekter

Projekt: Creative Communities: knitting from 1500-1800

”Creative Communities” studerer kreativiteten og innovationen bag udbredelsen af strikkede varer i det nordlige Europa i perioden 1500-1800, en periode hvor strikning for alvor vandt indpas i Europæisk dragtbrug. Gennem registrering af strikkede dragtdele nævnt i skifter fra Danmark/Norge og sammenlignende studier af strikkede tekstiler i museernes samlinger, også tekstiler fra arkæologiske fund, undersøges forskelle i udbredelsen af strikkede varer regionalt og i socialgrupper, ligesom regionale og tidsmæssige forskelle i de anvendte termer for teknikker og genstand undersøges.

Projekt note: Delprojekt i HERA-projektet Fashioning the Early Modern: Creativity and Innovation in Europe 1500-1800

Ansvarlig: Ringgaard, Maj Gudrun

Startdato: 01. jun 2010

Slutdato: 31. maj 2013

Projektnummer 10871500: Klimaændringer og køkkenmøddinger - når permafrosten forsvinder

Med udgangspunkt i køkkenmøddinger i Diskobugten skal projektet belyse de ændrede bevaringsforhold for organisk materiale ved den globale opvarmning. Dels den fysiske transport af materiale ned gennem møddingen, dels den øgede kemiske og biologiske nedbrydning. Nedbrydningen er afhængig af temperaturen, og forskningsprojektet skal forsøge at modellere nedbrydningshastigheden i fortiden, i dag og fremover samt eventuelle behov for afbødende tiltag.

Ansvarlig: Jørgen Hollesen

Startdato: 01. jan 2009

Slutdato: 31. dec 2012

Finansiering: Augustinus Fonden

Projektnummer 274711: Insect pests and climate change: the Attagenus smirnovi project

At undersøge forekomst og spredningsmuligheder samt konsumtionshastighed ved forskellig temperatur for skadeinsektet Attagenus smirnovi, og med udgangspunkt i dette søge at lave en model for fremtidig spredning under hensyntagen til klimaforandringerne. Det undersøgte insekt, som er af tropisk oprindelse er et vigtigt skadeinsekt i samlinger og har en ujævn udbredelse i Europa. Det er et væsentligt skadedyr i mindst et stort nordisk museum. Hypotesen er, at det i et varmere klima kan brede sig udendørs i sommerhalvåret med øget risiko for angreb på kulturarven til følge.

Ansvarlig: Anne Lisbeth Schmidt

Finansiering: Nordisk Kulturfond, Skadedyrlaboratoriet

Projektnummer 10872771: Skinddragter fra Nord

Skinddragter fra Nord undersøger Nationalmuseets enestående etnografiske samling af ca. 2000 skinddragter fra det cirkumpolare område. Hvilke generaliseringsværdier kan udtrækkes med hensyn til anvendelse af skindsorter, design/snit og syteknik i forhold til de oprindelige folks levevis, geografiske placering og handelsveje? Alle dragtdele dokumenteres ved avanceret digital fotografering og databaseregistrering. Et udvalg af dragtdele, der er sammenhørende og udgør hele beklædninger, analyseres

med hensyn til dyreart vha. dna og mikroskopi af hår. Dragtdelene mønstre opmåles tredimensionelt og mønstredele udskrives todimensionelt. Syteknik analyseres bl.a. vha. røntgen. De udvalgte dragtdele danner udgangspunkt for analysen af alle dragtdele.

Populære artikler og foredrag afholdes løbende. Peer-review artikel under forberedelse i 2011: 1) 'Identification of Animal Species in Skin Clothing from Museum Collections' til ICOM 2011, Lissabon og 2) artikel om tredimensionel måltagning omsat til todimensionelt plan.

Website: <http://nordligeverdener.natmus.dk/forskningsinitiativer/samlet-projektoversigt/skinddragter-fra-nord/#c35668>

Ansvarlig: Anne Lisbeth Schmidt

Startdato: 15. nov 2009

Slutdato: 31. dec 2012

Finansiering: Augustinusfonden, Nordisk Kulturfond, Knud Rasmussens Mindefond og intern støtte fra Nationalmuseet

Projektnummer 167713: Færdigudvikling og afprøvning af udstyr til non-destruktiv måling af nedbrydningsgraden for vanddrukkent arkæologisk træ ved hjælp af ledningsevne

Projektets formål er at udvikle ledningsevne målingsudstyr, der kan bestemme ledningsevnen i vanddrukkent arkæologisk træ og dets omgivelser in situ, for derigennem at kunne vurdere træets bevaringstilstand.

Ansvarlig: Kristiane Strætkvern

Finansiering: Kulturministeriets forskningspulje

Projektnummer 261111: Tilstandsvurdering af vraget Belgica

Bevaringsafdelingen blev kontaktet af The Flemish Institute for Cultural Heritage til at lave en tilstandsvurdering af det belgiske polarforskningskib, Belgica, som ligger i norske farvand

Ansvarlig: Kristiane Strætkvern

Finansiering: Intern støtte (Offentlig)

Publikationer

Bagge, Mikala; Plathe, Sissel F. / **Jomfru Maria eller Skt. Birgitta af Vadstena?: Nordens ældste lærredsmaleri under lup. I:** Nationalmuseets Arbejdsmark. 2010; s. 160-173.

Forskning: Artikel

Bregnhøi, Line. / **Det malede rum: materialer, teknikker og dekorationer.**

Vesterborg: Historismus, 2010. 224 s.

Formidling: Forskningsformidlende bog/antologi

Edinger, Vibe; Holstein, Bodil; Larsen, Birgitte. / **Transparent overfladebehandling på danske møbler mellem 1550 og 1828. I:** Meddelelser om Konservering. 1997; nr. 2, s. 24-32.

Forskning: Artikel

Fortuna, Roberto. / **Digital 360° surround photography.** 2010. s. 21 Konferencen: Skin clothing from the North, København, Danmark, 26. november 2009 - 27. november 2009.

Forskning: Publiceret abstrakt

Gottlieb, Birthe. / **X-rays of organic materials.** 2010. s. 15 Konferencen: Skin clothing from the North, København, Danmark, 26. november 2009 - 27. november 2009.

Forskning: Publiceret abstrakt

Hjelm-Petersen, Anette. / **Analysis of sewing techniques in Inuit skin clothing.** 2010. s. 17 Konferencen: Skin clothing from the North, København, Danmark, 26. november 2009 - 27. november 2009.

Forskning: Publiceret abstrakt

Hollesen, Jørgen; Elberling, Bo; Jansson, Per-Erik. / **Future active layer dynamics and carbon dioxide production from thawing permafrost layers in Northeast Greenland.** I: Global change biology. 2010; vol. 17, nr. 2, s. 911-926.

Forskning: Artikel, peer reviewed

Krarp Andersen, Cecil; Plathe, Sissel F.; Trampedach, Kirsten. / **Ildløs i Herstedøster: restaureringsarbejde efter en kirkebrand.** I: Nationalmuseets Arbejdsmark. 2010; s. 174-191.

Forskning: Artikel

Lilja Jensen, Eva; Hjelm-Petersen, Anette. / **Exhibiting Inuit skin clothing on mannequins.** 2010. s. 22 Konferencen: Skin clothing from the North, København, Danmark, 26. november 2009 - 27. november 2009.

Forskning: Publiceret abstrakt

Madsen, Per Kristian; Trudsø, Susanne. / **Det haster-.** I: Skalk. 2010; nr. 1, s. 18-27.

Formidling: Tidsskriftsartikel

Marxen, Ingegerd. / **The National Museum of Denmark's collection management.** 2010. s. 20 Konferencen: Skin clothing from the North, København, Danmark, 26. november 2009 - 27. november 2009.

Forskning: Publiceret abstrakt

Pedersen, Anne; Trudsø, Susanne. / **Runesten som reklamesøjler, gaver og dokumentation.** I: Lokalhistorie fra Sydøstjylland. 2010; s. 73-86.

Formidling: Tidsskriftsartikel

Ringgaard, Maj Gudrun (Redaktør); Mannering, Ulla (Redaktør); Andersson Strand, Eva (Redaktør); Munkholt, Cherine (Redaktør); Gleba, Margarita (Redaktør). / **North European Symposium for Archaeological Textiles X.** Oxford. 2010. (Ancient Textiles Series; 5).

Forskning: Videnskabelig bog/antologi

Ringgaard, Maj Gudrun. / **The Impact of Dyes and Natural Pigmentation of Wool on the Preservation of Archaeological Textiles.** 2010. s. 221-224 Konferencen:

North European Symposium for Archaeological Textiles X, København., 13. maj 2008 - 18. maj 2008.

Forskning: Konferenceartikel, peer reviewed

Ringgaard, Maj Gudrun. / **To par strixstrømper oc en nattroe naccarat” Filtede og strikkede tekstiler fra omkring år 1700, fundet i Københavnske byudgravninger - og sammenhænge mellem tekstilers farve og bevaring.**

København: Københavns Universitet. Det Humanistiske Fakultet, 2010.

Forskning: Ph.d.-afhandling

Schmidt, Anne Lisbeth. / **Skin clothing from the North.** 2010. s. 10-11 Konferencen: Skin clothing from the North, København, Danmark, 26. november 2009 - 27. november 2009.

Forskning: Publiceret abstrakt

Musikmuseet

Musikmuseet - tidligere Musikhistorisk Museum og Carl Claudius' Samling - er grundlagt i 1898 som Musikhistorisk Museum. I 1977 fik museet fra staten tilføjet en stor privatsamling af musikinstrumenter og musikaler efter konsul og fabrikant Carl Claudius (død 1931). I 2006 blev Musikmuseet en del af Nationalmuseet.

Musikmuseet indsamler, bevarer og udforsker musikinstrumenter og andet dokumentarisk materiale til belysning af musikken og dens udtryksformer i kulturhistorisk sammenhæng. Der påhviler Musikmuseet et særligt ansvar med henblik på sikring af musikinstrumenter og dokumentarisk materiale til belysning af danske musikforhold.

Musikmuseet fremmer og bidrager til national og international forskning i museets samlinger samt formidler disse og forskningen heraf til offentligheden.

Museet har omfattende samlinger af musikinstrumenter fra 1500-tallet til i dag - fra såvel europæiske som ikke-europæiske musikkulturer. Museets bibliotek og arkiv, som er en integreret del af samlingerne, rummer bl.a. liturgiske håndskrifter fra 1000-tallet og frem, musikteoretiske værker fra 1600-tallet, speciallitteratur, nodemanuskripter og betydelige privatarkiver.

Med udgangspunkt i Musikmuseets egne genstande forsker museets videnskabelige medarbejdere bl.a. i spændingsfeltet: musiker - instrument - bygger - musikalsk udtryk. Hertil kommer forskning i den organologiske udvikling inden for det 20.-21. århundredes instrumentarium med særlig vægt på de elektrisk forstærkede og elektroniske keyboard-instrumenter. Musikmuseet har desuden indgået et forskningssamarbejde med Rosenborg vedrørende udforskning af de musikhistoriske og organologiske aspekter af et barokskab med selvspillende fløjte-, trompet- og cembaloværk.

Projekter

Ingen

Publikationer

Bergstrøm, Ture. / **Musikalske valseværker: musik fra 1700- og 1800-tallet bragt til live på museets mekaniske instrumenter**. I: Meddelelser fra Musikmuseet, Musikhistorisk Museum & Carl Claudius' Samling. 2010; nr. 11, s. 73-87.
Formidling: Tidsskriftsartikel

Torp, Lisbet. / **Musikmuseet og dets huse**. I: Meddelelser fra Musikmuseet, Musikhistorisk Museum & Carl Claudius' Samling. 2010; nr. 11, s. 88-119.
Formidling: Tidsskriftsartikel

Center for Formidling

Center for Formidling er et tværgående center i Forsknings- og Formidlingsafdelingen. Centeret varetager koordineringen af en lang række formidlingsopgaver på tværs af museets organisationsstruktur med henblik på at sikre hensigtsmæssige planlægningsprocedurer, effektiv vidensopsamling, optimal ressourcudnyttelse og sammenhæng i museets visuelle fremtoning.

Projekter

Igangværende projekt

Ph.d projekt. Museumsdidaktik - en analyse af undervisningen på kulturhistoriske museer

Hvert år undervises titusindvis af elever på kulturhistoriske museer rundt om i landet. Mulighederne er mange. Der undervises i både oldtid og nutid, i livet til hverdag og fest og flere museer har også kultur og traditioner i fjerne lande på programmet. Museumsundervisning er med andre ord et broget felt. Det er samtidig et felt som ikke alene dækker over mange forskellige museale virkeligheder - økonomiske, såvel som organisatoriske, holdningsmæssige og kulturvidenskabelige men som også er i konstant bevægelse. Både de kulturvidenskabelige og pædagogiske retninger ændres løbende, ligesom skolernes ønsker og behov forandres. Kun en ting synes at være konstant, nemlig at undervisningen som udgangspunkt tager afsæt i museernes udstillinger, samlinger og genstande.

Projektets formål er at formulere en museumsdidaktik på baggrund af analyser af den undervisningsvirksomhed, som praktiseres på kulturhistoriske museer med henblik på at bevidstgøre og opkvalificere arbejdet. Undervisningen på kulturhistoriske museer er et meget praktisk orienteret felt, som kun er sporadisk beskrevet nationalt såvel som internationalt. Ideen med projektet er derfor at koble den eksisterende praksis med teoretisk refleksion, samt at få belyst hvad der opfattes som god museumsundervisning, hvilke metoder der anvendes og hvilke tanker og rationaler som ligger bag.

Ansvarlig: Mette Boritz Petersen

Hovedvejleder: Lektor Lene Otto, Københavns Universitet, Saxo-instituttet, etnologi

Medvejleder: Overinspektør Bodil Bundgaard Rasmussen, Nationalmuseet, Forsknings- og formidlingsafdelingen, Undervisning & Aktiviteter

Forskerskole: Kulturarvens Forskerskole

Startdato: 01. sep 2008

Slutdato: 31. aug 2011

Finansiering: Kulturarvsstyrelsen, Kulturministeriets ph.d.-pulje og Nationalmuseet

Publikationer

Boritz, Mette. / **Fejder om fortiden**. I: 1066 tidsskrift for historisk forskning. 2010; vol. 40, nr. 1, s. 36-37.

Forskning: Videnskabelig anmeldelse

Boritz, Mette. / **Show don't tell. I:** MiD magasin. 2010; nr. 22, s. 28-29.
Forskning: Artikel